Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

LỜI GIỚI THIỆU

Theo đường lối âm nhạc dân tộc hiện đại Xã Hội chủ nghĩa của Đảng, các cán bộ giảng dạy nhạc cụ truyền thống của trường âm nhạc Việt Nam trong nhiều năm nay đã cố gắng đưa công tác giảng dạy nhạc cụ truyền thống của trường vào chính quy về theo những nguyên tắc sư phạm để từ đó nâng cao chất lượng đào tạo.

Anh Thao Giảng, giáo viên đàn nhị của trường, sau một số năm tích lũy kinh nghiệm giảng dạy, đã biên soạn quyển"phương pháp học đàn nhị" cho hai năm đầu của bậc sơ học. Trong quyển này, anh đã sử dụng những bài tập kỹ thuật về hai tay và một số làn điệu dân ca (cải biên) để học sinh có thể ứng dụng một cách sinh động những kỹ thuật đã học trong từng thời kỳ. Bên cạnh đó, trong phần cuối quyển "phương pháp học đàn nhị", anh sử dụng một số bài dân ca nhằm giúp cho học sinh bước đầu nắm được phong cách dân ca một số miền.

Chúng tôi cho rằng, mặc dầu trong bước đầu biên soạn giáo trình nhất định còn thiếu sót, nhưng quyển "Phương pháp học đàn nhị" ra đời là một cố gắng của anh Thao Giang. Được sự đồng ý của ban giám hiệu, chúng tôi mạnh dạn cho in để sử dụng và tiếp tục thể nghiệm trong thực tiễn giảng dạy. Rất mong được sự đóng góp ý kiến của tất cả các đồng chí và các bạn để quyển "phương pháp học đàn nhị" này ngày càng hoàn chỉnh.

BAN NGHIÊN CỨU TU THỦ
TRƯỜNG ÂM NHẠC VIỆT NAM

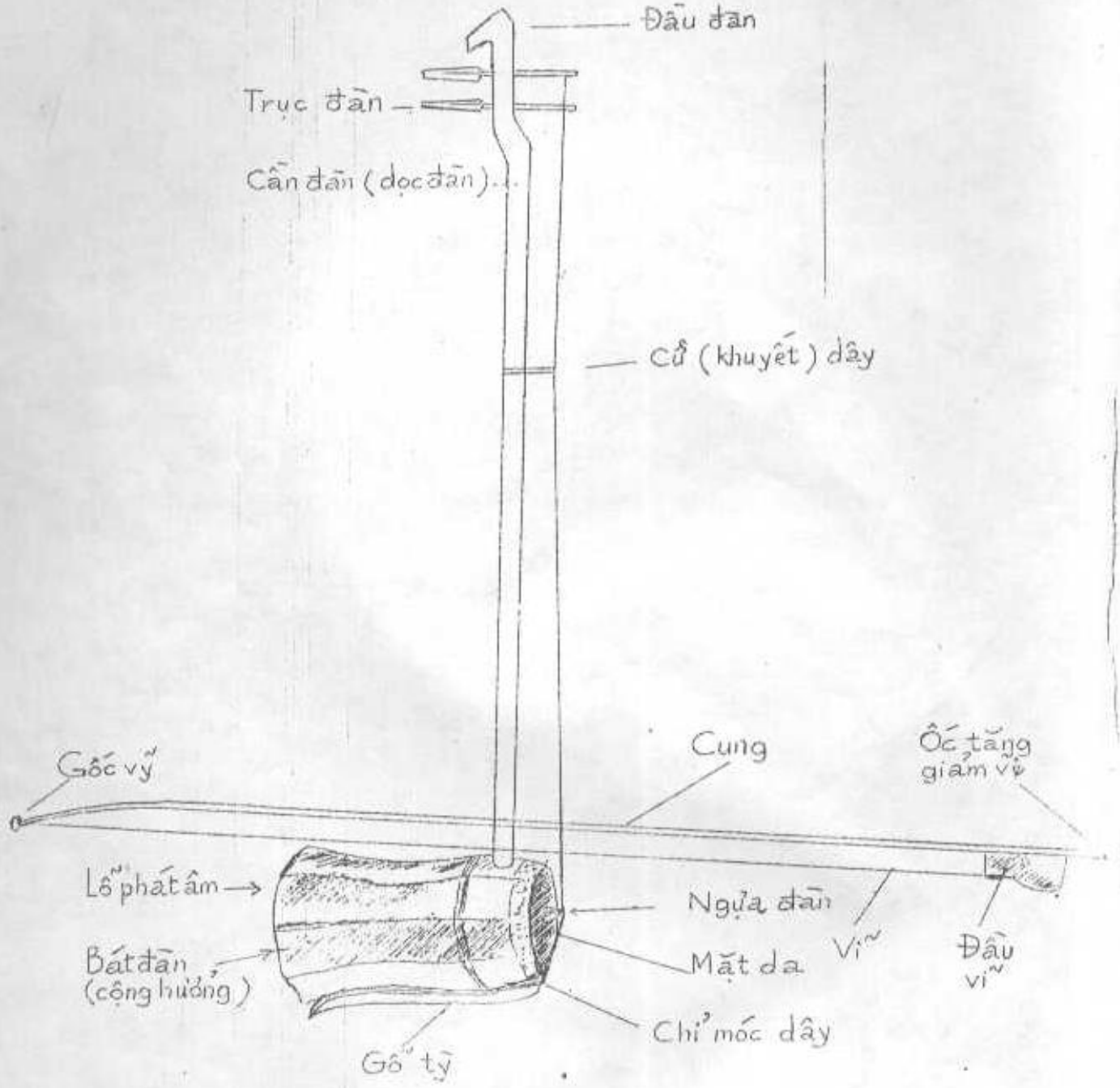

Giới thiệu các bộ phận của Nhị cao

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Tư thế

Ngồi Chọn ghế ngồi sao cho 2 chân thẳng bằng giữa đùi và mặt ghế. "Chú ý chân trái" nếu ghế không vừa thì dùng gót chân trái tì vào chân ghế, mui chân trái chúc xuống tùy theo để giữ độ cao thấp cho vừa phải so với mặt ghế. Chân phải thoải mái hơi mở về bên phải.
Chú ý: Ngồi thoải mái không lên gân hoặc gù lưng

Cầm dần Gỗ tỳ đặt khít ôm lấy phần trên của đùi phía sát bụng, dọc dần ngả về phía trước. Đầu dần cách vai trái từ 15 → 20cm. Tay trái đỡ dọc dần bằng chỗ doãng của ngón cái và trỏ bàn tay úp vào trong và đặt ngay chỗ buộc cư dây. Toàn bộ dọc dần ngay ngắn không che lấp mặt hoặc nga sang trái quá.

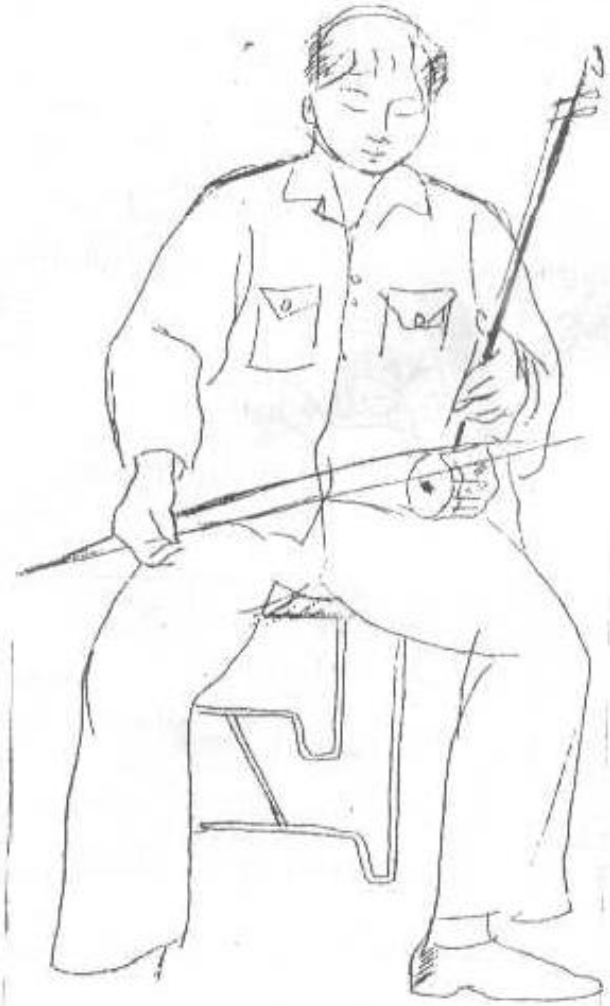

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Động tác tay trái Ngón cái và trỏ hơi dọng đỏ dọc đàn và ôm lấy khuyết (cử) các ngón xếp thoải thoải theo chiều dây xuống các đốt nên tạo hình khum không nên duỗi thẳng. Các đầu ngón tay đặt trên 2 dây sức bật lên hoặc mổ xuống không do dự hoặc lên gân ấn mạnh làm chùng dây. Sức của các ngón nên đều nhau.

Khi tập rung cần chú ý: rung theo chiều ngang của đọc đàn tức là cách rung theo phong cách dân gian, phương pháp này chỉ áp dụng trong những năm cuối hoặc chuyển sang chương trình trung cấp

Không nên tập rung sớm, khi nào học chuyển thế tức là từ thế I sang thế III mới nên tập.

Tập từng động tác từ chậm rồi nhanh dần theo chiều dọc của dây. Sau khi quen rồi thì phối hợp với động tác của tay phải

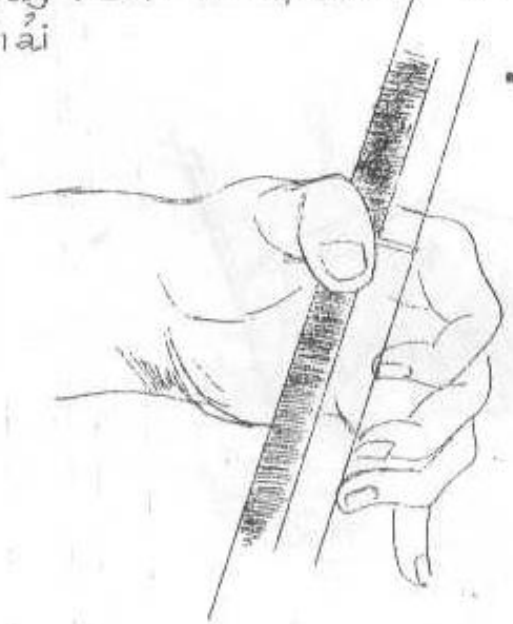

Động tác tay phải Điều đầu tiên cần chú ý cầm cung vĩ phải thoải mái không nắm chặt đầu cung

Ngón cái Đầu ngón cái đặt nằm ở mặt trên mấu gỗ và dịch về phía trái khi kéo hoặc đẩy, ngón cái không được di chuyển nhưng cũng không

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

dí chặt xuống đầu cung

Ngón trỏ để xuôi theo đầu cung đầu ngón hướng sang trái đỡ lấy phía dưới cung và cùng ngón cái giữ lấy cung. Đốt 3 của ngón đỡ lấy đầu cung.

Ngón giữa để giữa khe hở giữa đầu cung và vĩ từ dưới lên. Khoảng cách này phải vừa lọt (có thể lỏi rộng) cho ngón giữa thoải mái

Ngón vô danh cùng với ngón giữa kẹp lấy vĩ và không chế vĩ khi kéo dây trong và ngoài

Ngón út để tự nhiên hoặc trỏ xuống dưới

Chú ý: Khi kéo hoặc đẩy cung muốn cho âm thanh vang đẹp cần không chế vĩ không để chạm sang dây bên cạnh Toàn bộ cung cần thăng bằng và gần như vuông góc với mặt đa. Kéo hoặc đẩy thì từ cổ tay đến bàn tay phải ngược hướng với cánh tay

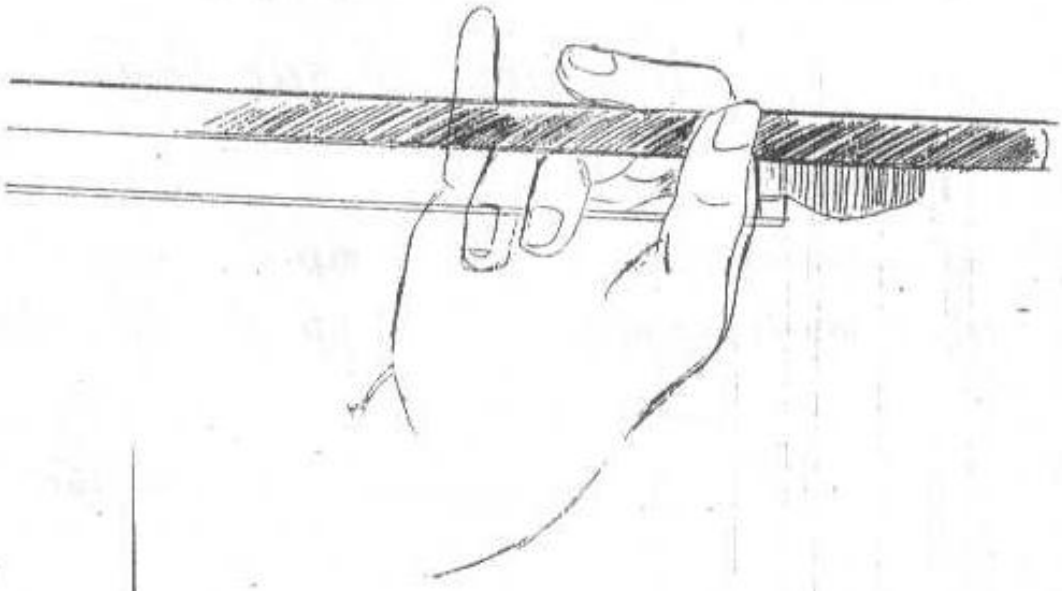

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Các ký hiệu

n	Kéo sang phải
V	Đẩy sang trái
	Kéo ở đầu cung
	Kéo ở ngọn cung
	Kéo cả cung
	Kéo ở giữa cung
o'	Dây buông
1	Ngón trỏ
2	Ngón giữa
3	Ngón vô danh
4	Ngón út
T — N	Dây trong - Dây ngoài

Ký hiệu về sắc thái

f	mạnh	*P*	nhẹ
mf	mạnh vừa	*mP*	nhẹ vừa
sf	mạnh đột ngột	*PP*	rất nhẹ
		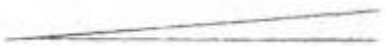	to dần
		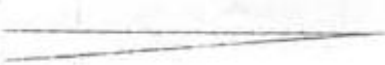	nhỏ dần

Những điểm cần chú ý khi học, tập kéo dây buông ở nhịp tự do nhưng rất chậm, như vậy mới tạo điều kiện kiểm tra âm thanh, thả lỏng toàn thân hay nói cách khác, thoải mái mềm mại các động tác khi phối hợp.

Tốc độ càng nhanh lại càng phải mềm mại, nhất là cổ tay và cánh tay phải

— Giáo viên cần chú ý buộc học sinh thuộc lòng những bài đã học, có thể tạo điều kiện cho học sinh được đàn 36 giây hoặc piano đệm theo.

— Không nóng vội trong học tập cũng như trong giảng dạy, nên tập trung vào từng câu khó tập nhiều lần để giải quyết dứt điểm các kỹ thuật

Năm thứ nhất

THAO GIANG biên soạn

Bài 1 : Dây buông
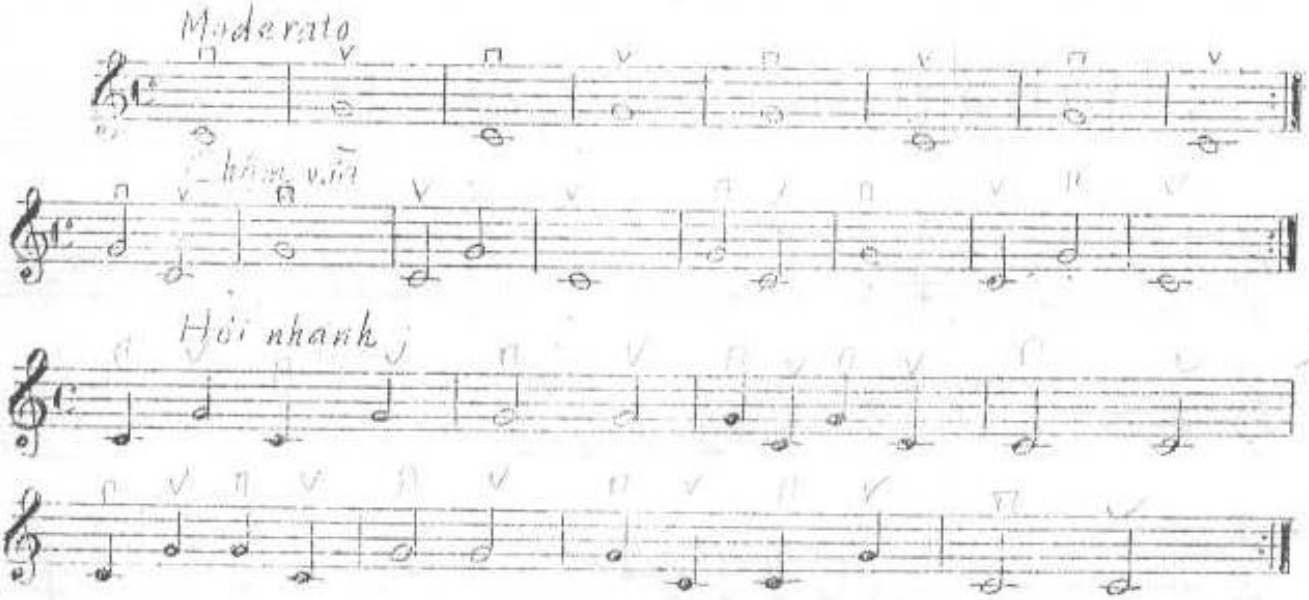
Bài 2 : Làm quen với các nốt
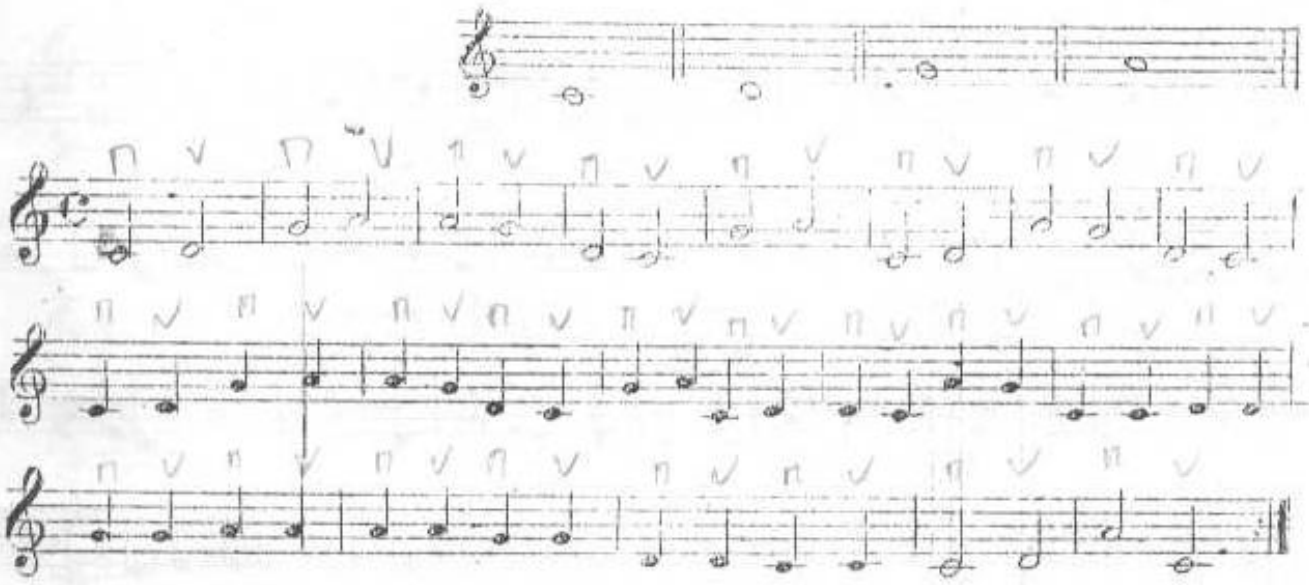
Hơi nhanh

Bài 3 : Làm quen với các nốt

Vừa phải

Nhịp nhàng

Vừa phải

Bài 4 : Làm quen với các nốt

Hồi nhanh

Rall...

Vừa phải - Nhẹ nhàng

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Khoẻ - Chắc
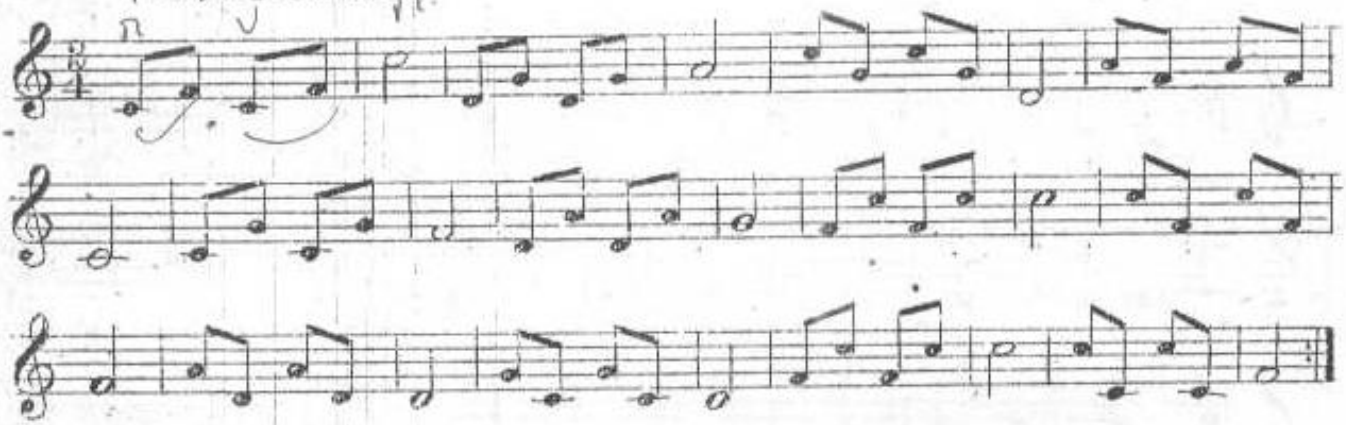
Bài 5 : Làm quen hệ thống 7 âm ở thế tự nhiên.

Chú thích : Chúng tôi giới thiệu ở đây tuy đủ 7 âm trong gam ĐôT song không mang tính chất liền bậc như gam trưởng Chủ yếu dưới đây muốn giới thiệu 7 âm này để giải quyết cho học sinh biết vị trí các nốt đồng thời vị trí của các ngón ở tay trái (1, 2 và 3)

Giây ngoài

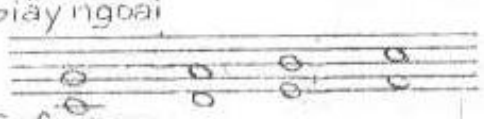

Giây trong

Đi lên

Đi xuống

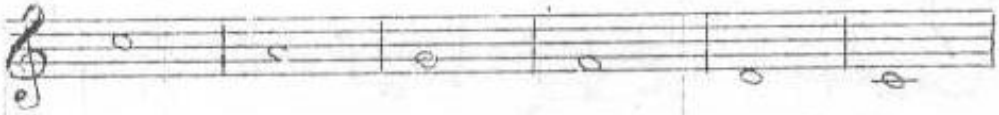

Đi lên

Đi xuống
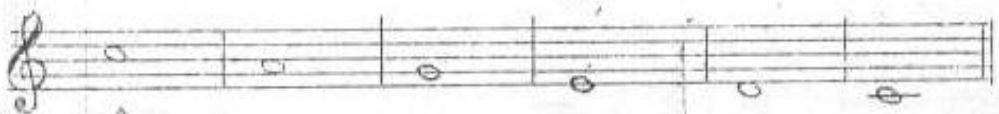
Bài luyện tập

Thong thả
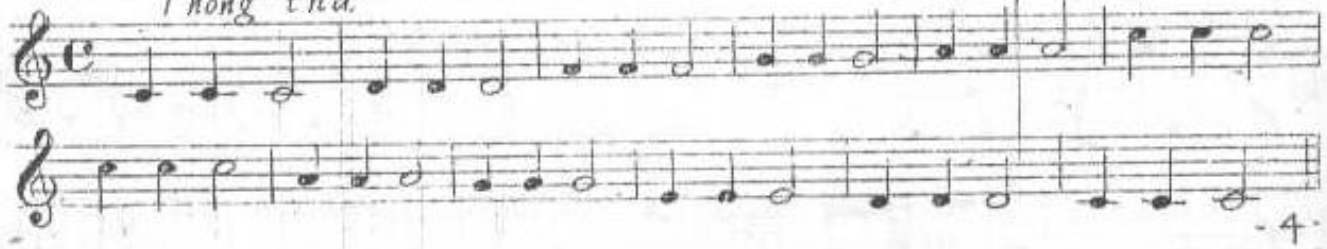
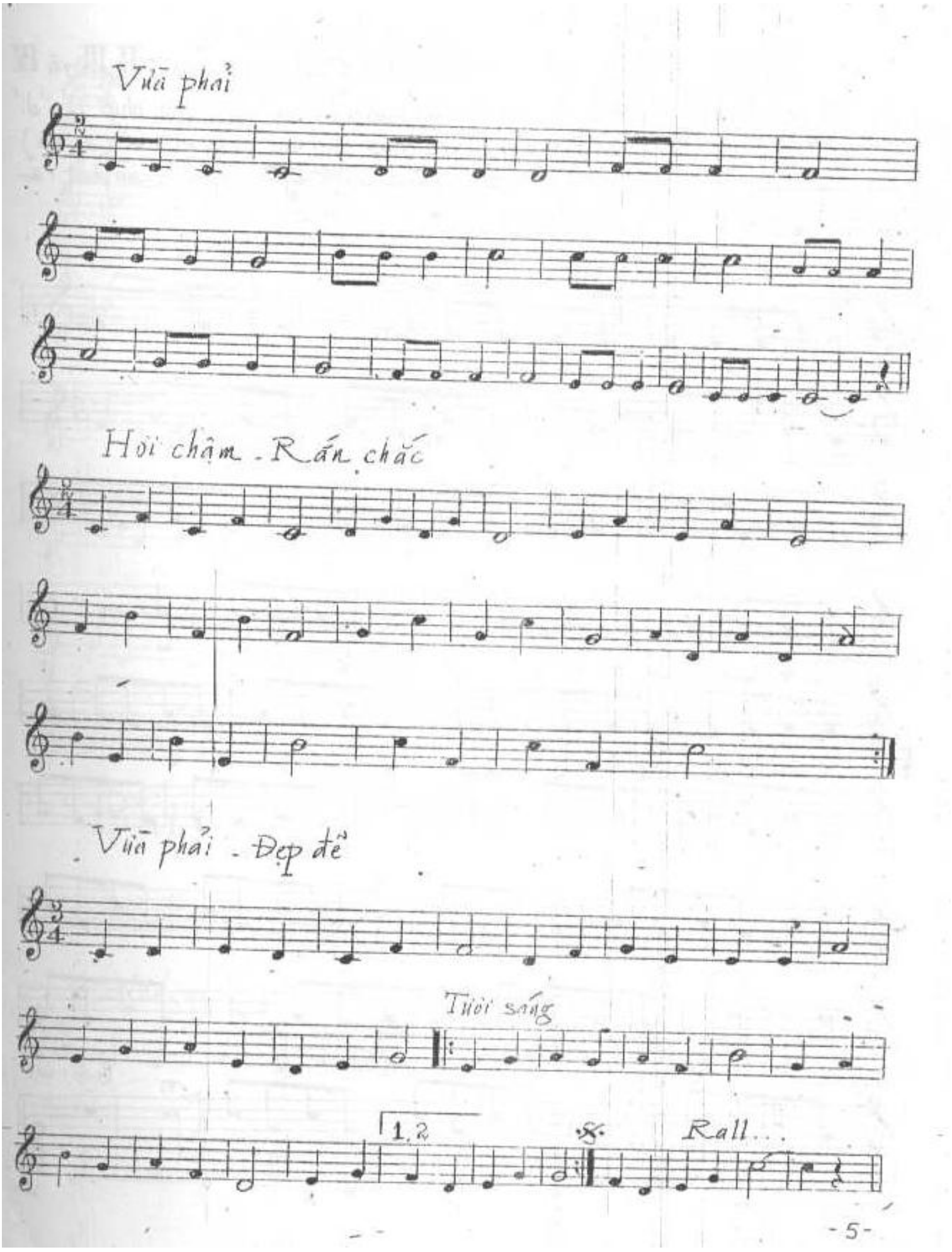
Vừa phải
Hơi chậm . Rắn chắc
Vừa phải . Đẹp đẽ
Tươi sáng
1,2
Rall...

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Bài tập cho cảo độ các quãng II, III và IV

Chú thích: Bài dưới đây sau mỗi câu có nghỉ một nhịp. Sở dĩ có như vậy là để giúp cho sự thay đổi vị (ác sê) từ phải sang trái cho dễ dàng mà không cần phát ra âm thanh
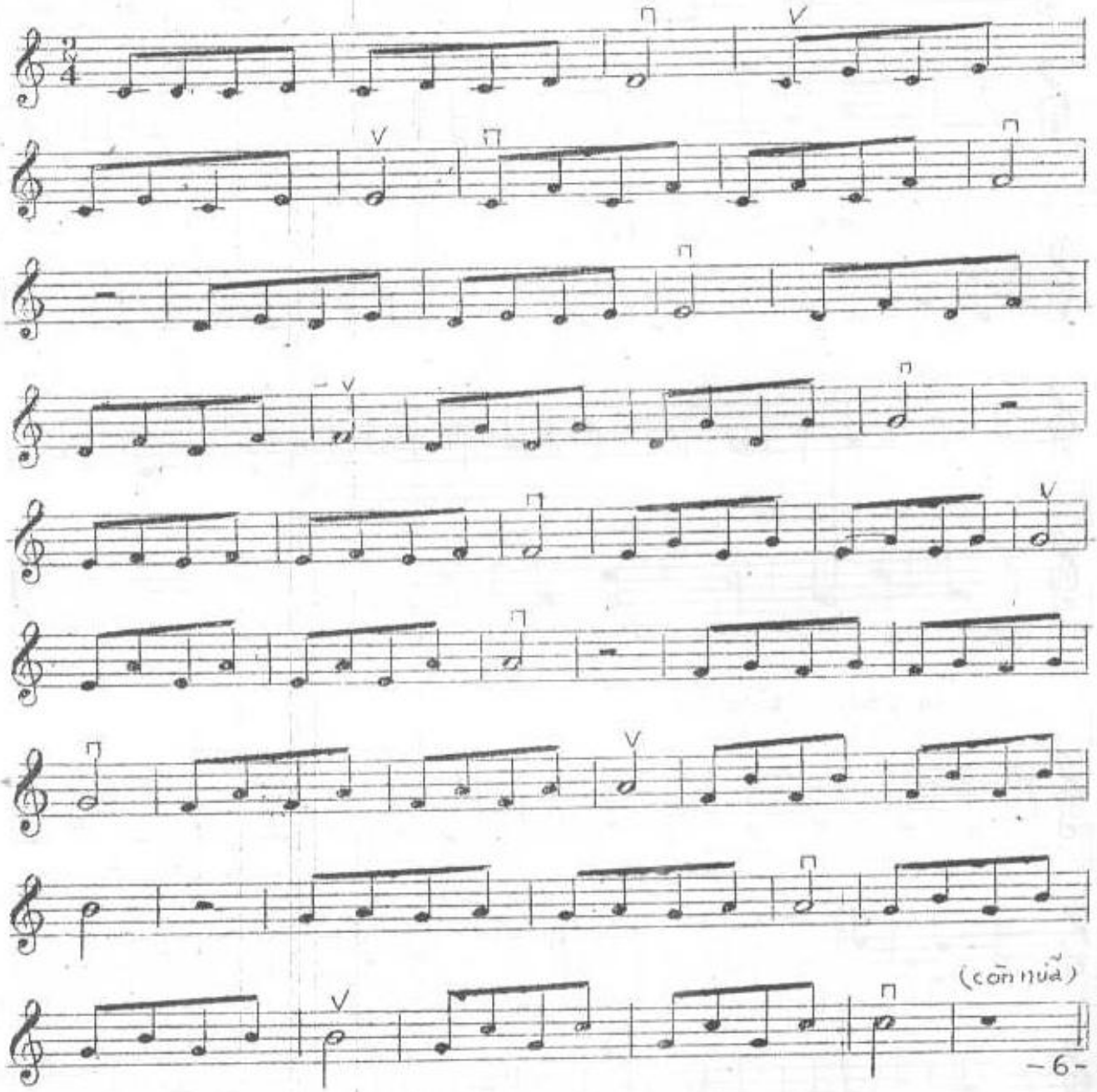
Vừa phải (tiếp theo)
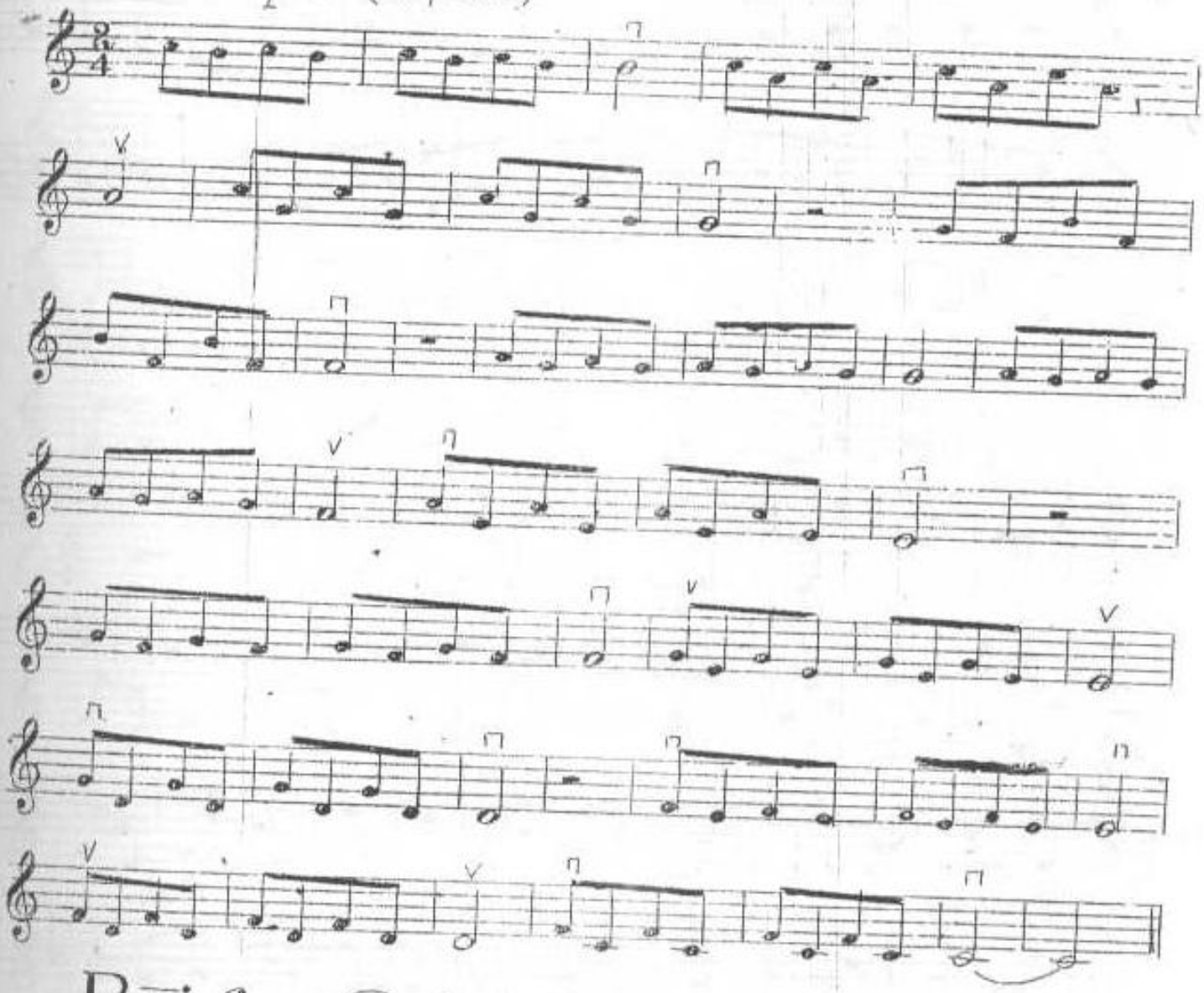
Bài 6 : Giới thiệu 5 âm ở giọng Rê
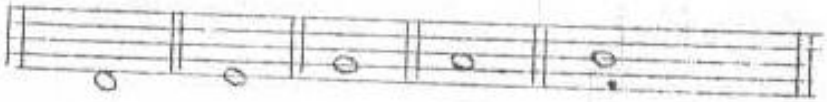
Moderato
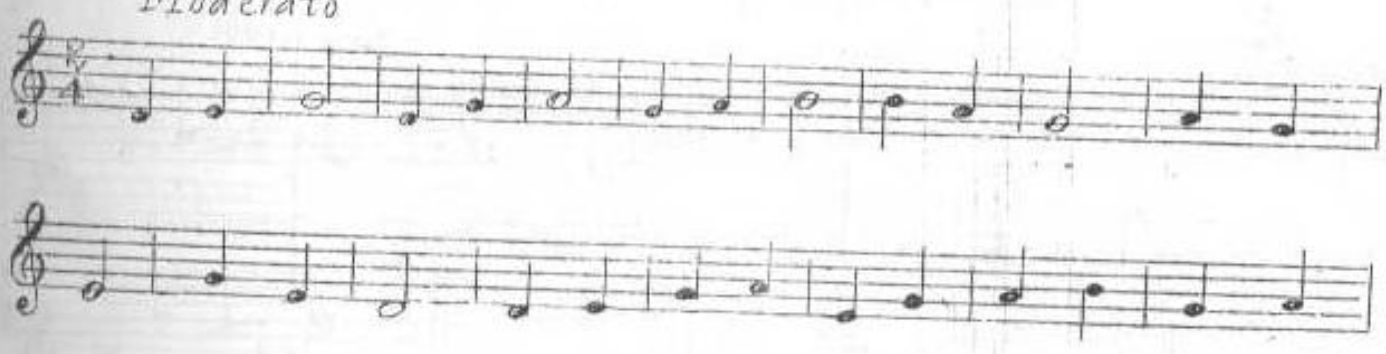
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
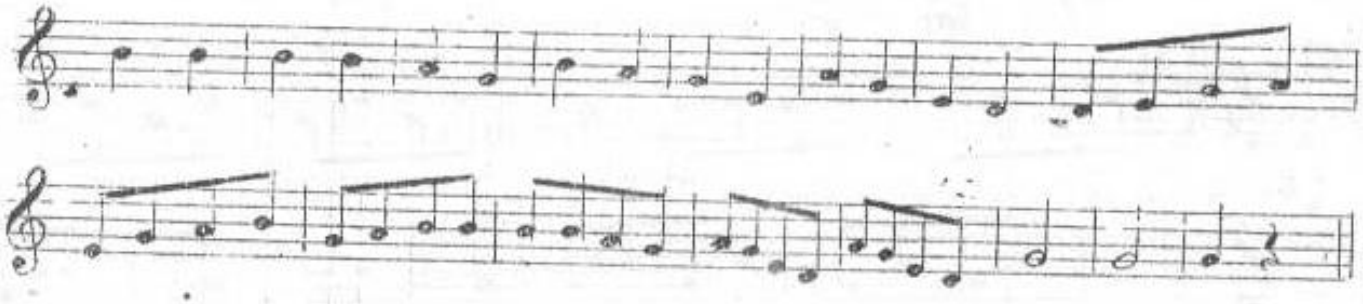
Chú ý : Bài tập dưới đây chủ yếu phục vụ cho tác phẩm "Xòe hoa" (về phong cách)

Chậm vừa
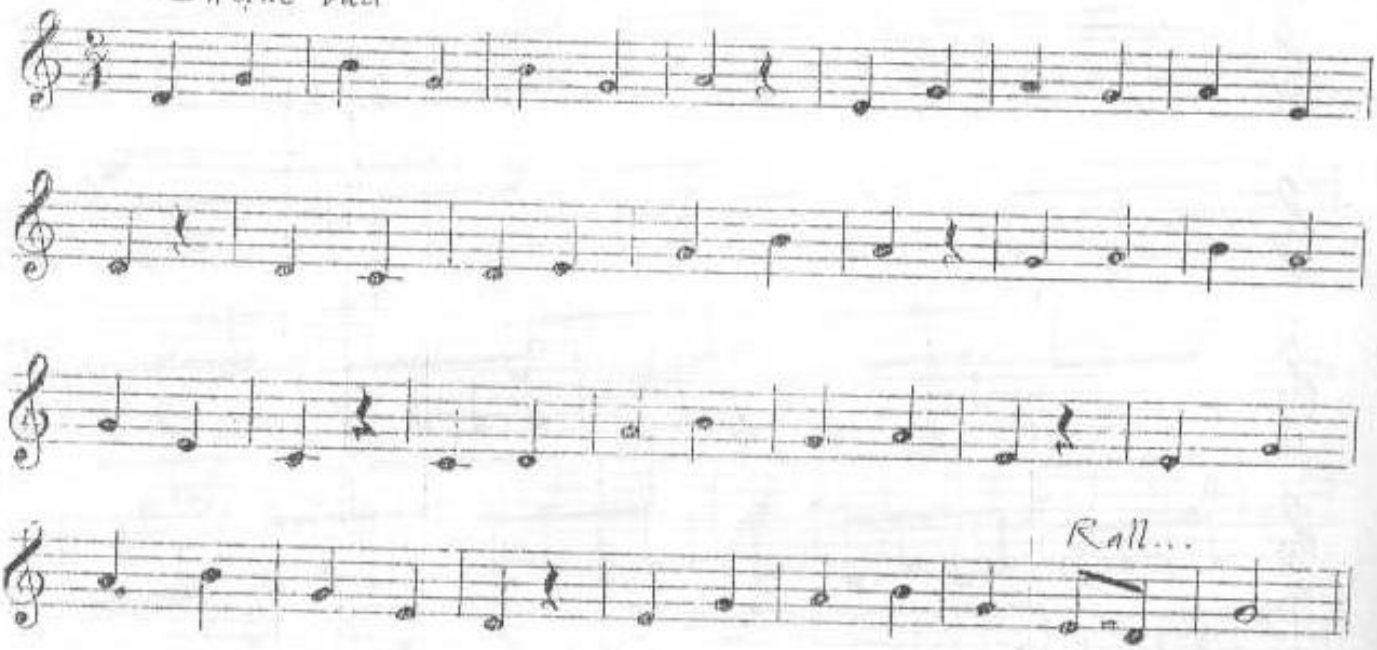
Xòe hoa

(dân ca Thái)

Hơi nhanh
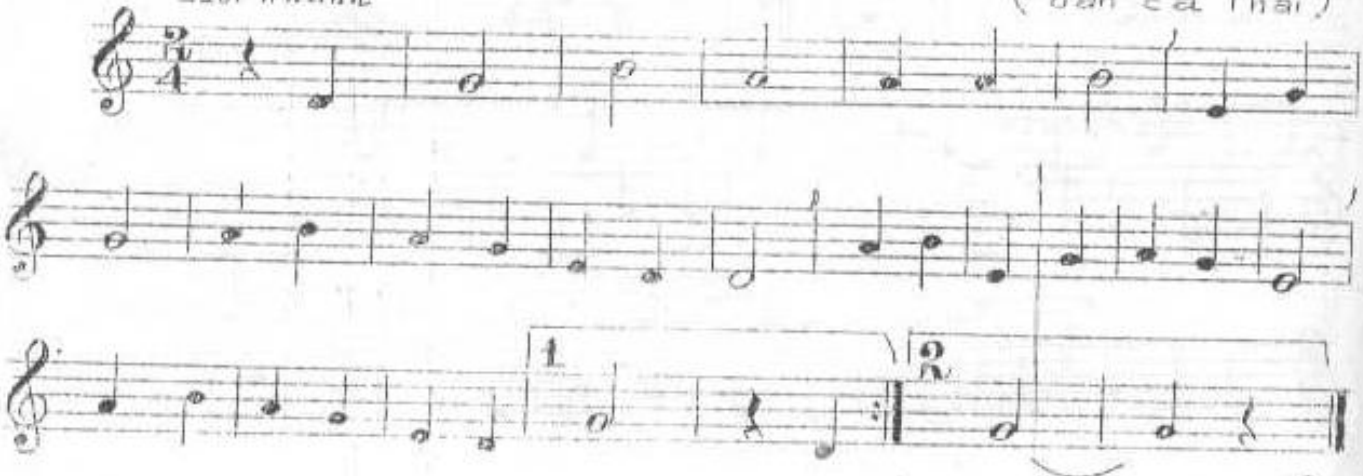
Bài 7 : Giới thiệu 5 âm ở giọng Đô

Vừa phải

Chậm vừa

cresc . . .

Rit . .

Lý cây đa

(Dân ca quanh vùng Bắc-ninh)

Chú ý : Trong bài này có 2 nốt Fa và Sol luyến
Nên sử dụng ngón 3, 4 ở đây trong cho tiện
giúp cho âm thanh khi phát ra êm nhẹ, gọn đẹp

Nhanh phấn khởi

3 4

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

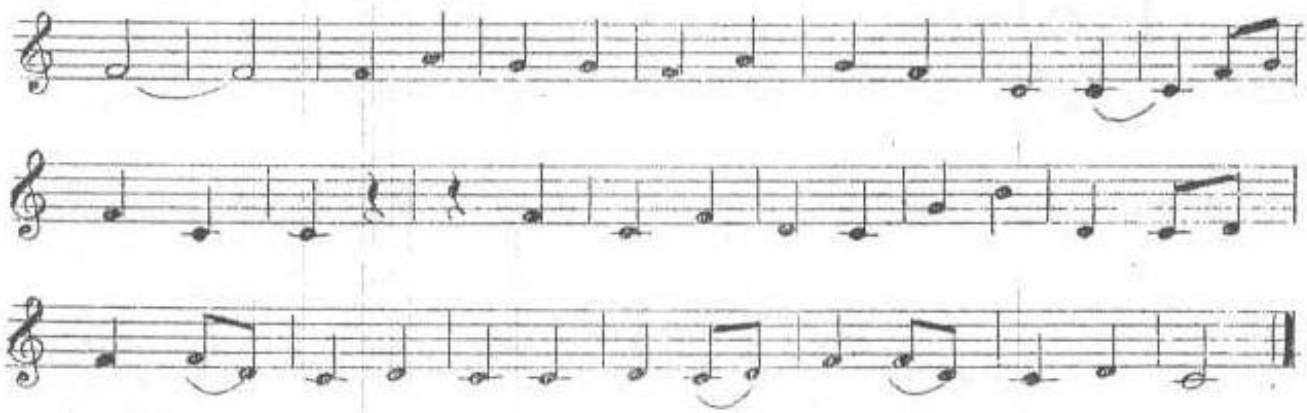

Bài 8 : Giới thiệu 6 âm sở giọng Đô

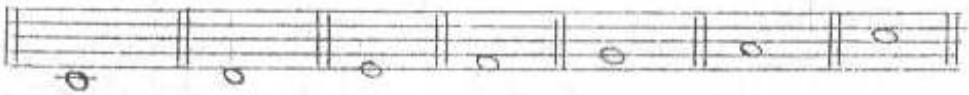

Moderato

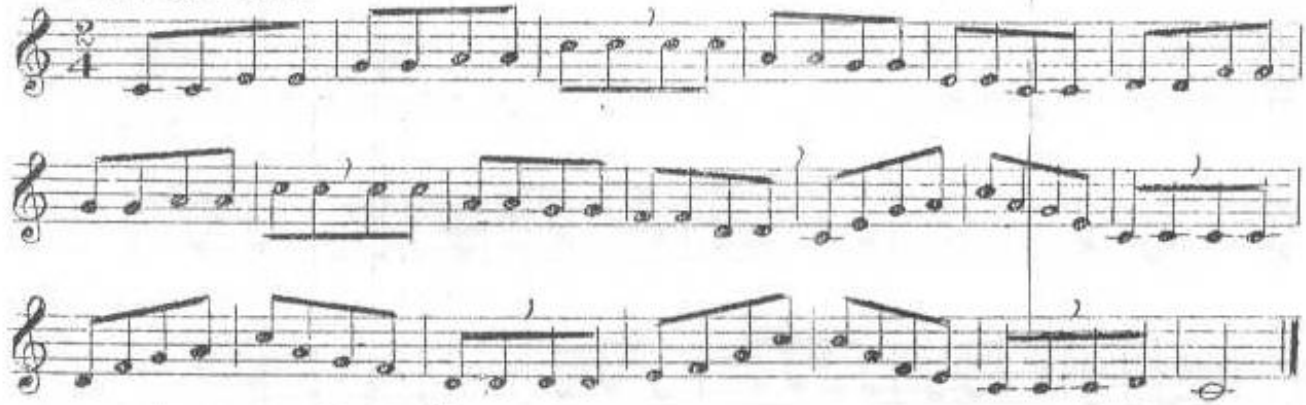

Chậm vừa Êm nhẹ
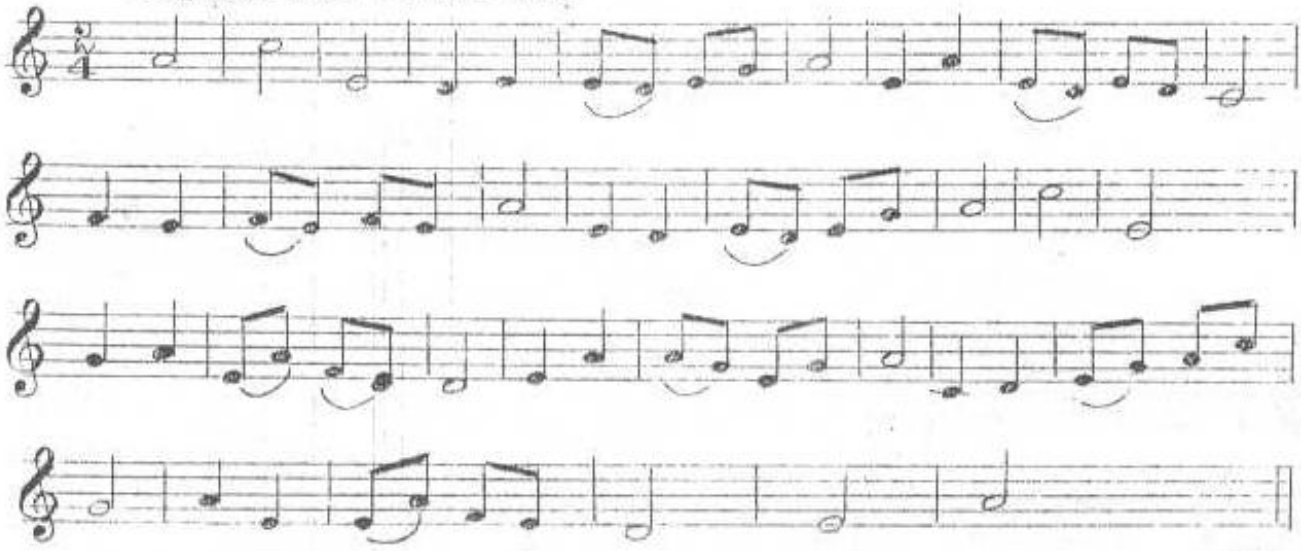
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Cây trúc xinh

(Dân ca quanh họ Bắc ninh)
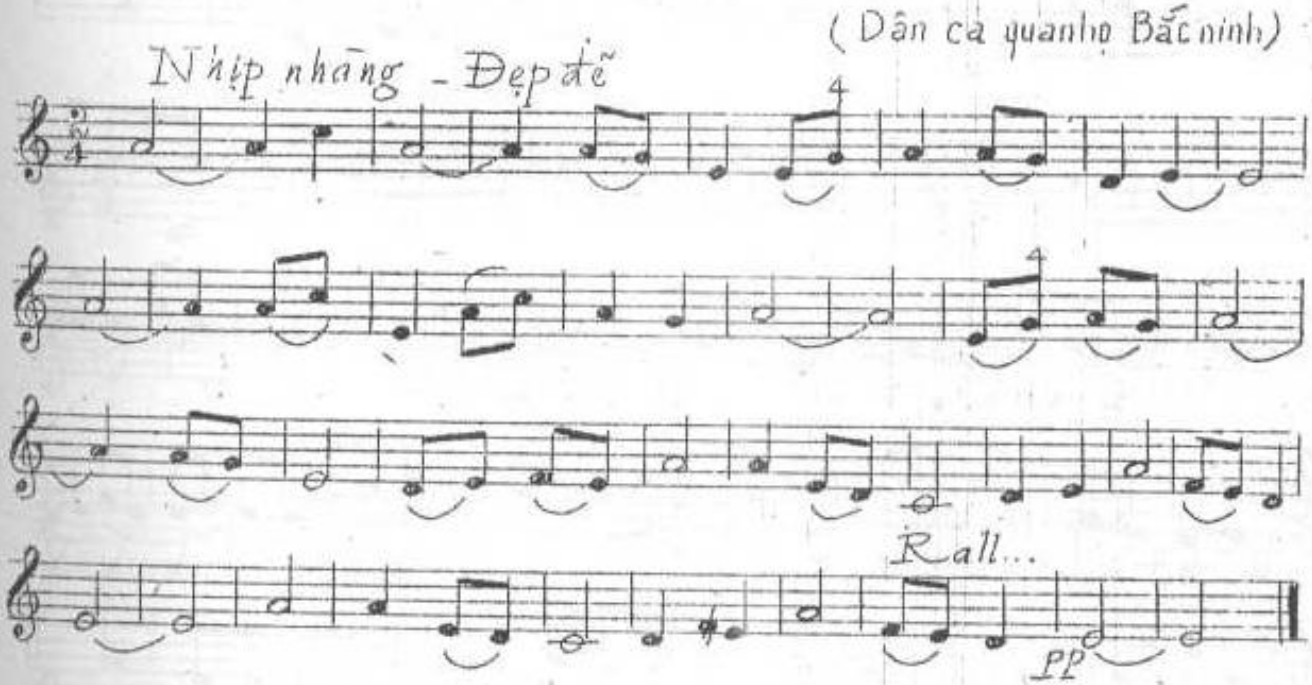
Bài 9 : Giới thiệu 5 âm ở giọng Fa
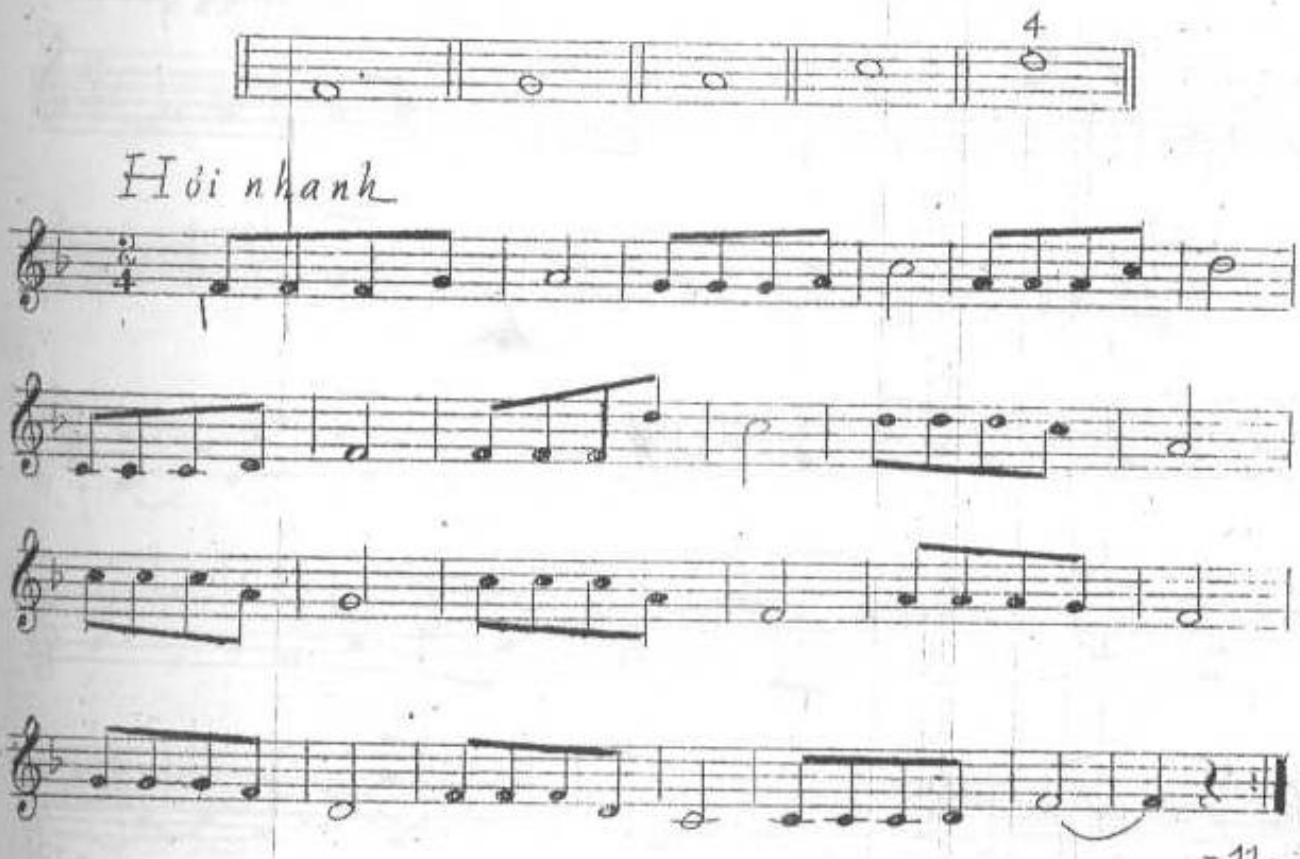
Linh hoạt
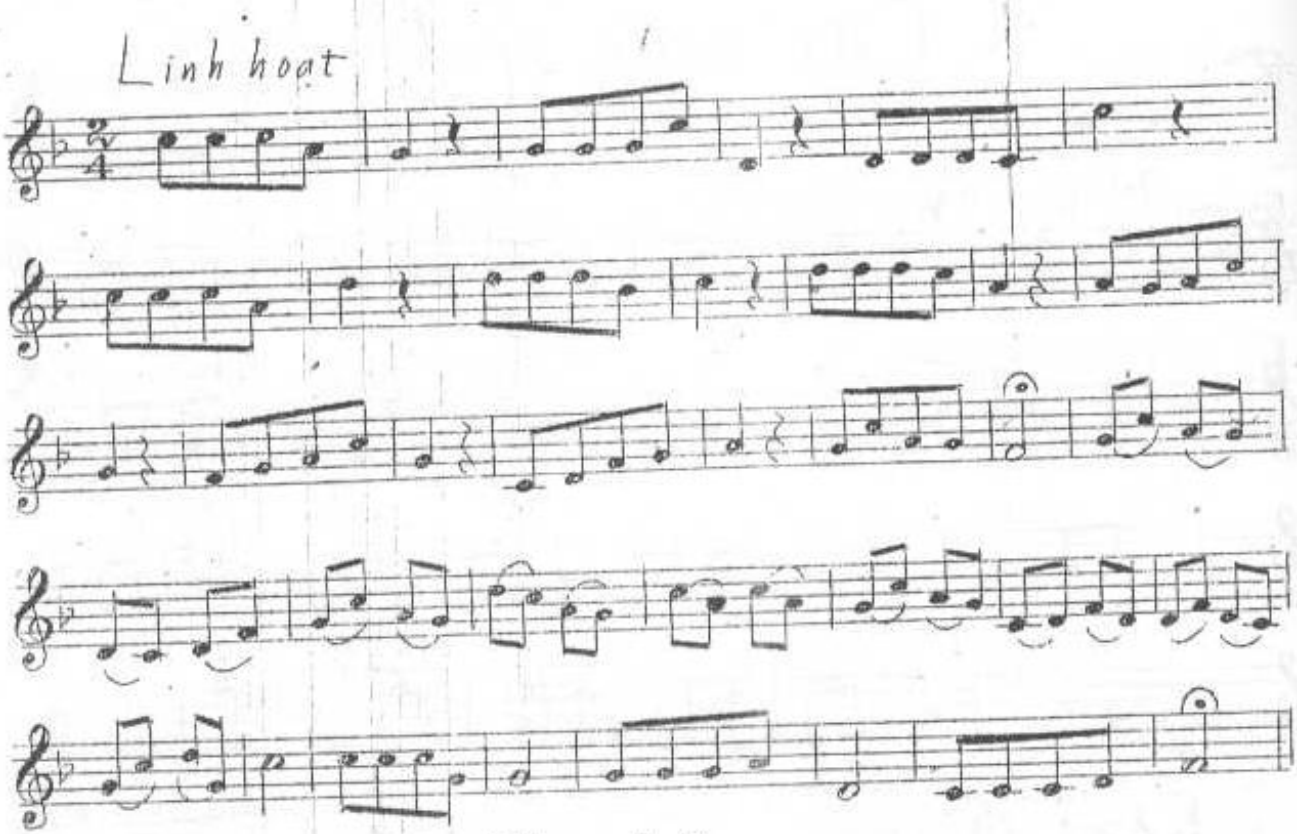
Cò lả

(dân ca quanh họ Bắc ninh)

Nhanh - Vừa phải - Rộng rãi
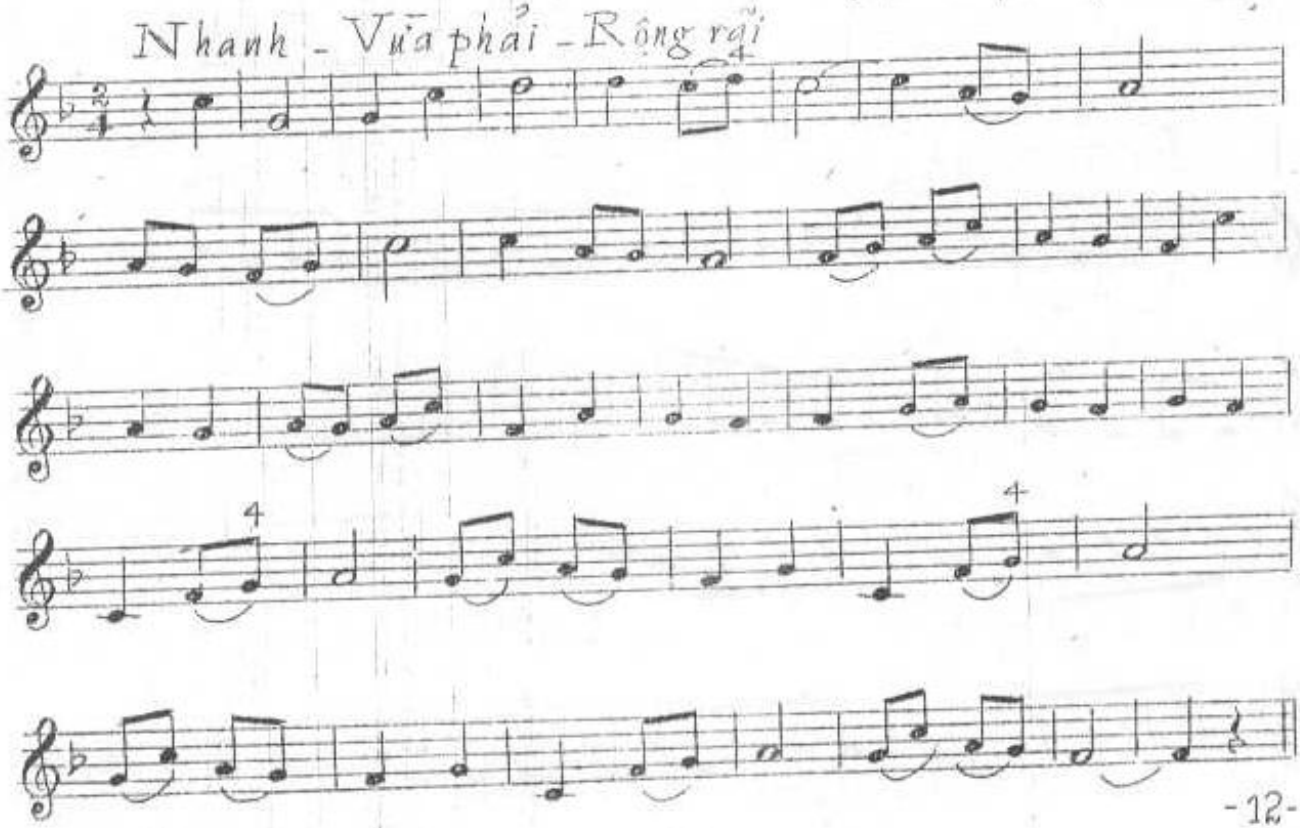
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Bài 10 : Gam Đô trưởng

Châm
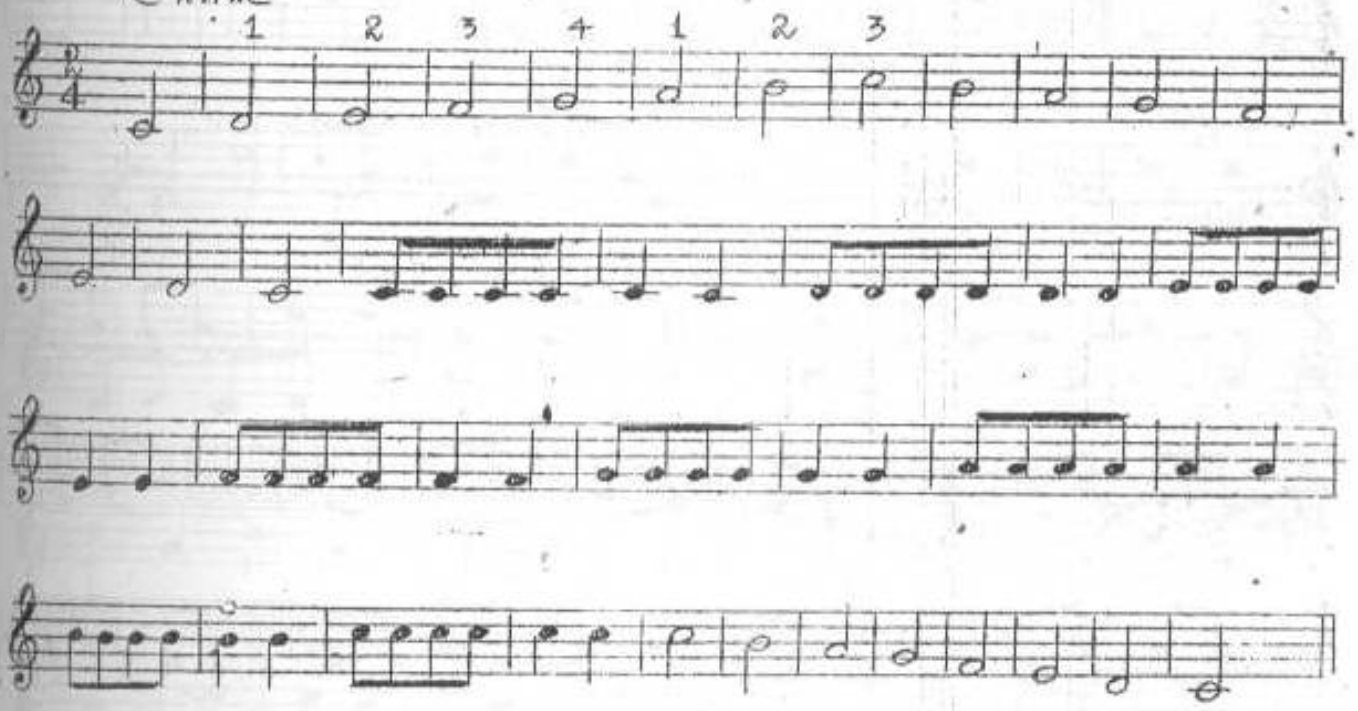
Vừa phải
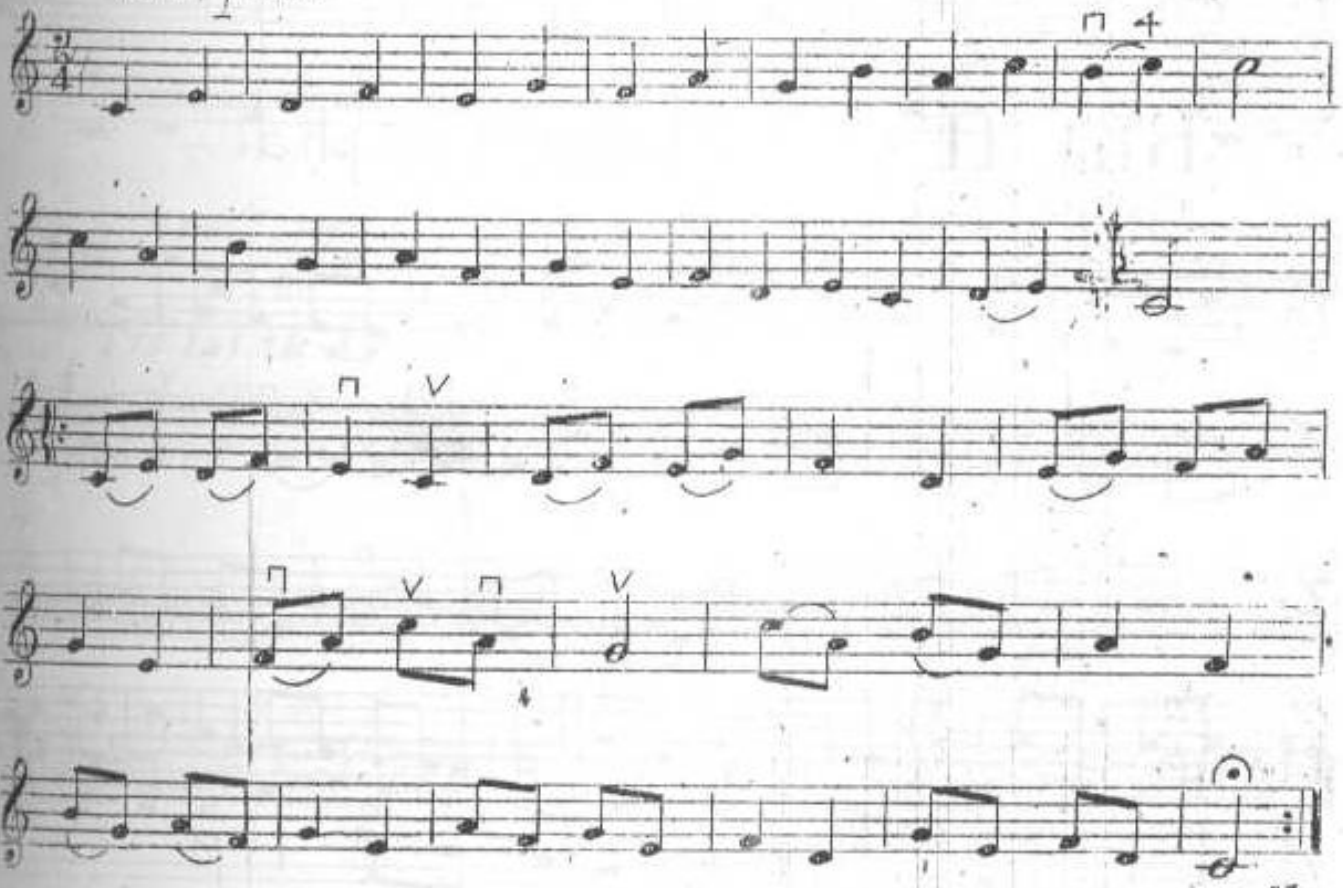
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Trèo lên trái núi thiên thai

(dân ca quan họ Bắc ninh)

Tươi sáng - Đẹp đẽ - Hồi nhanh
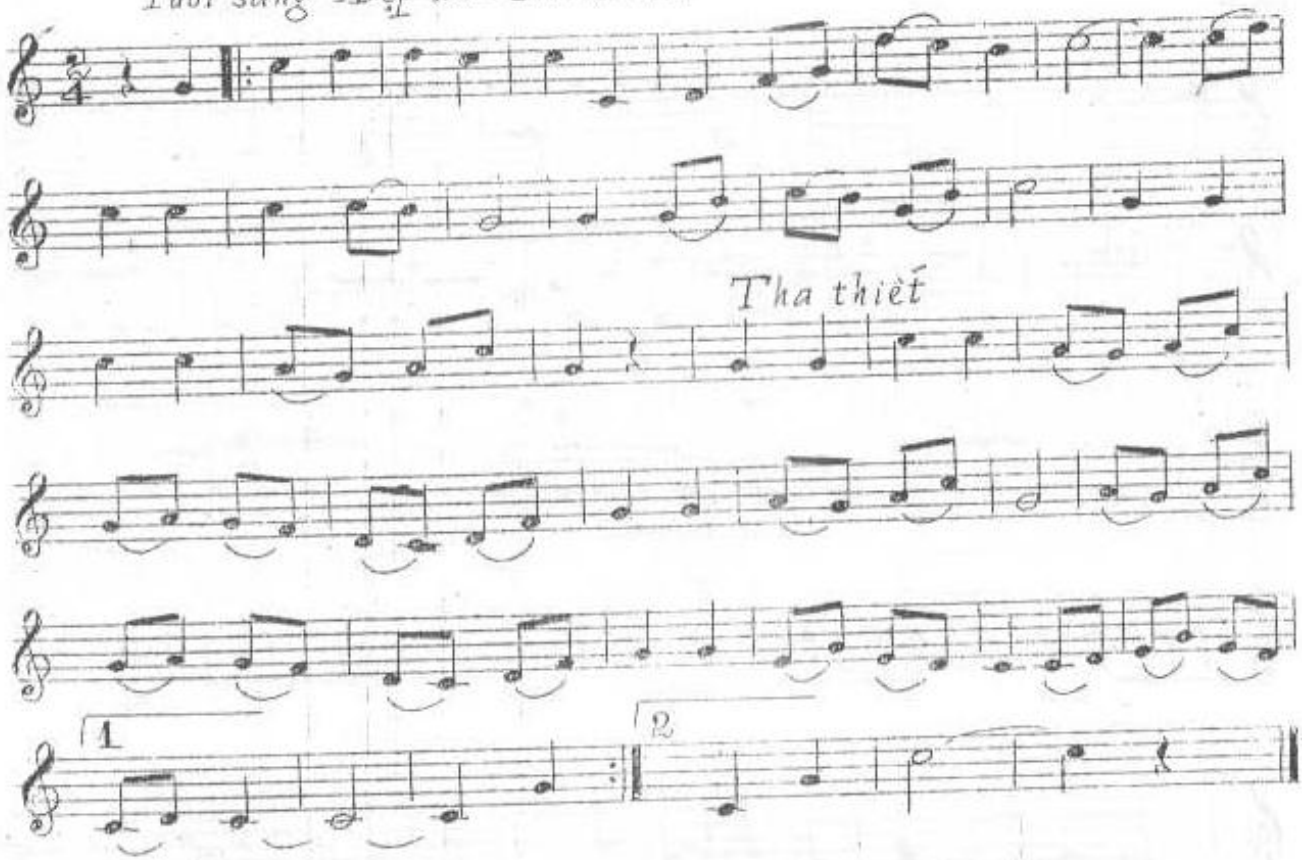
Bài 11 : Kỹ thuật tay phải

Moderato
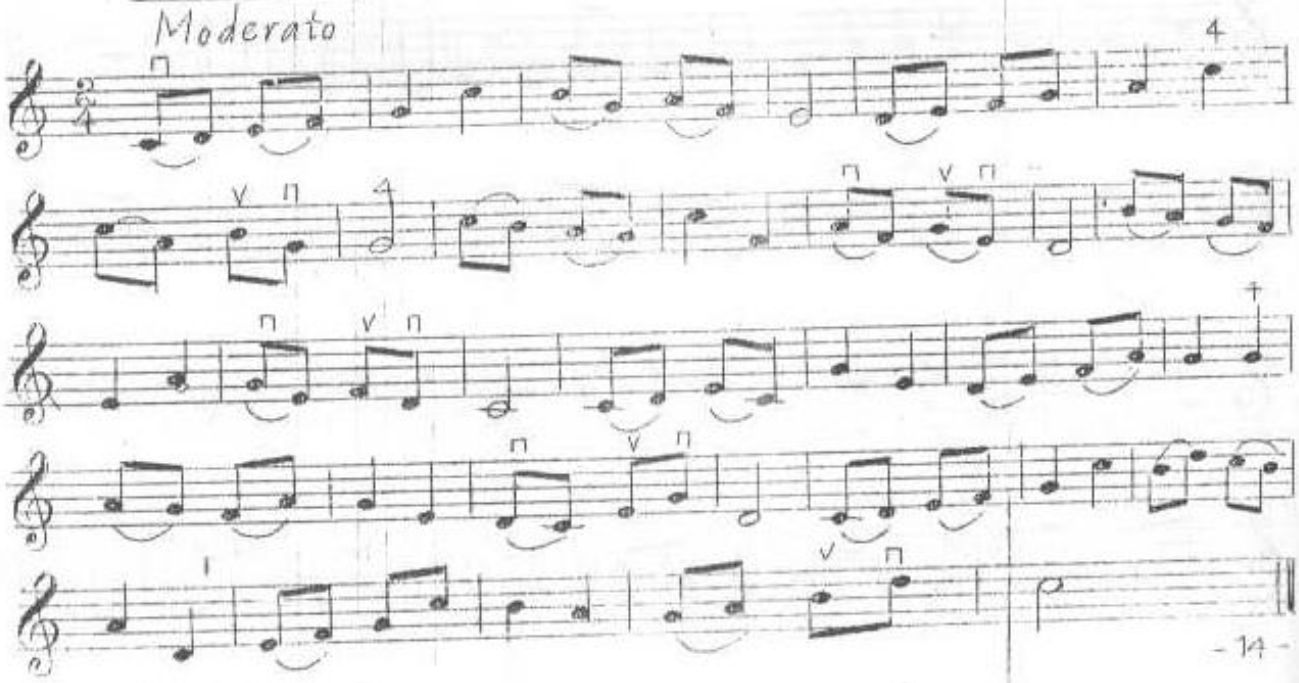
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Bài 12 : Giới thiệu tác phẩm nhỏ

Chiếc xe cứu hỏa
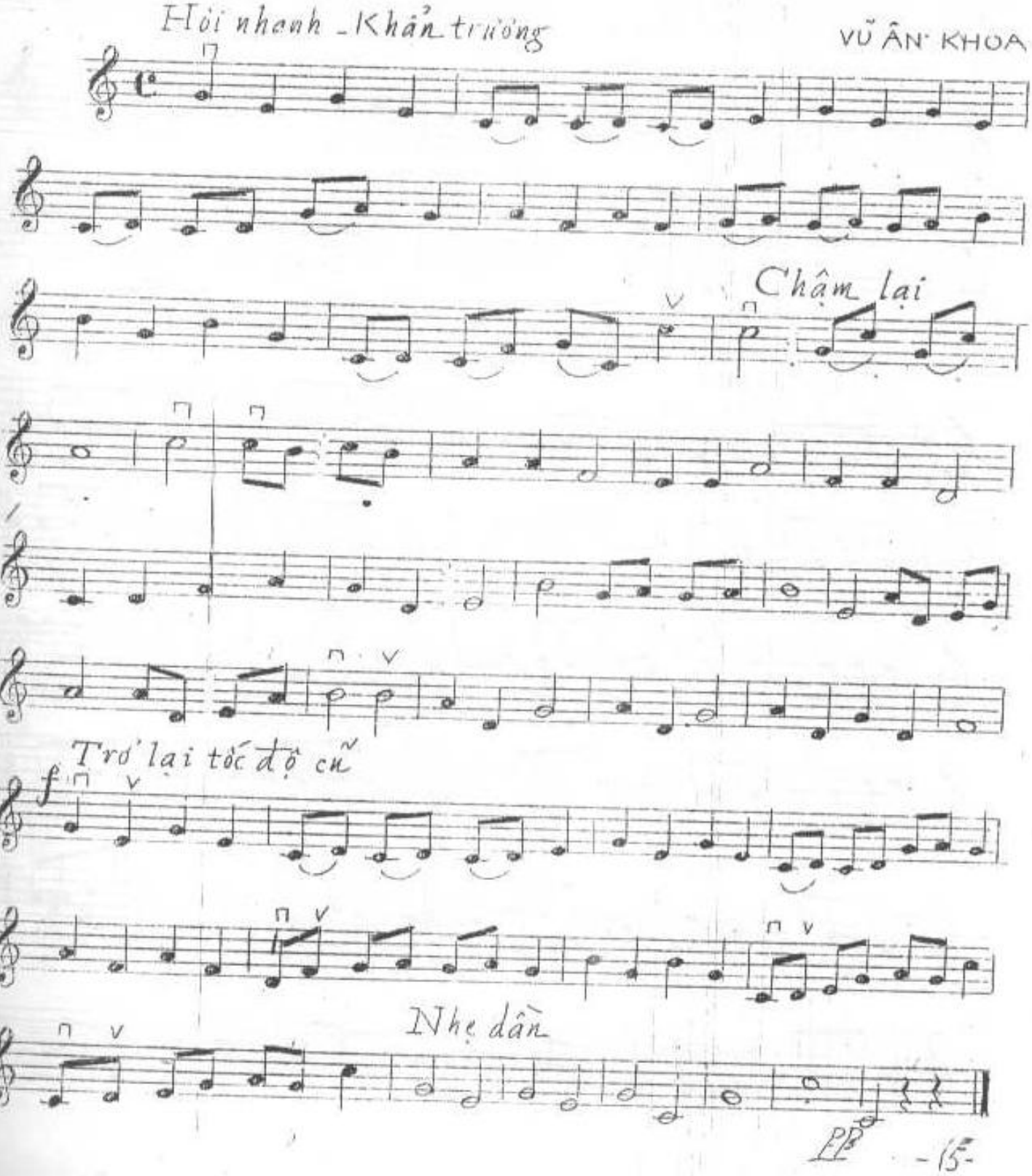
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Năm thứ hai

Gam Rê 5 âm
Thế tay thứ nhất ⟨(I)⟩
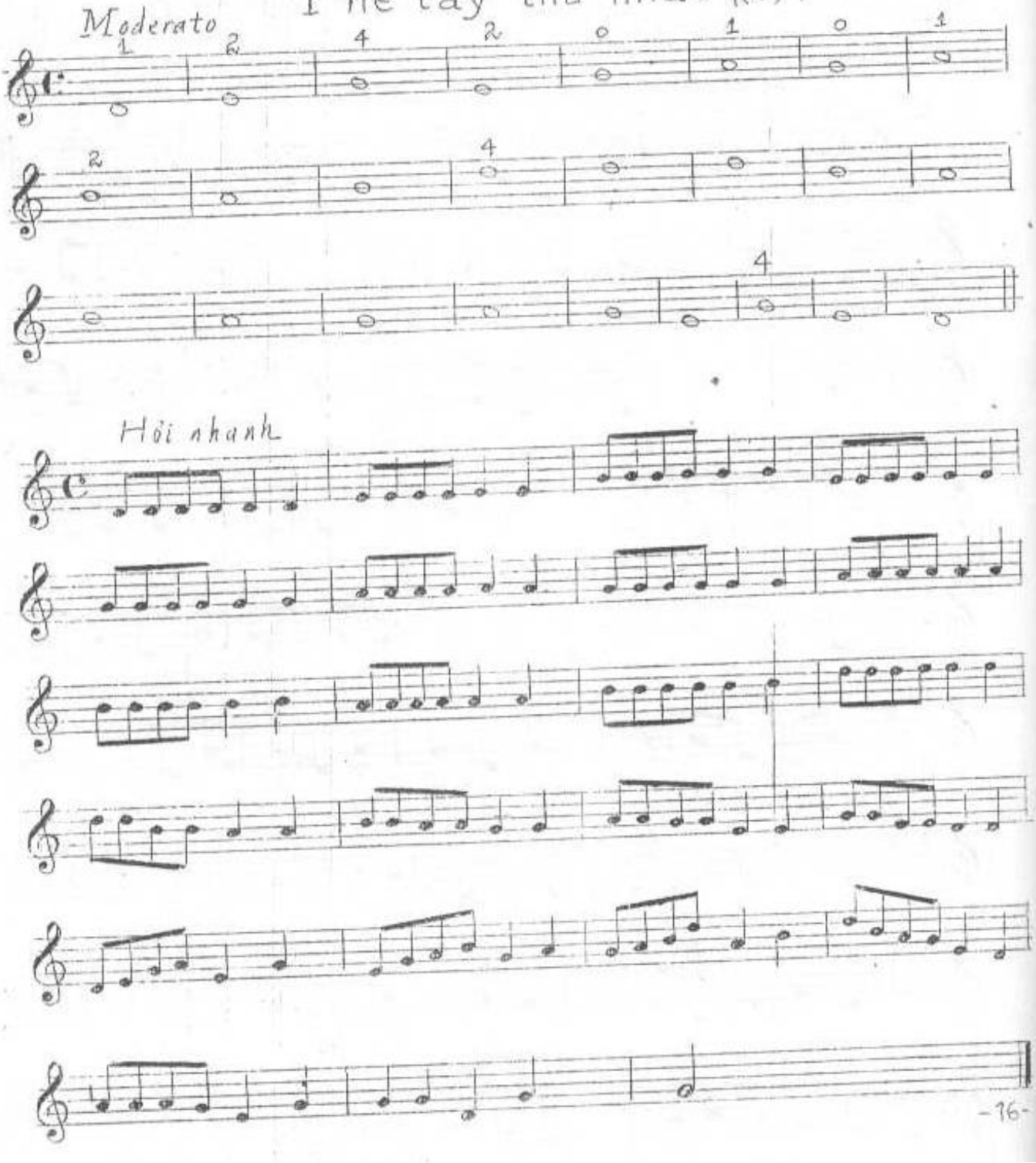
Giới thiệu âm hình

(trên trục gam Rê)

Chậm vừa
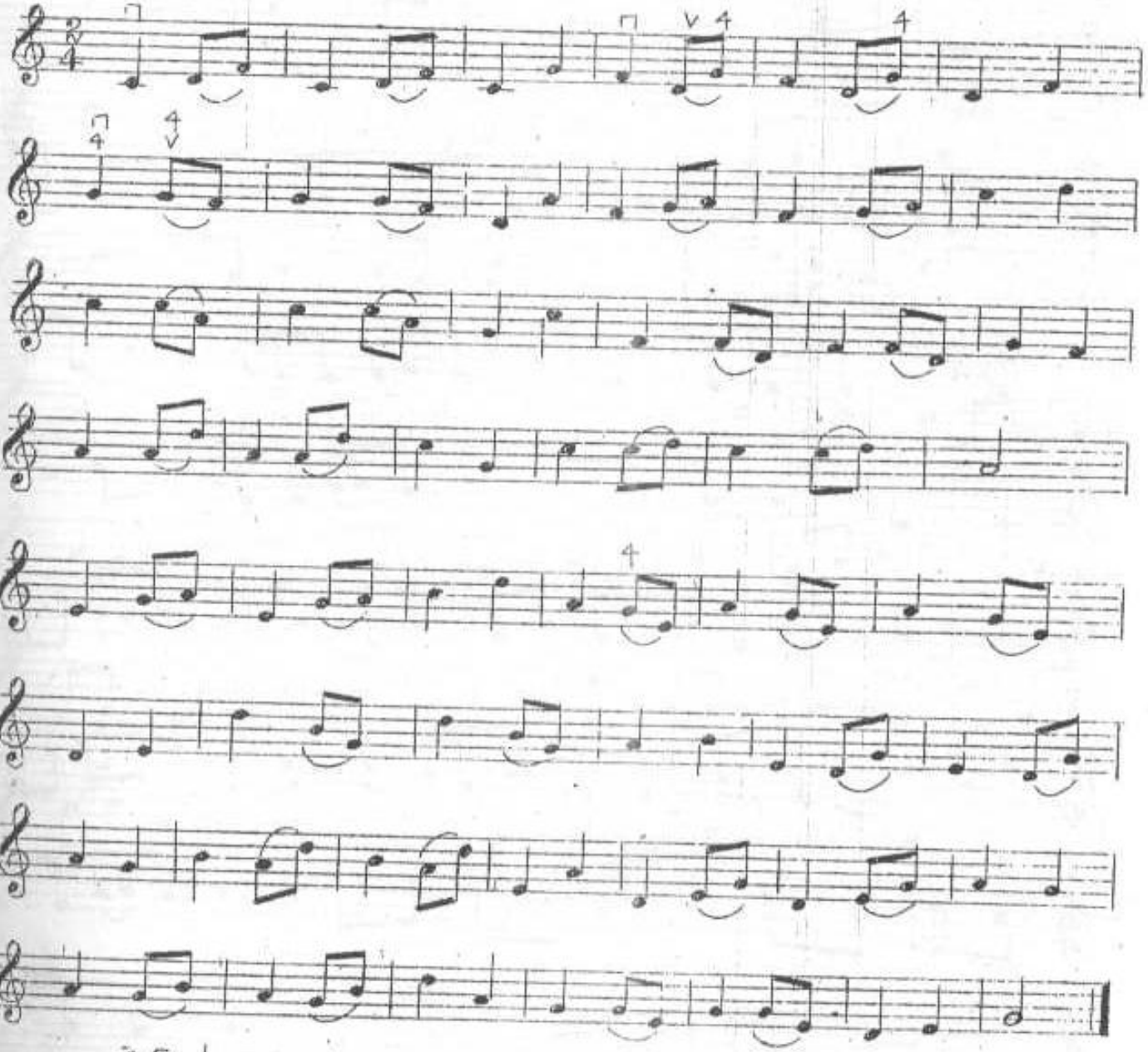
Moderato
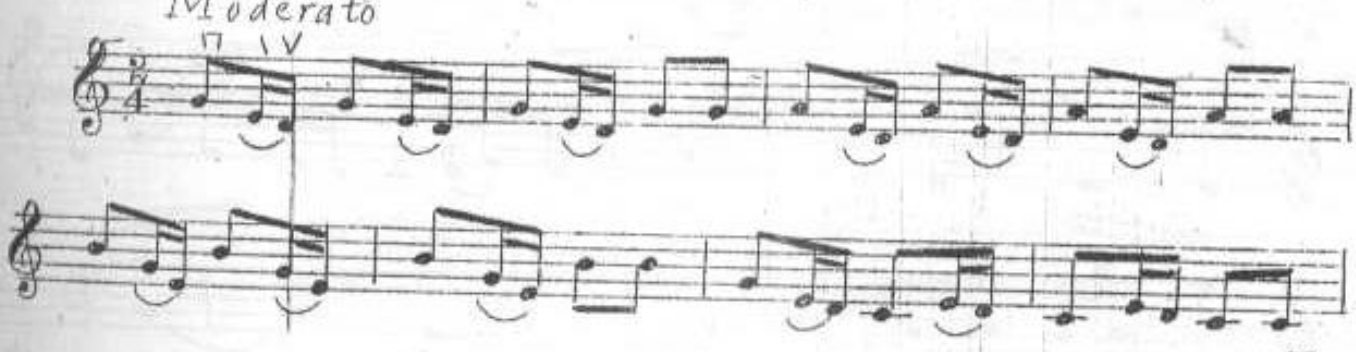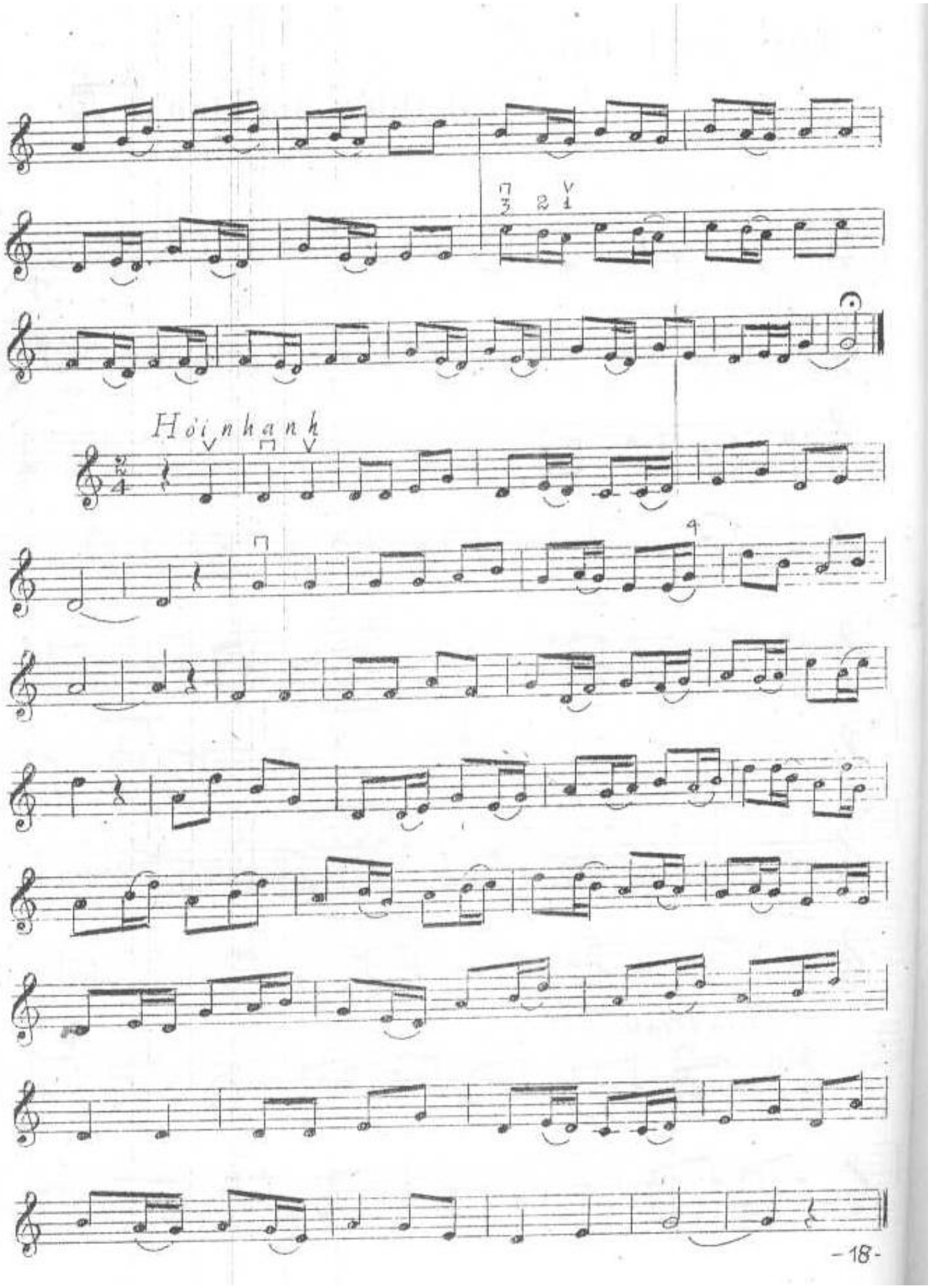
3 2 1
Hơi nhanh

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Giới thiệu âm hình

Moderato

Chậm vừa
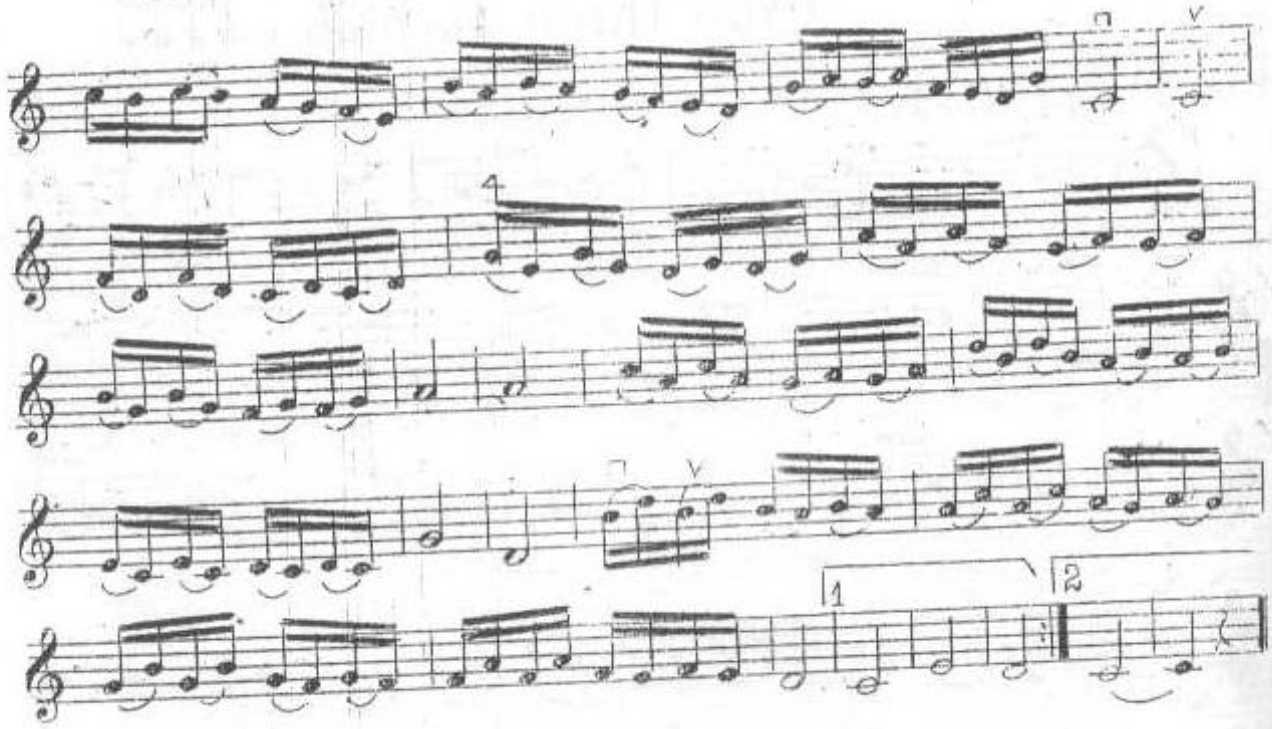
Bài kết hợp các âm hình
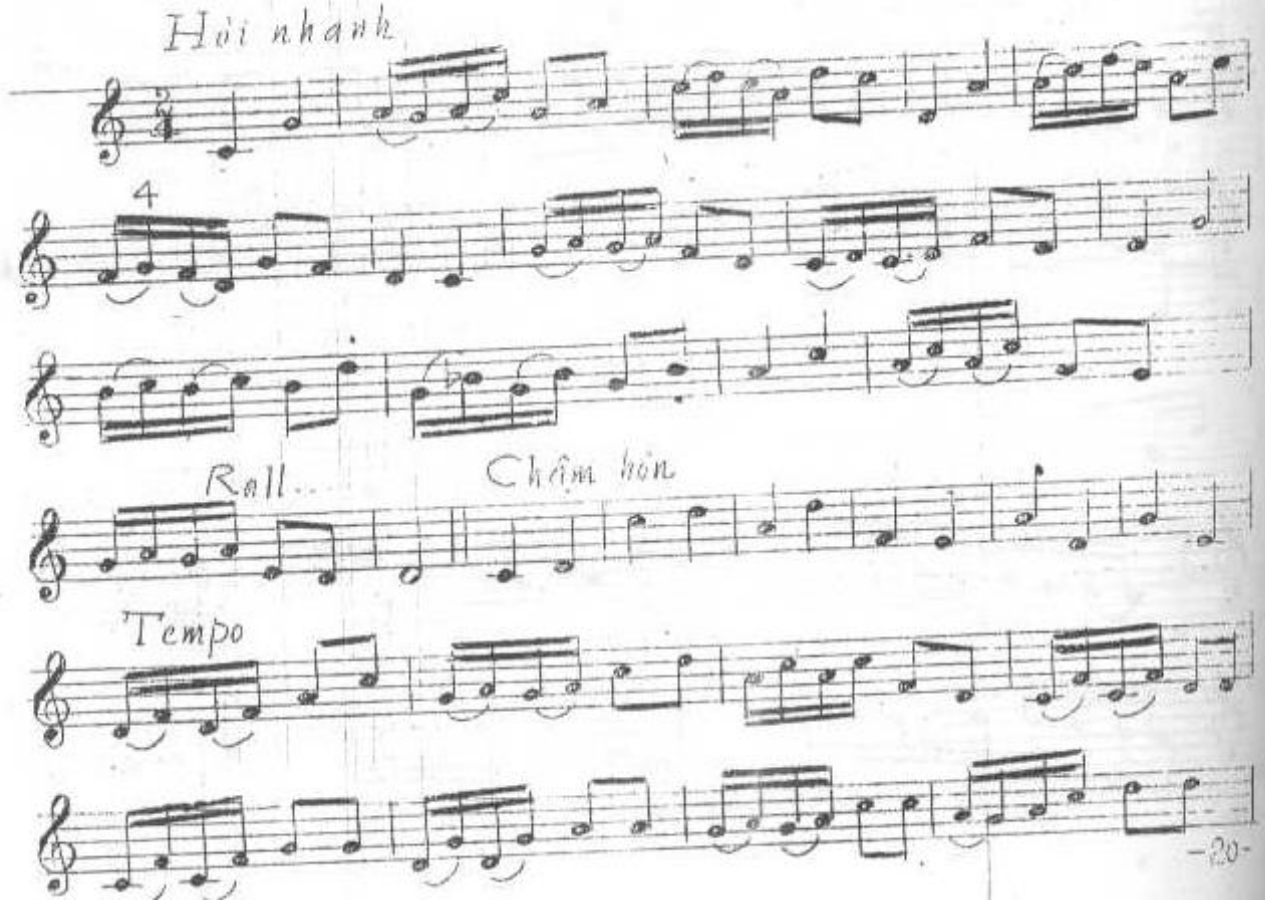
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Bài tập hỗn hợp
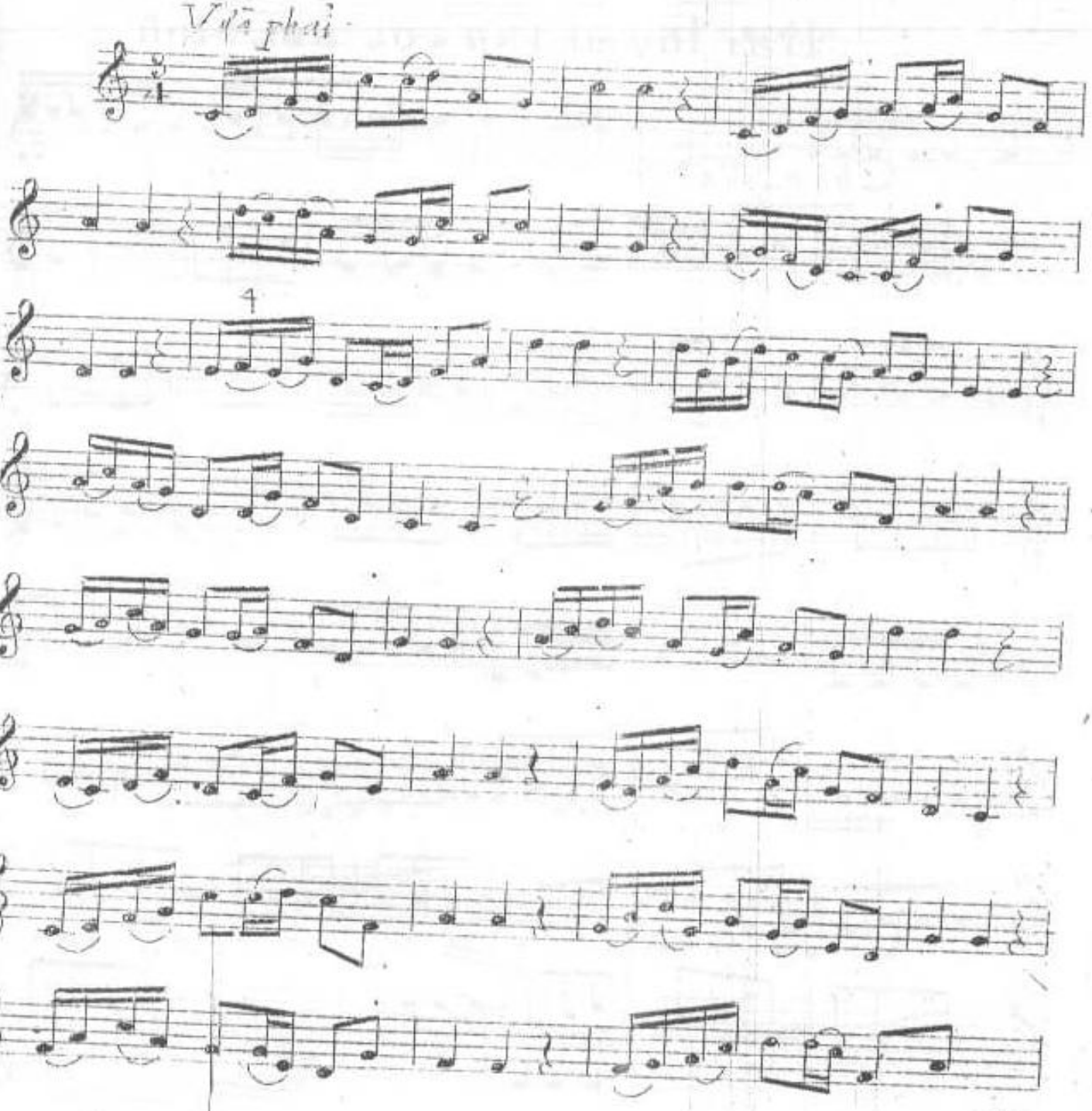
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
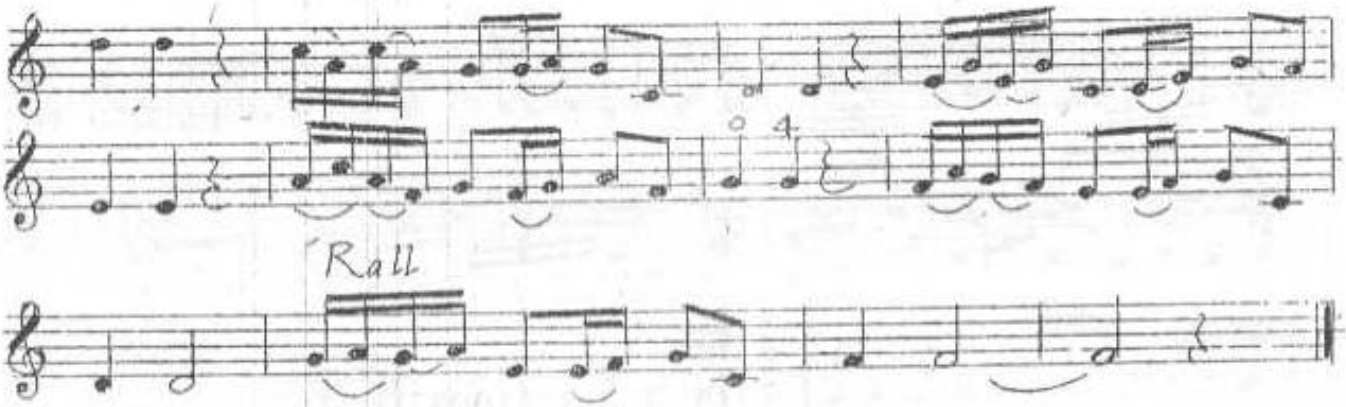
Bài luyện tập với âm hình
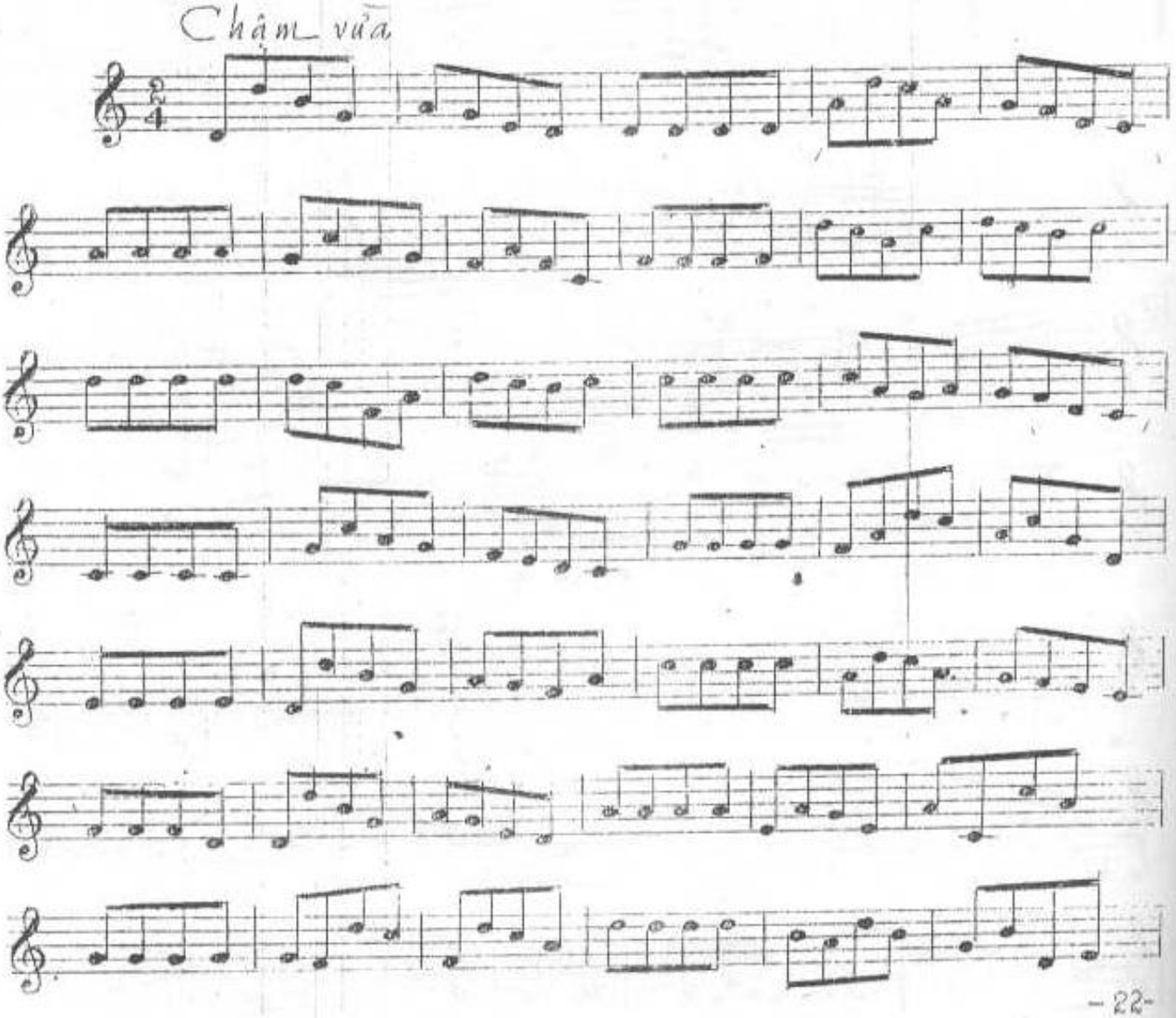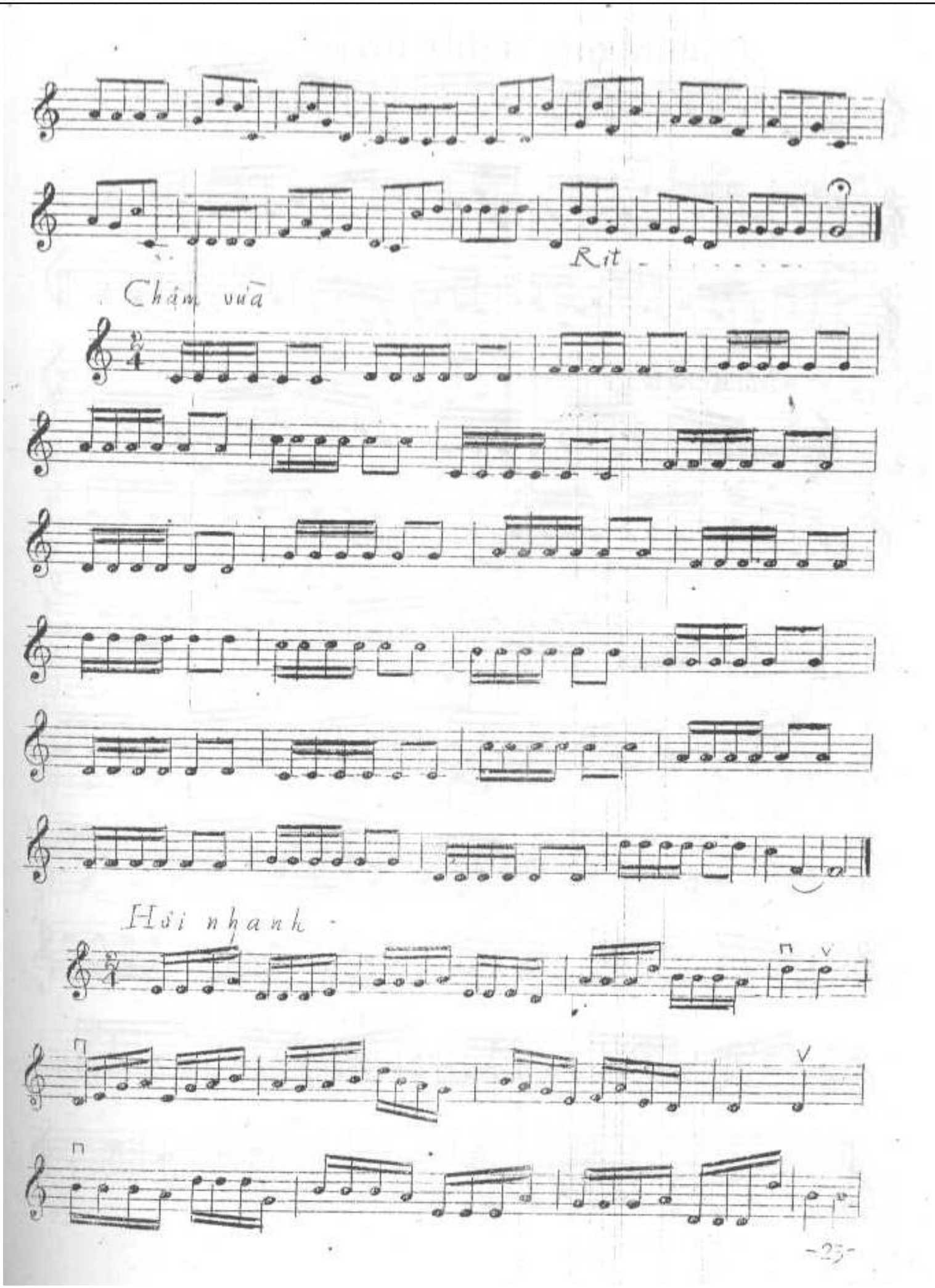
Rit
Chậm vừa
Hơi nhanh
-25-
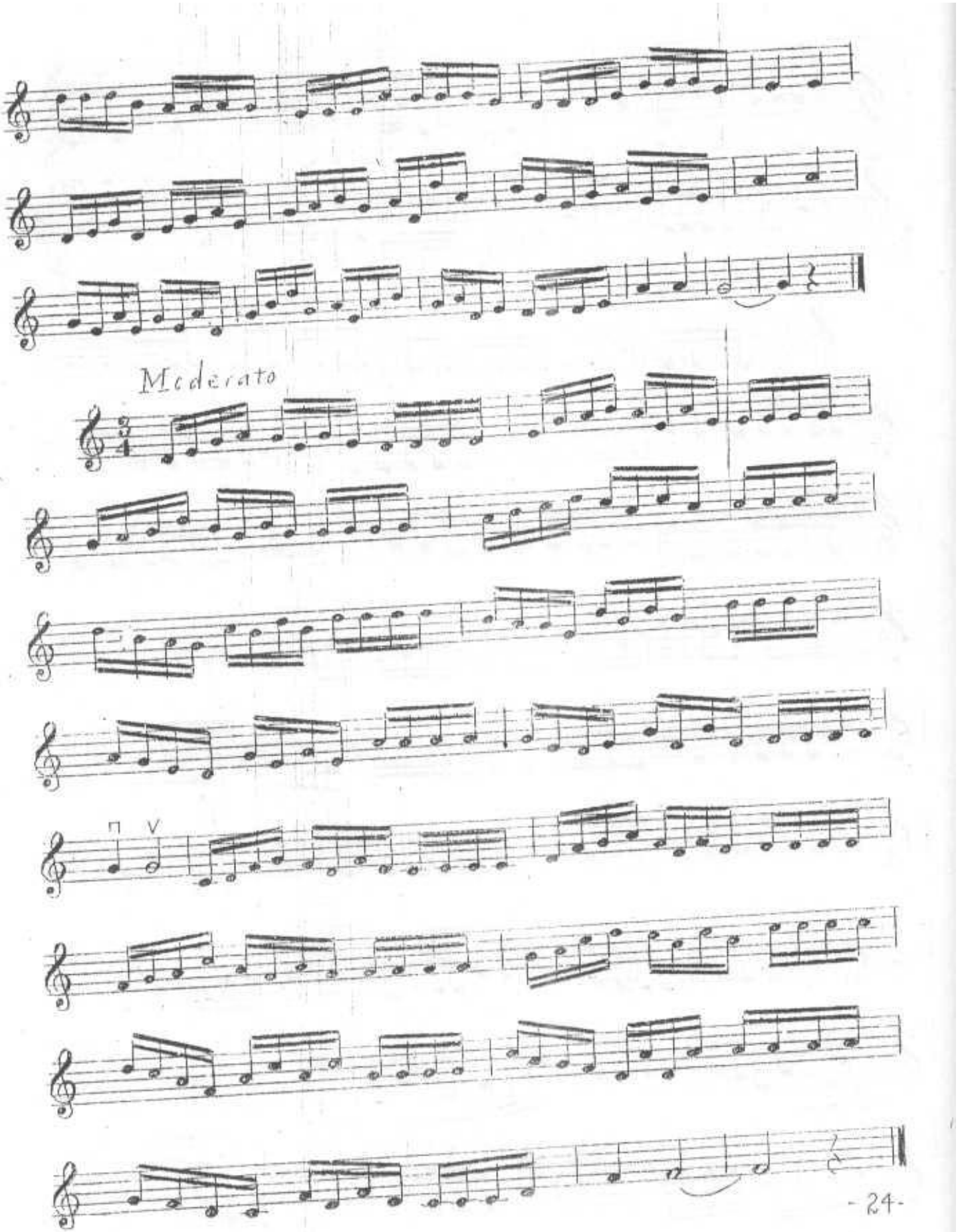
Moderato

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Giới thiệu âm hình

Vừa phải

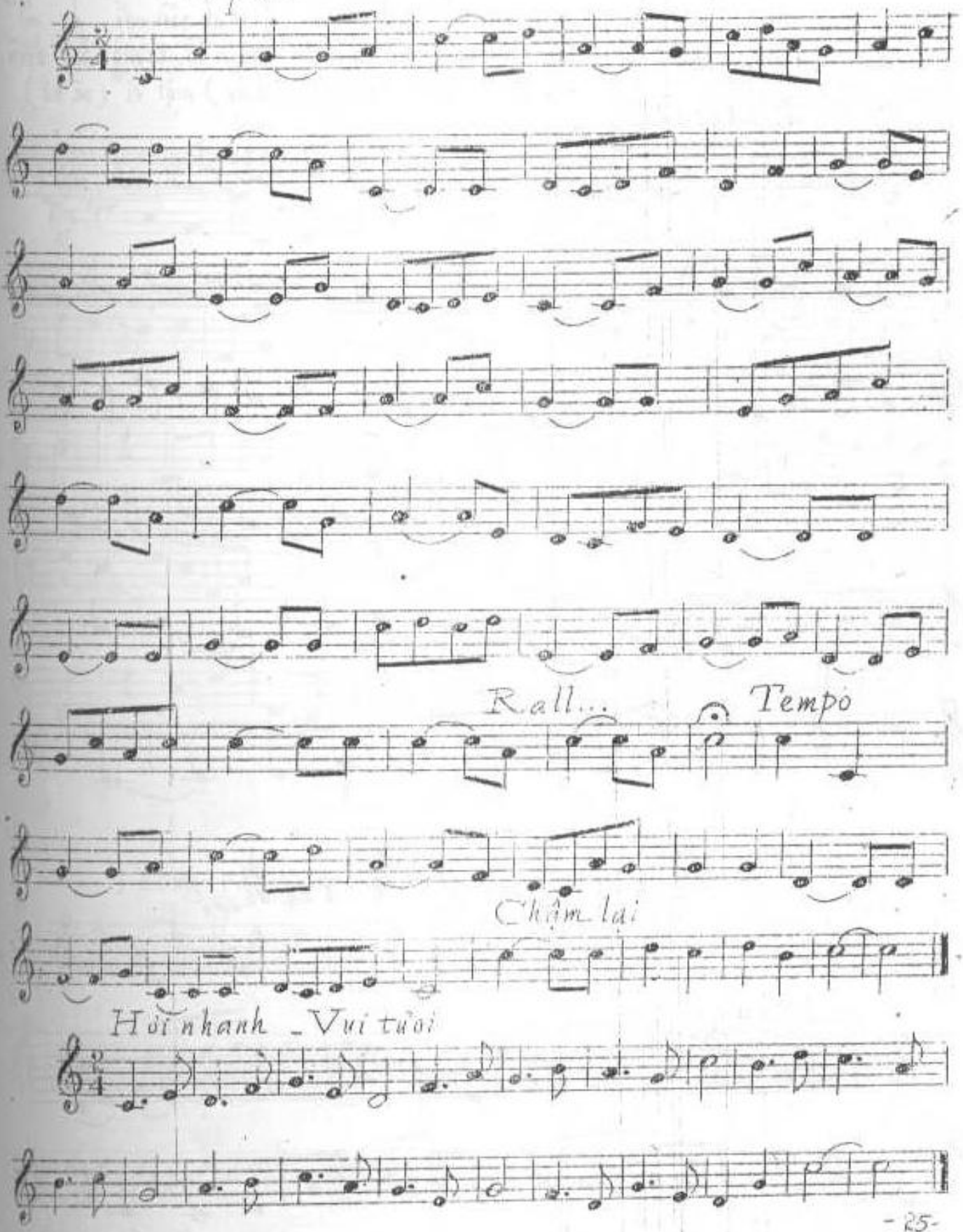

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Giới thiệu âm hình *

* ở đây sử dĩ không giới thiệu thêm bài riêng thực tế âm hình rất gần với Hơn nữa lại có phần thuận lợi trong cách diễn tấu, khi kéo (hoặc đẩy) một vi (ác sê)

Moderato
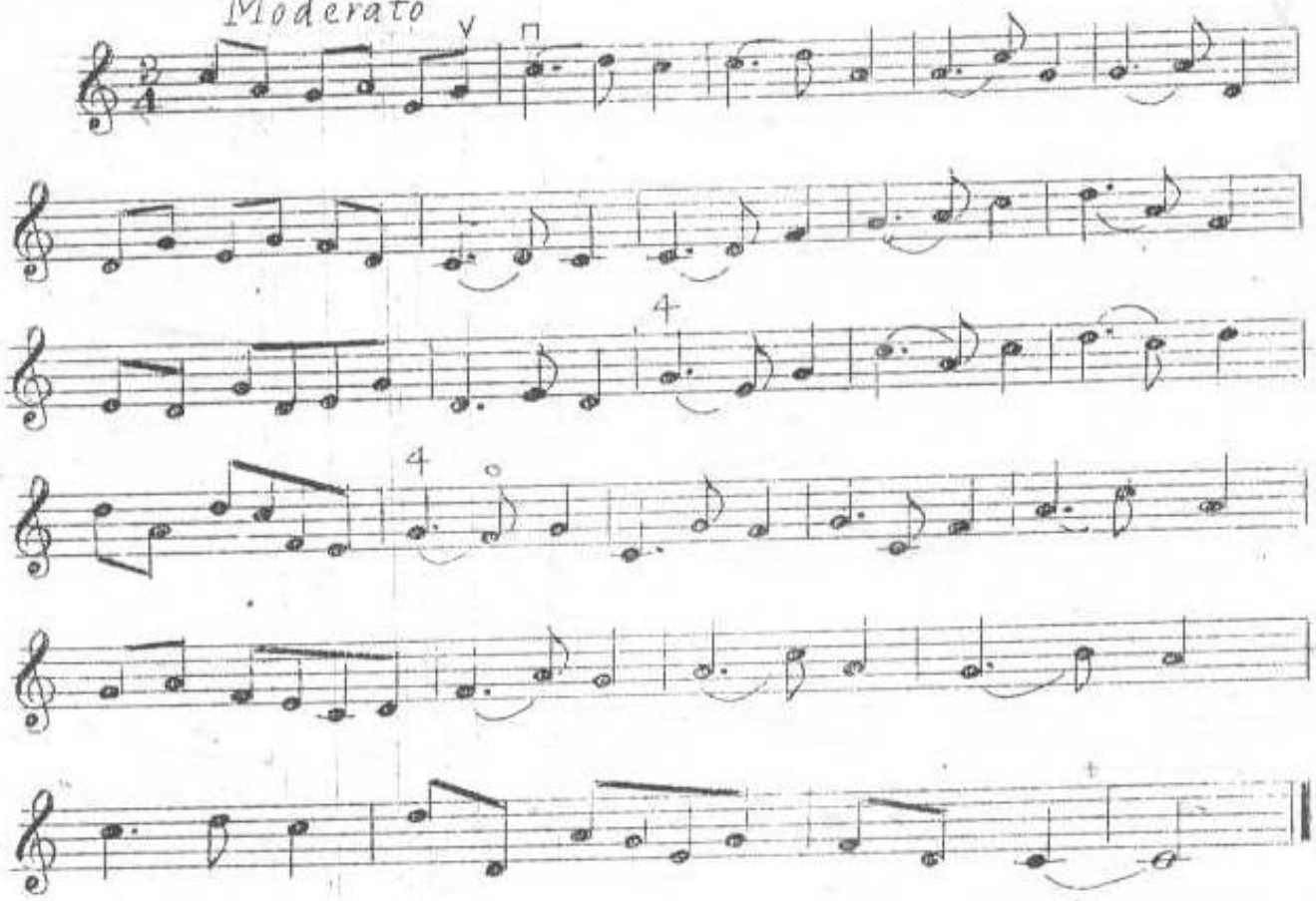
Lý cây xanh

dân ca Nam Bộ

Moderato
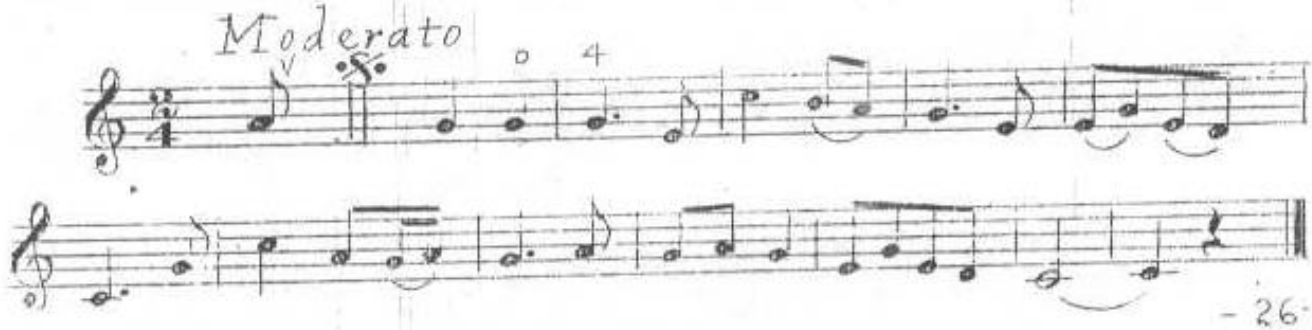
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Bài tập
phong cách miền Trung

* Những bài tập này chủ yếu giúp cho người diễn tấu nắm vững hơn phong cách dân ca từng miền, do sự sắp xếp các quảng tự nhiên

Andante
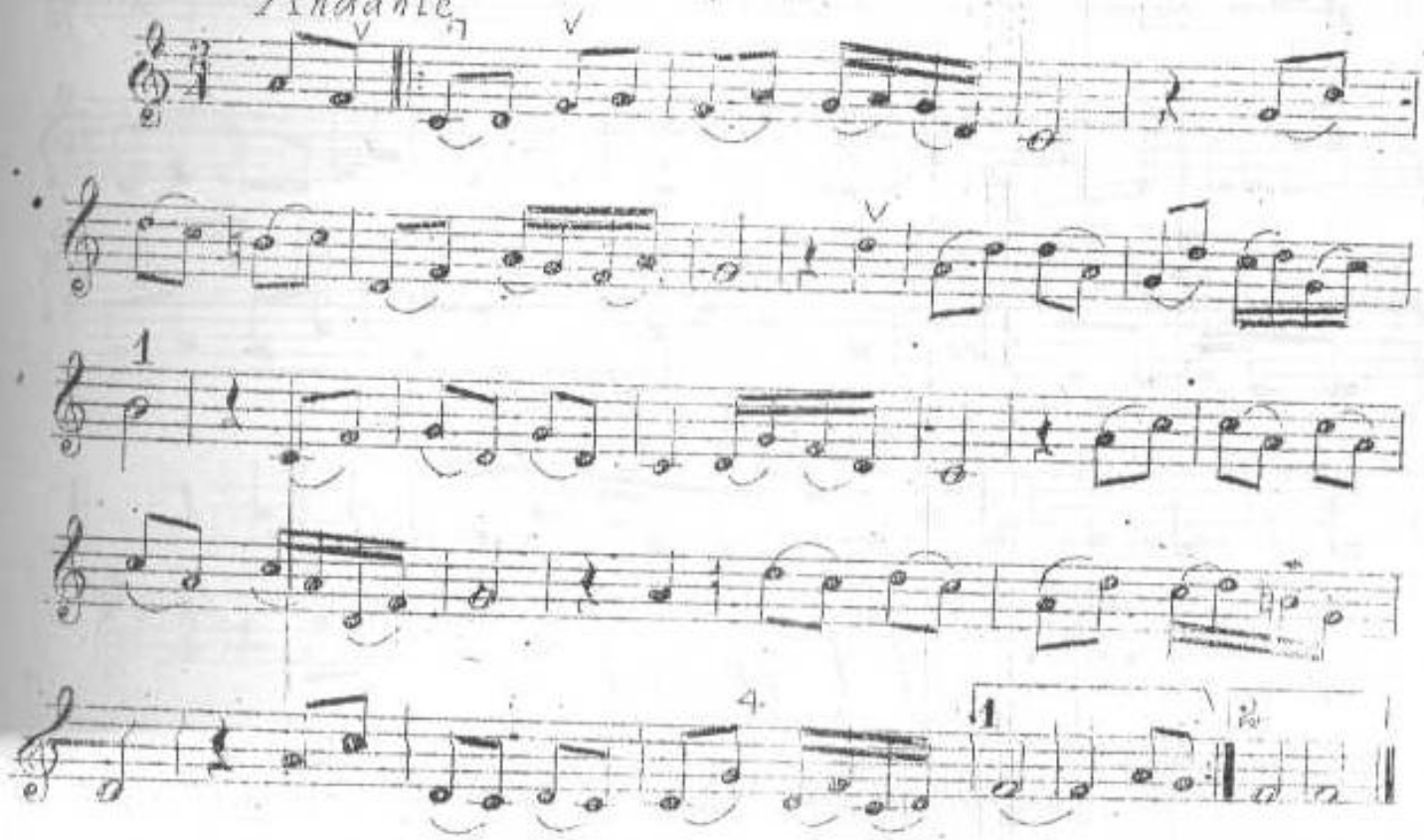
Hò dô hậy

Dân ca Quảng Trị
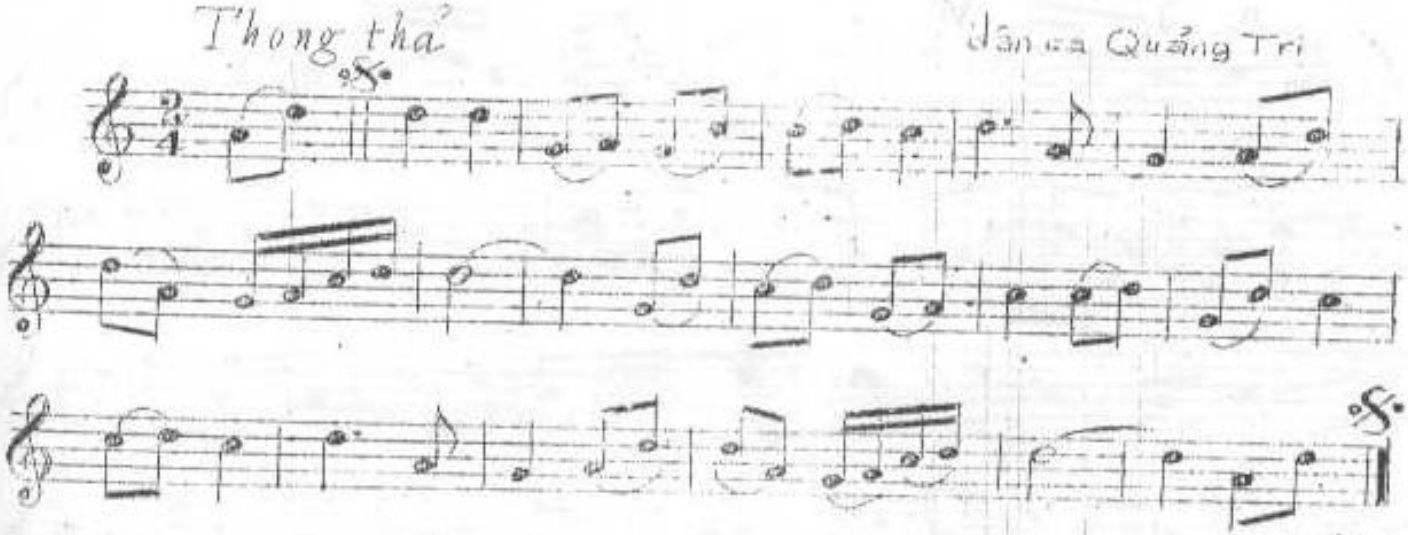
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Giới thiệu phong cách
Hát ví Nghệ an
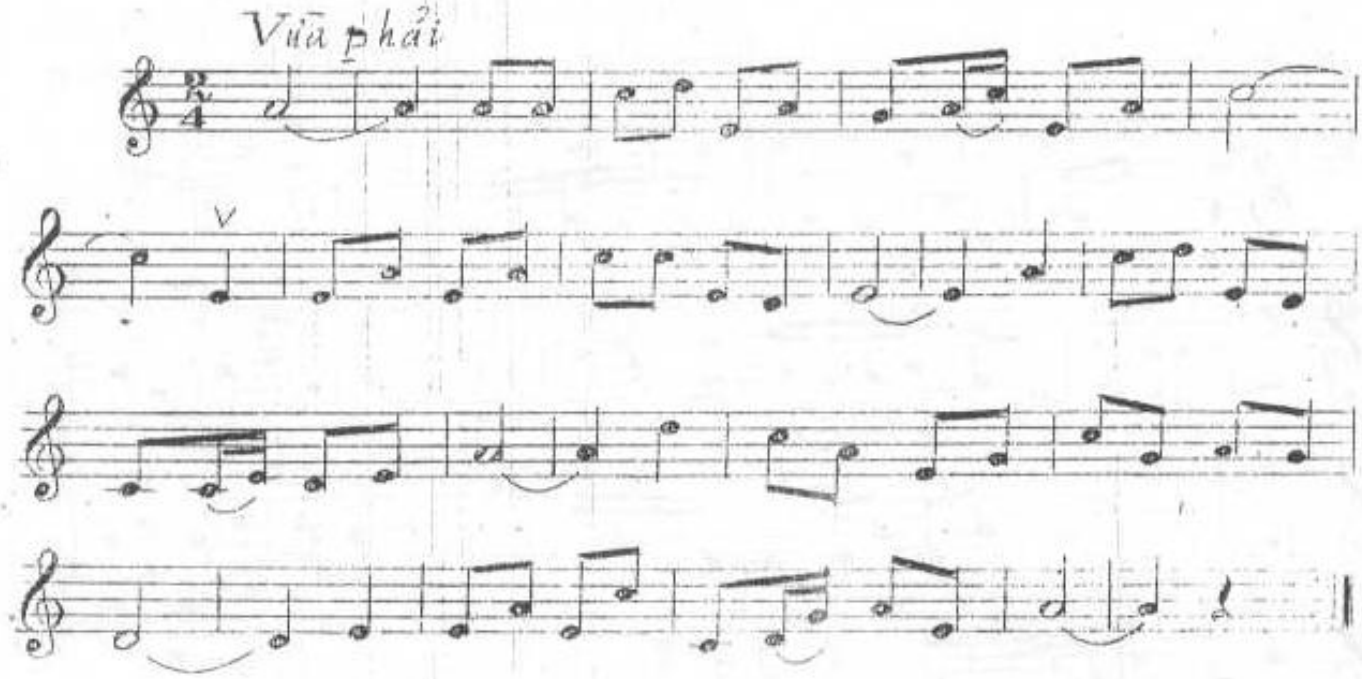
Hát ví

(Ví phường vải , dân ca Hà Tĩnh , Nghệ an)

* Bài này do yêu cầu chúng tôi soạn không phụ thuộc vào lời của người hát .
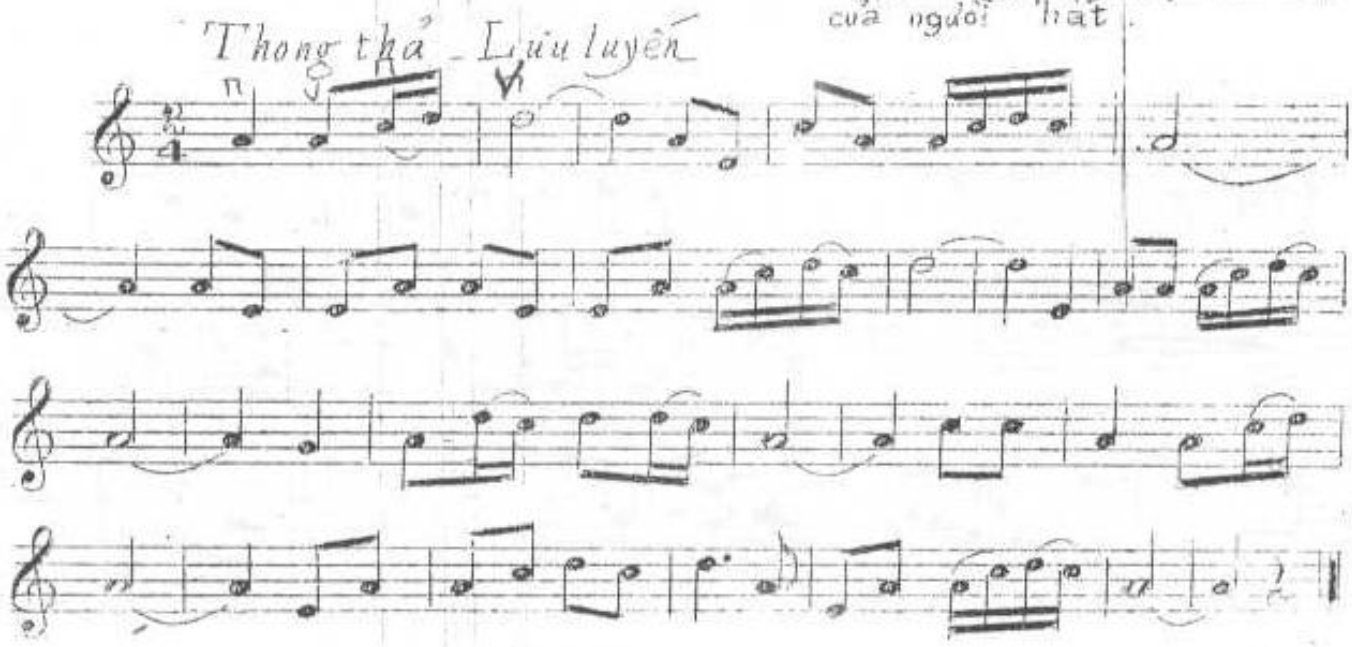
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Giới thiệu phong cách
dân ca quan họ Bắc Ninh
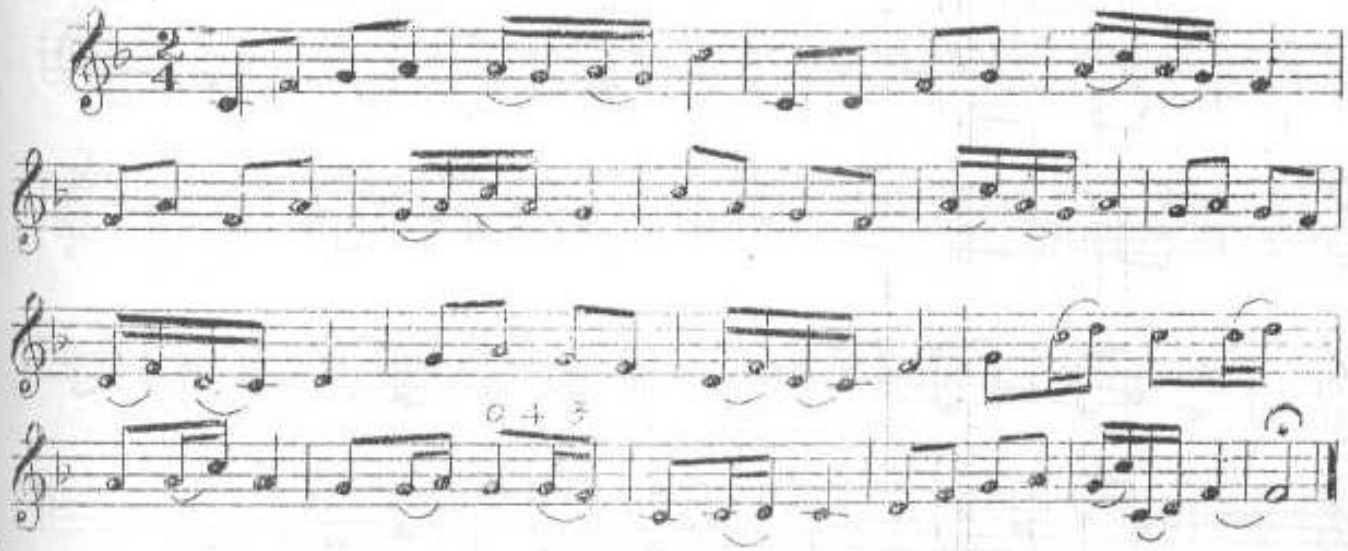
Cò lả

Thong thả - Duyên dáng

dân ca quan họ
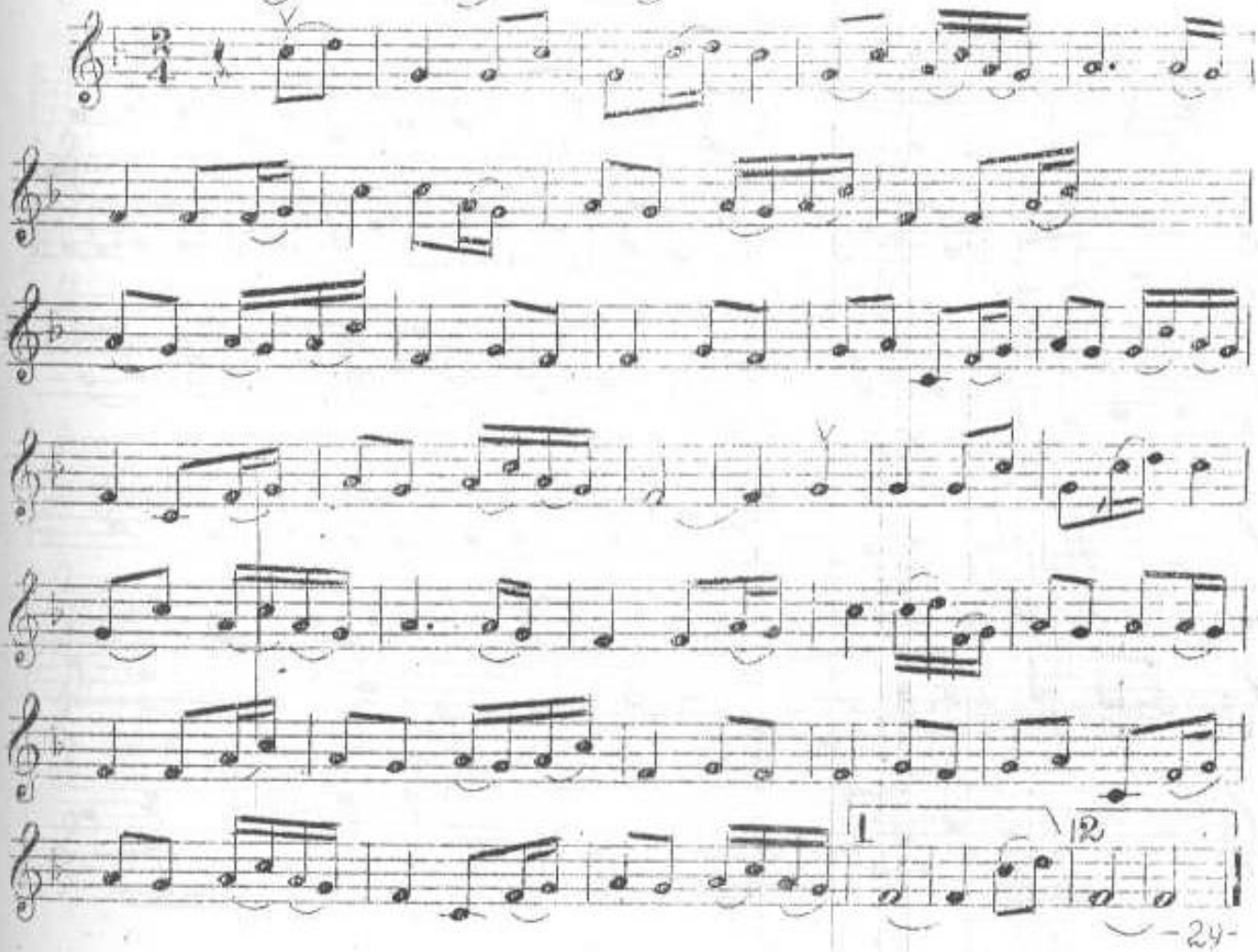
Giới thiệu phong cách miền núi

Nhanh vui

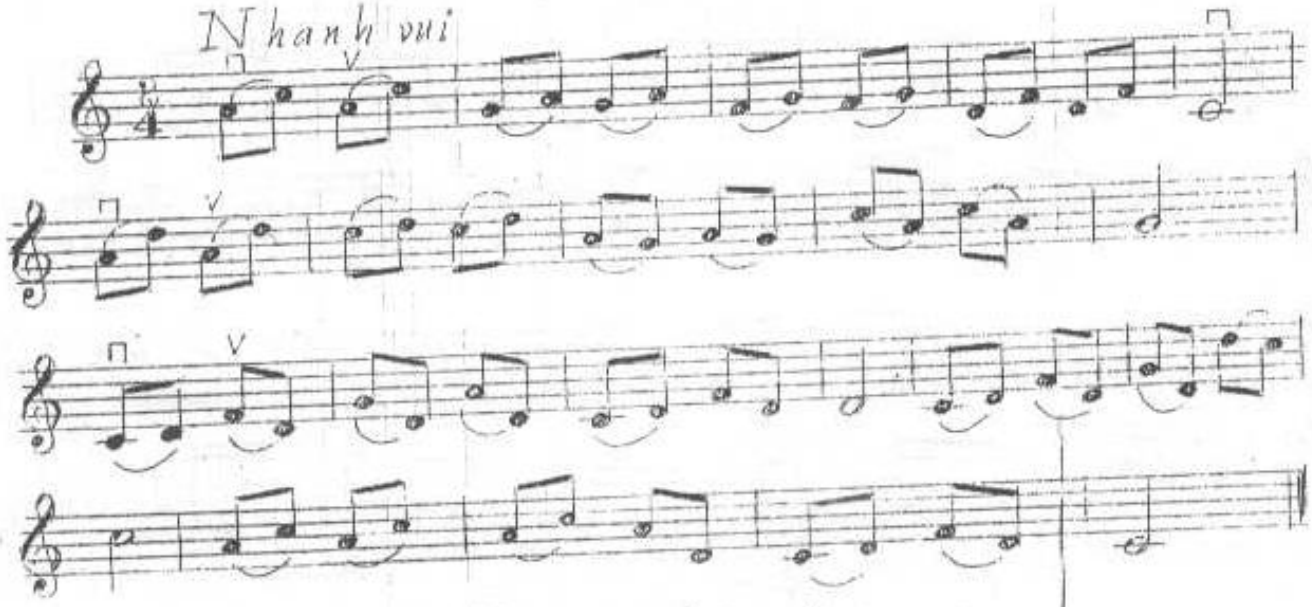

Xinh kïn lâu (mời uống rượu)

dân ca Nùng - Cao Bằng

Hơi nhanh
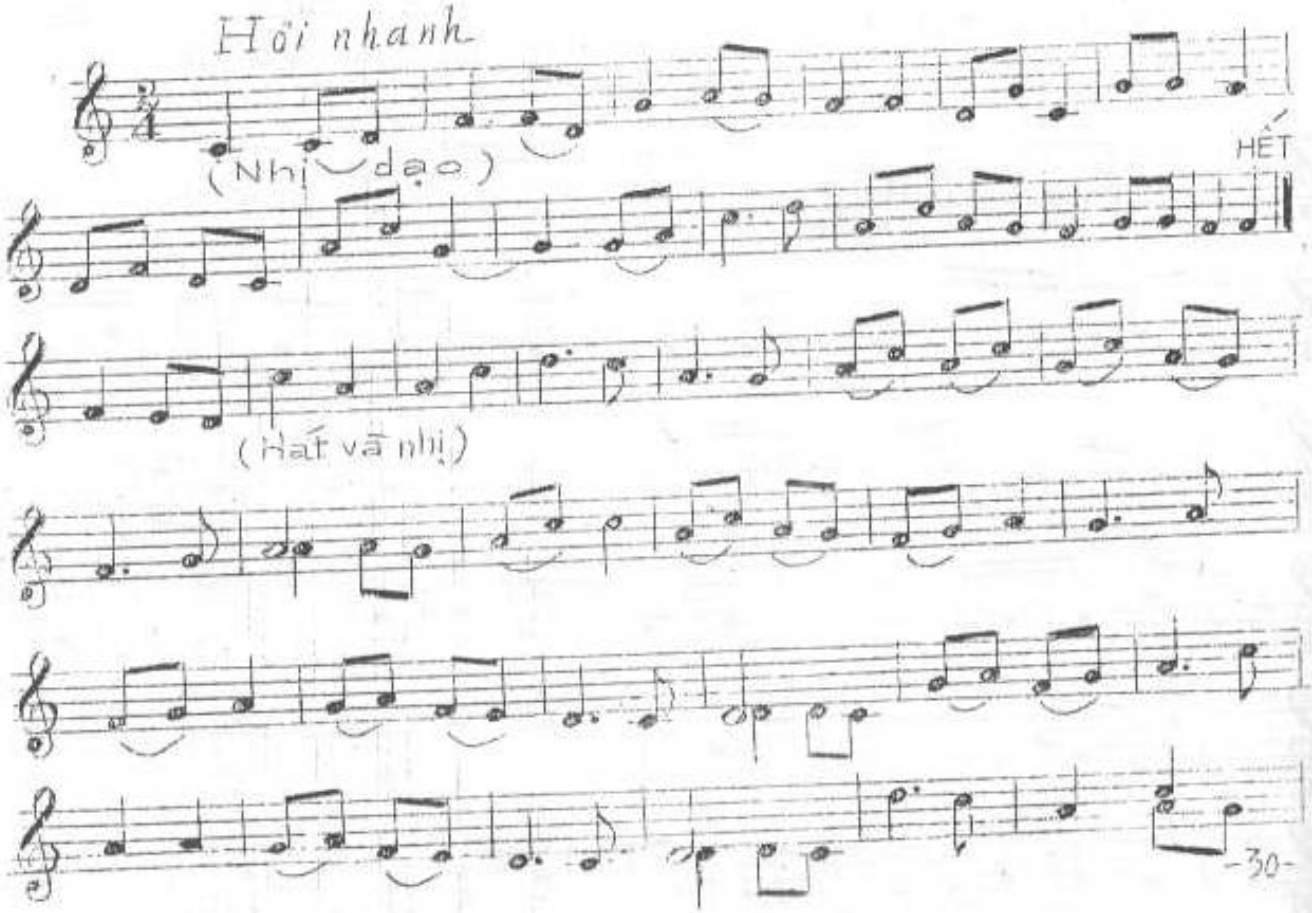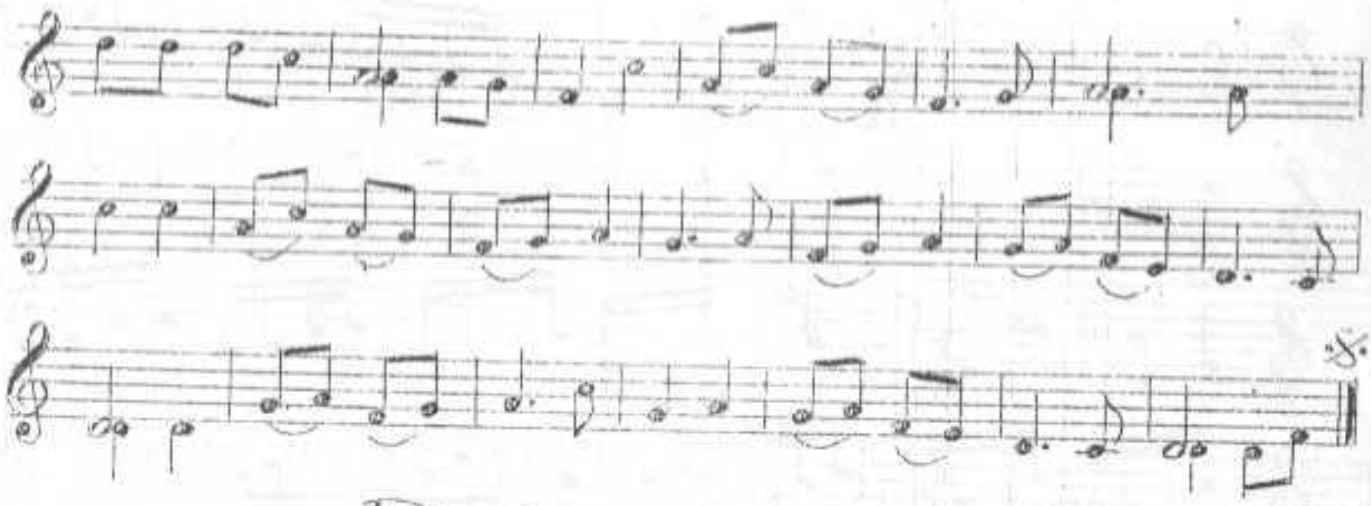
Diều khoe tiếng sáo

(tác phẩm mang hình thức độc tấu)

VŨ ÂN KHOA

* Bài này tác giả viết theo phong cách dân ca miền Bắc. Hình thức là ba đoạn đơn. Nội dung liên tưởng đến phong vị đồng quê, đến tiếng sáo diều êm đẹp ở nông thôn.
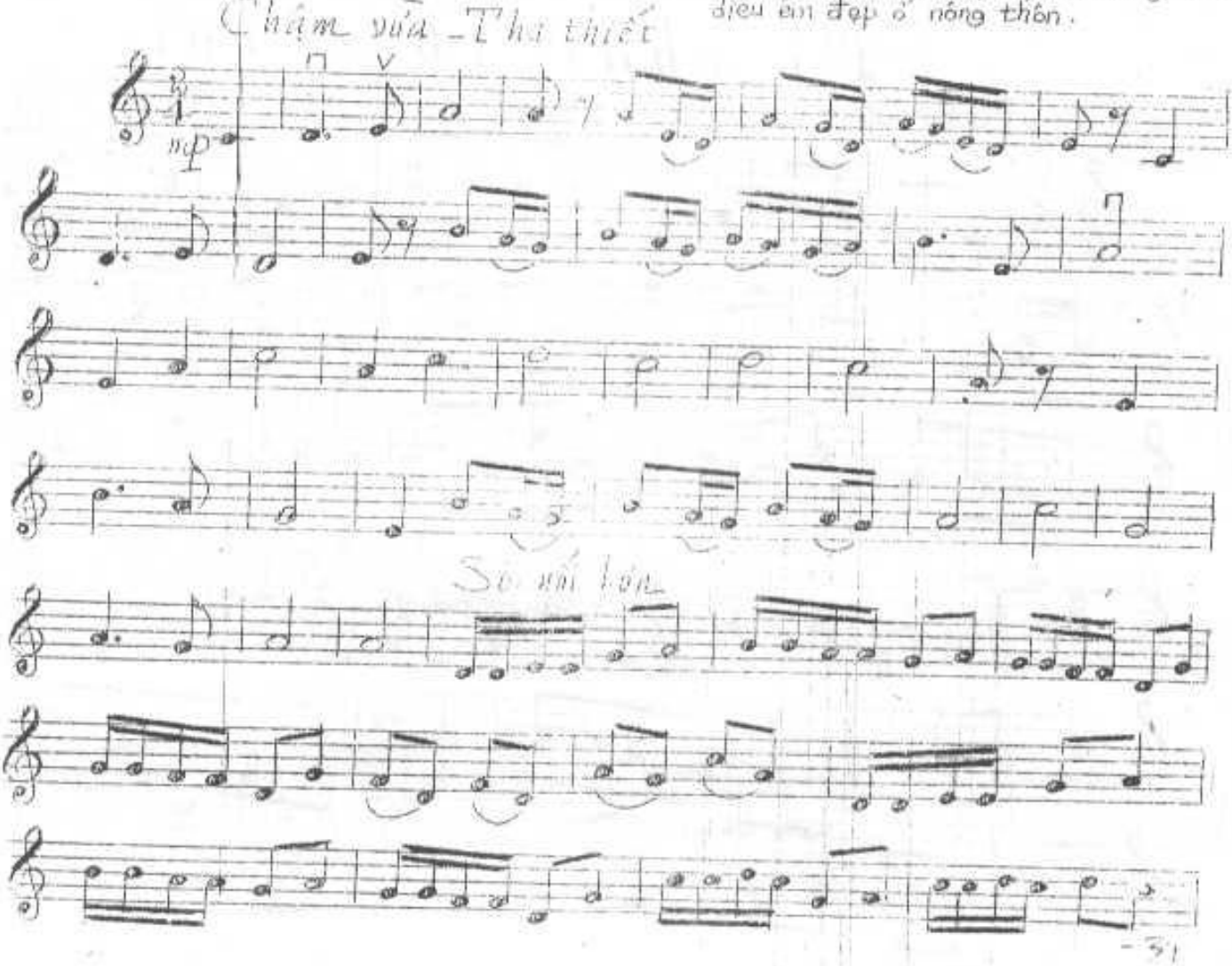
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
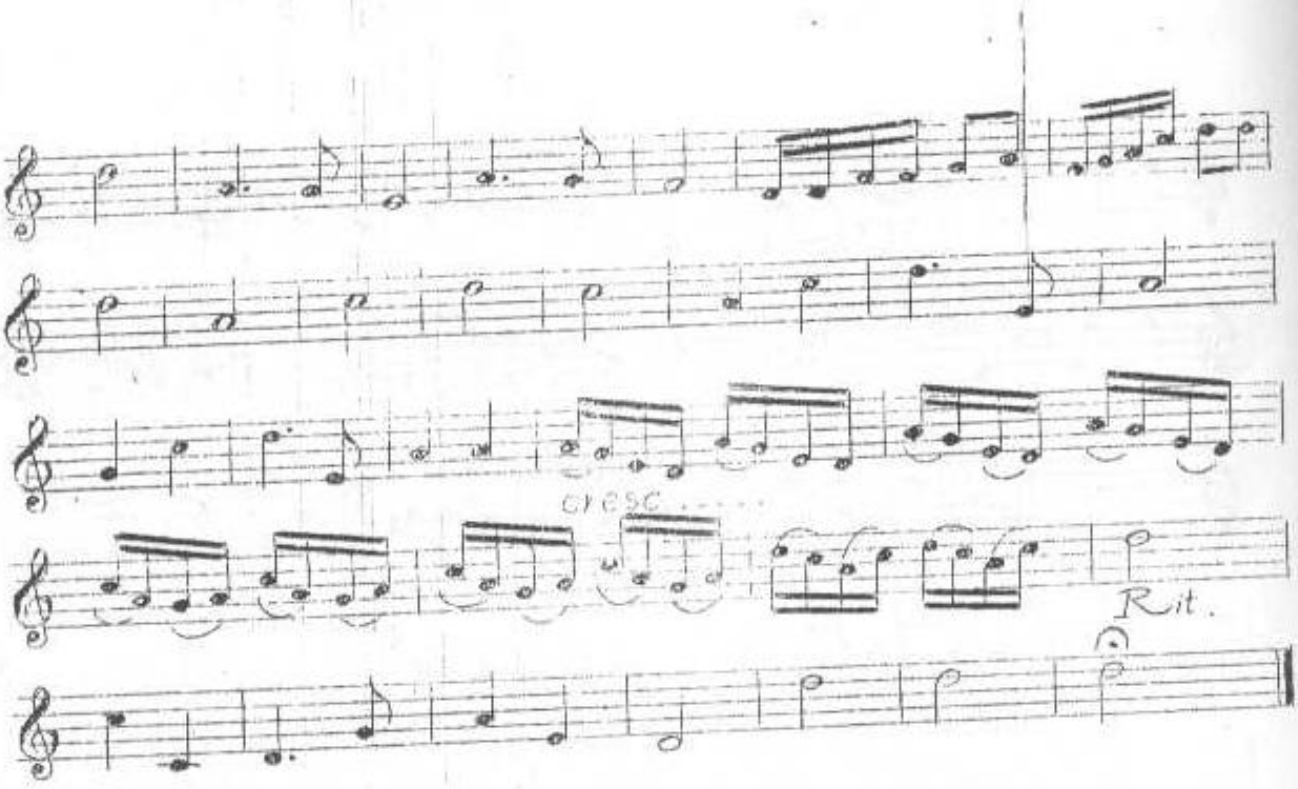
Giới thiệu tác phẩm mang hình thức song tấu

Đi nhặt thóc rơi

VŨ TUẤN ĐỨC
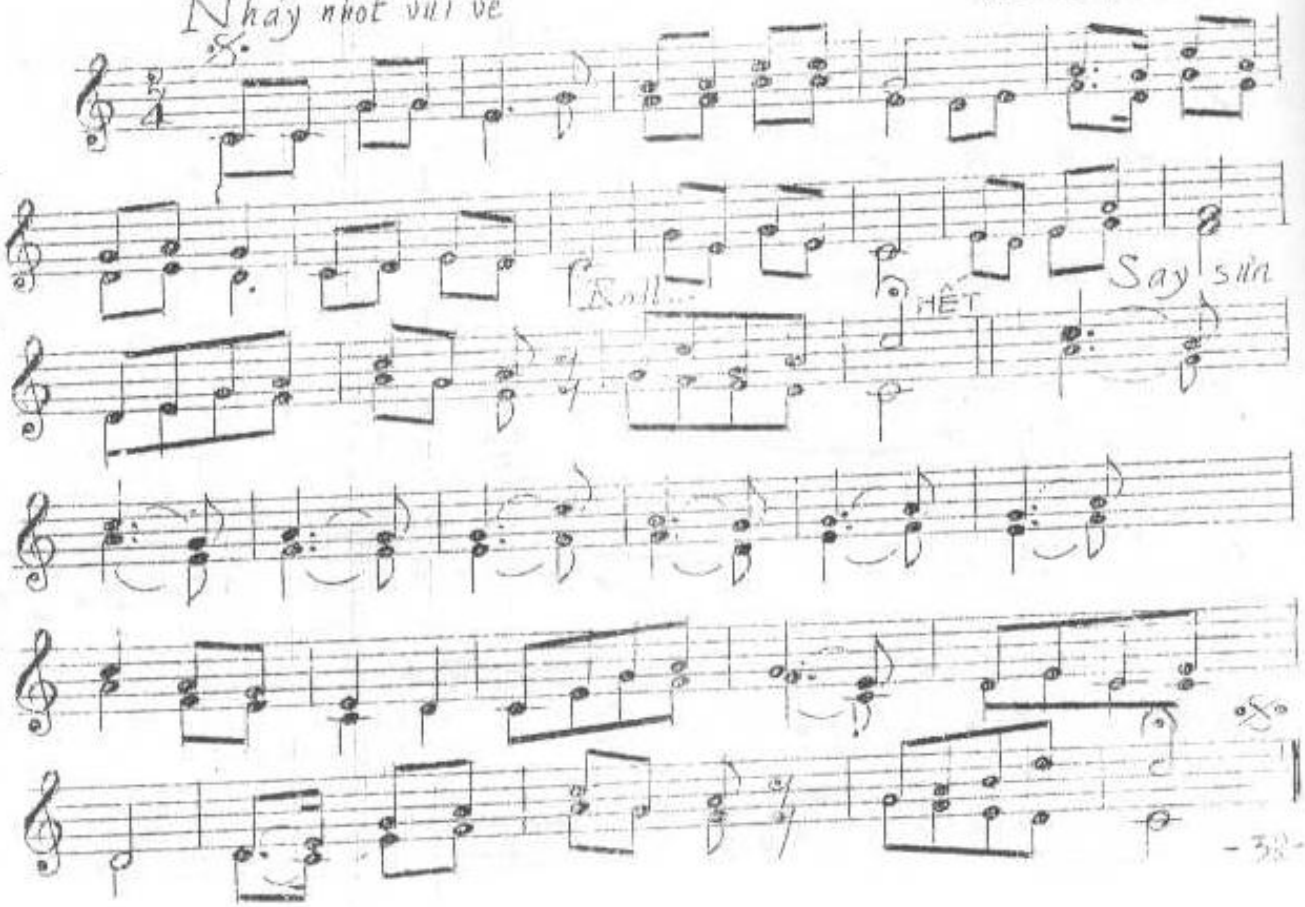
Thế tay thứ II
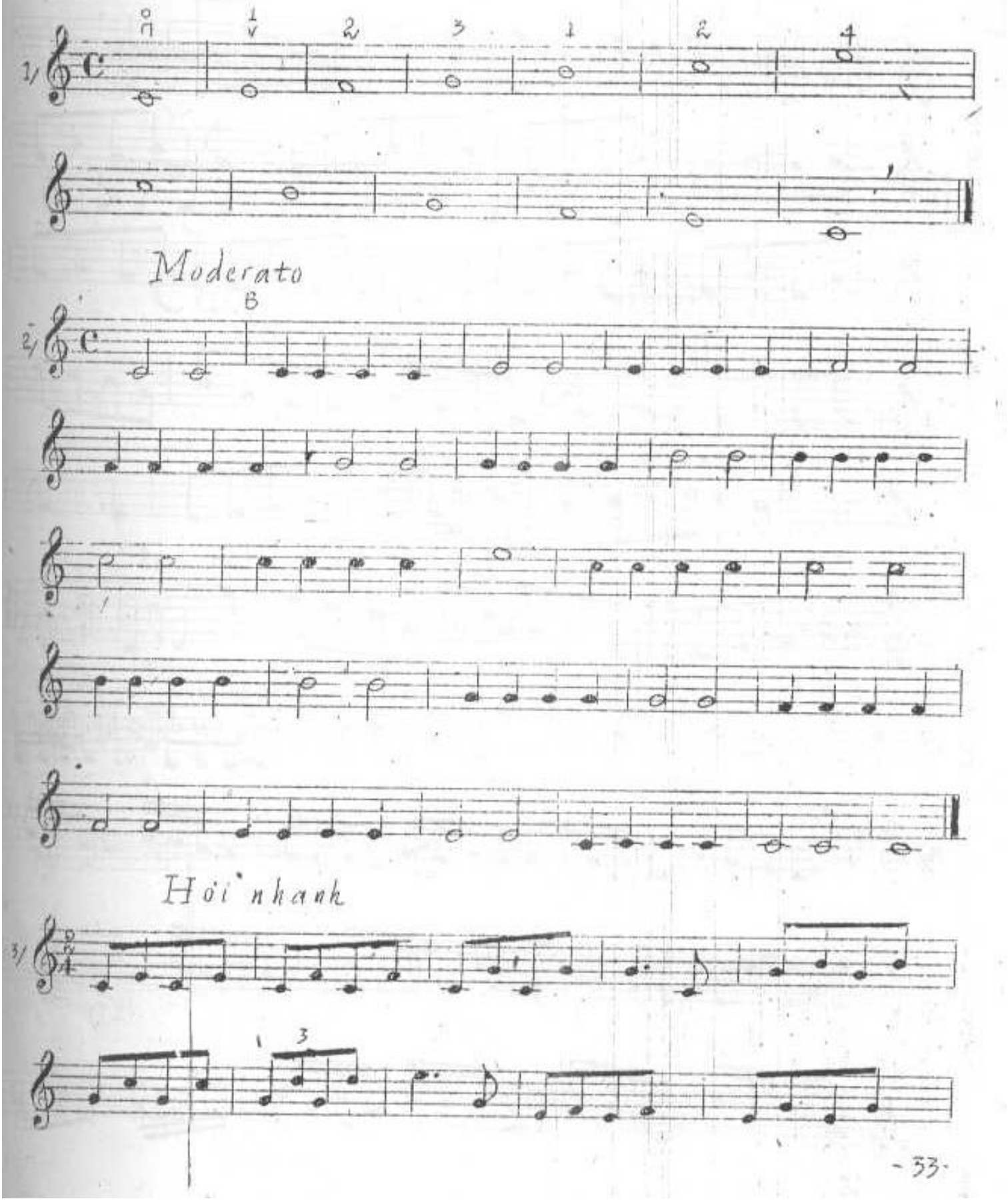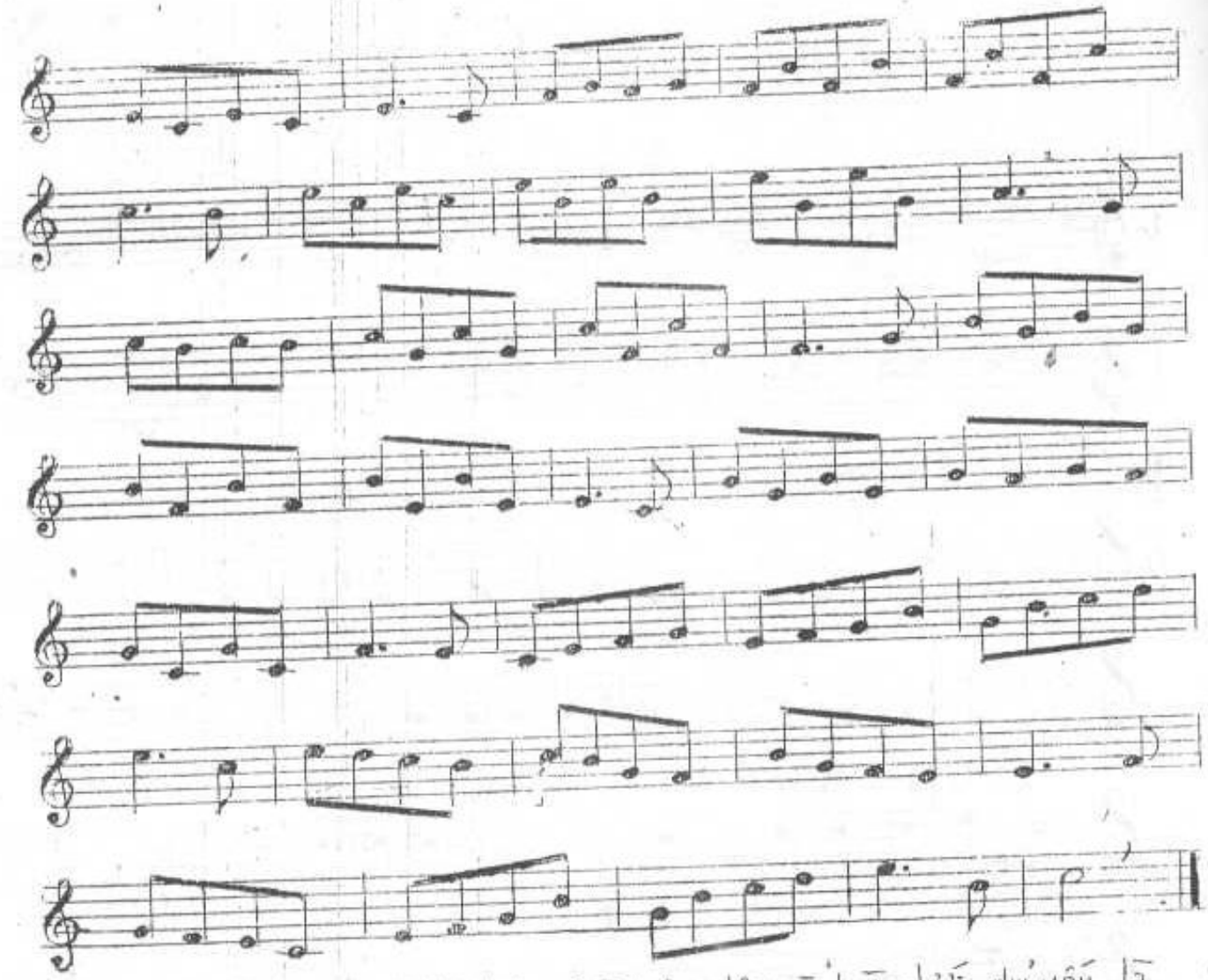
Ghi chú: Bài trên đây và bài dưới chủ yếu là luyện ngón. Chúng tôi dùng hai âm hình 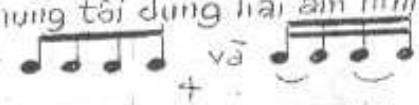 và
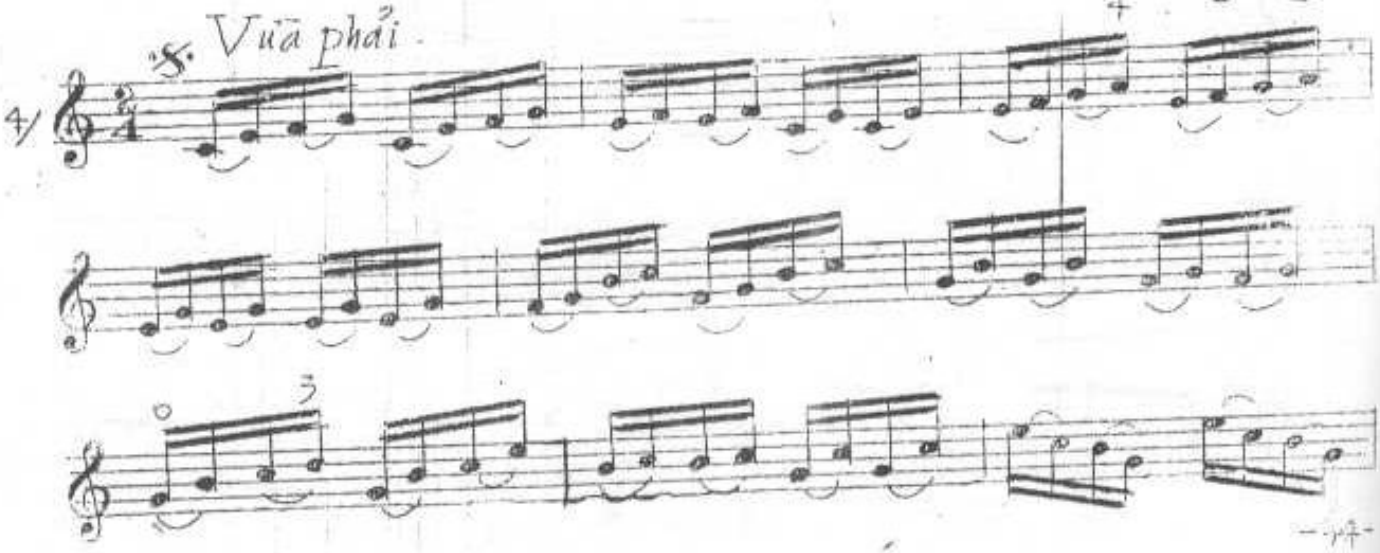
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

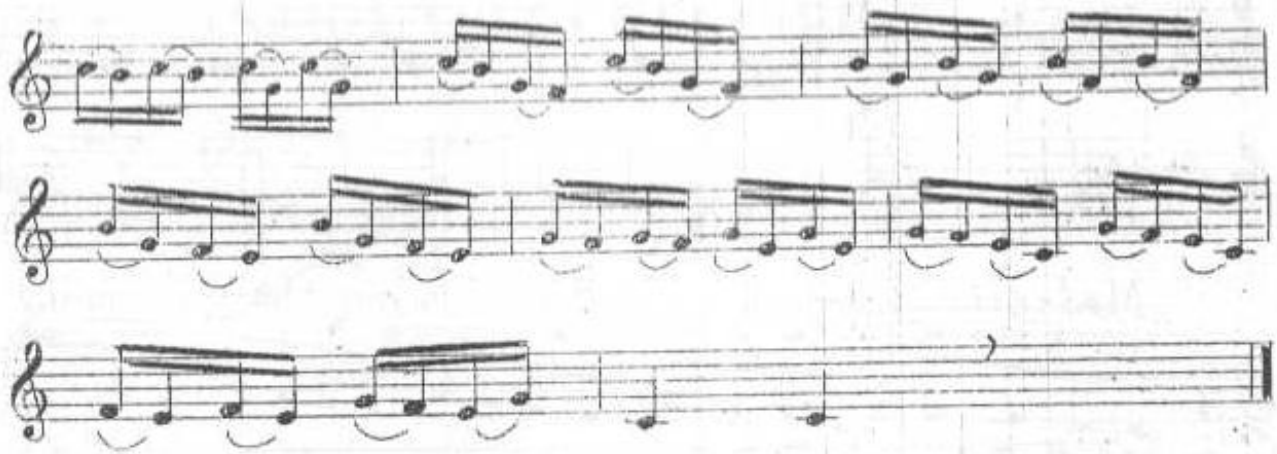

Chuyển thế từ tự nhiên, thế I và thế II

Ghi chú : Trong bài này chúng tôi giới thiệu cách chuyển ở đây trong và cách ở đây ngoài.
- Cách chuyển kết hợp sẽ giới thiệu cùng với các bài tập sau.

Chậm rãi - Đậm đà
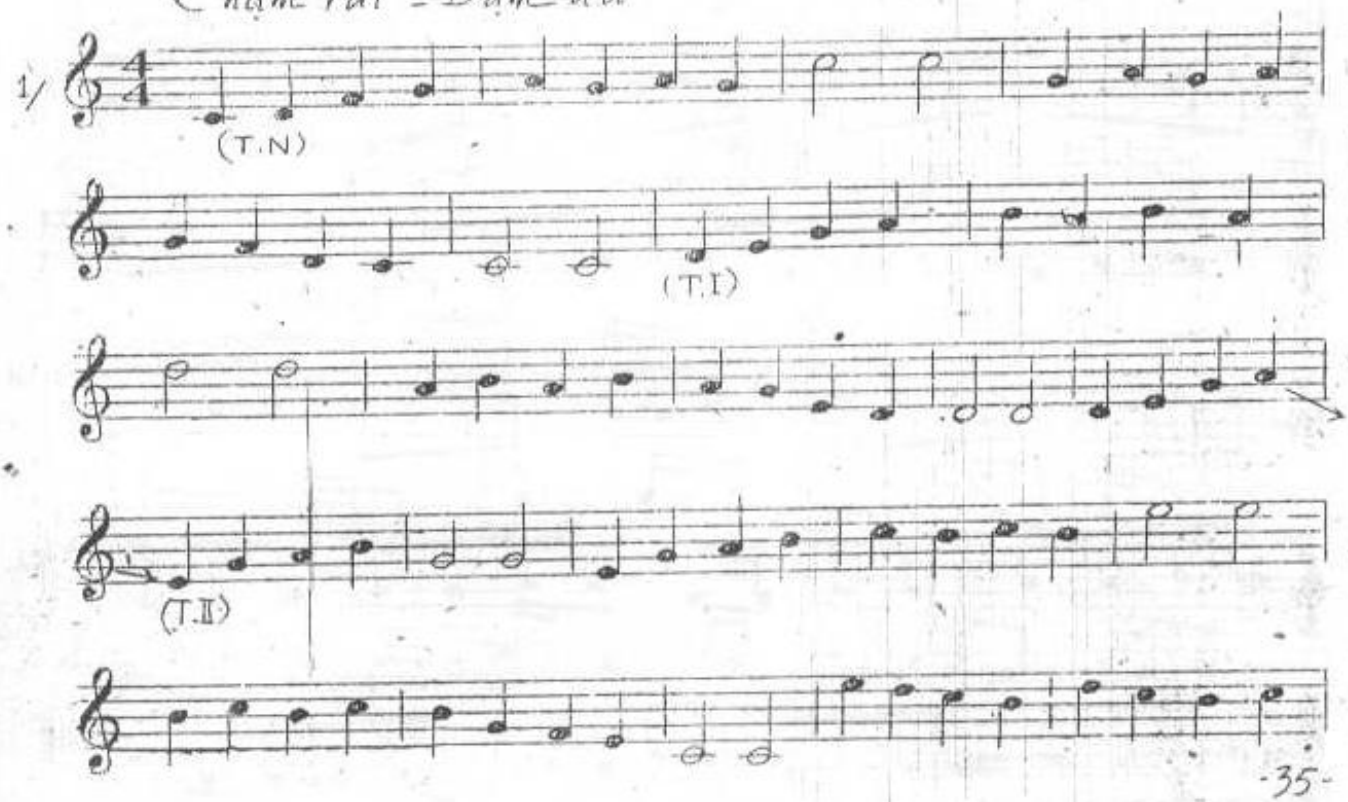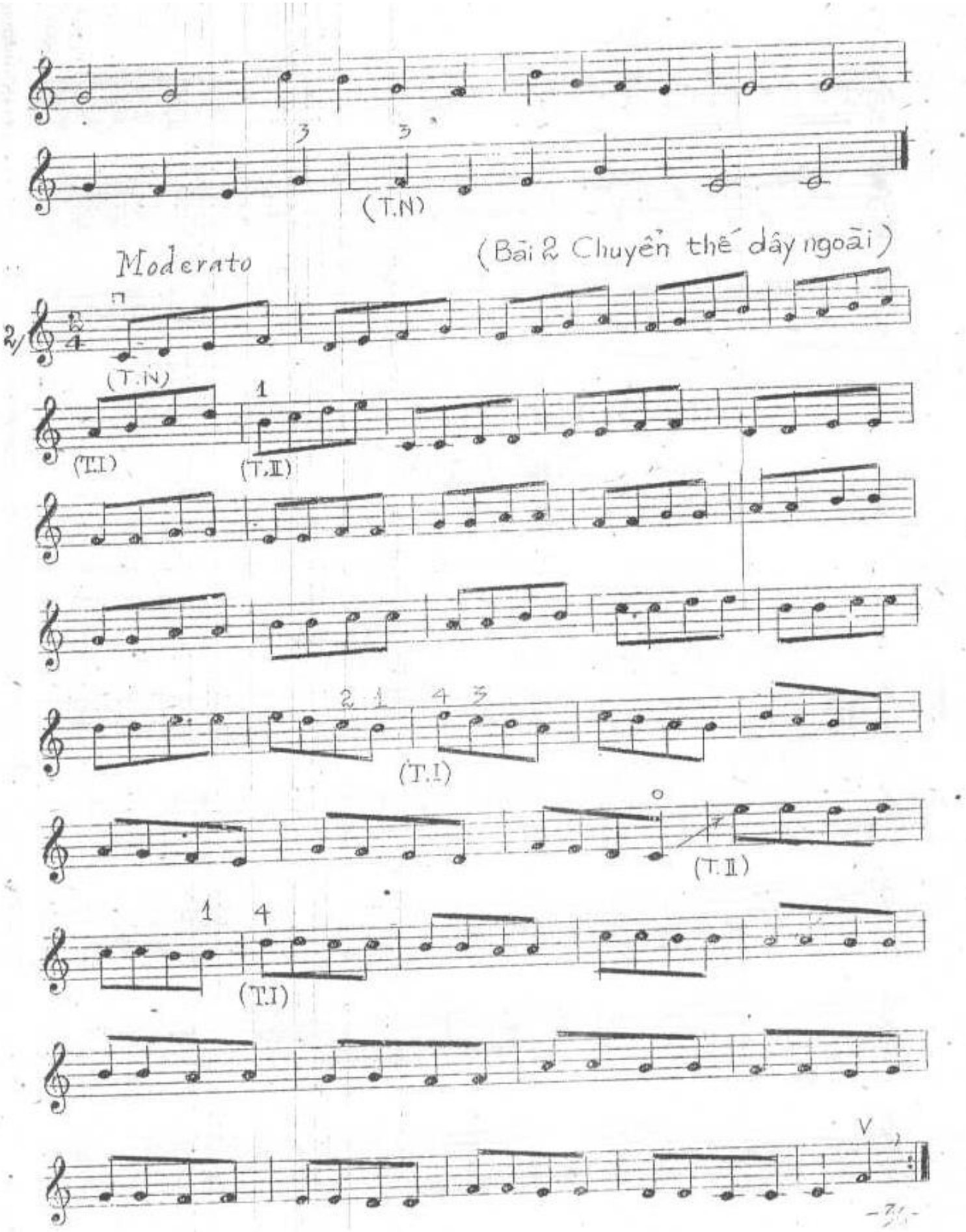
(T.N)
Moderato
(Bài 2 Chuyển thế dây ngoài)
(T.N)
(T.I)
(T.II)
(T.I)
(T.II)
(T.I)
V

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Giới thiệu âm hình

(Thế tay thứ II)
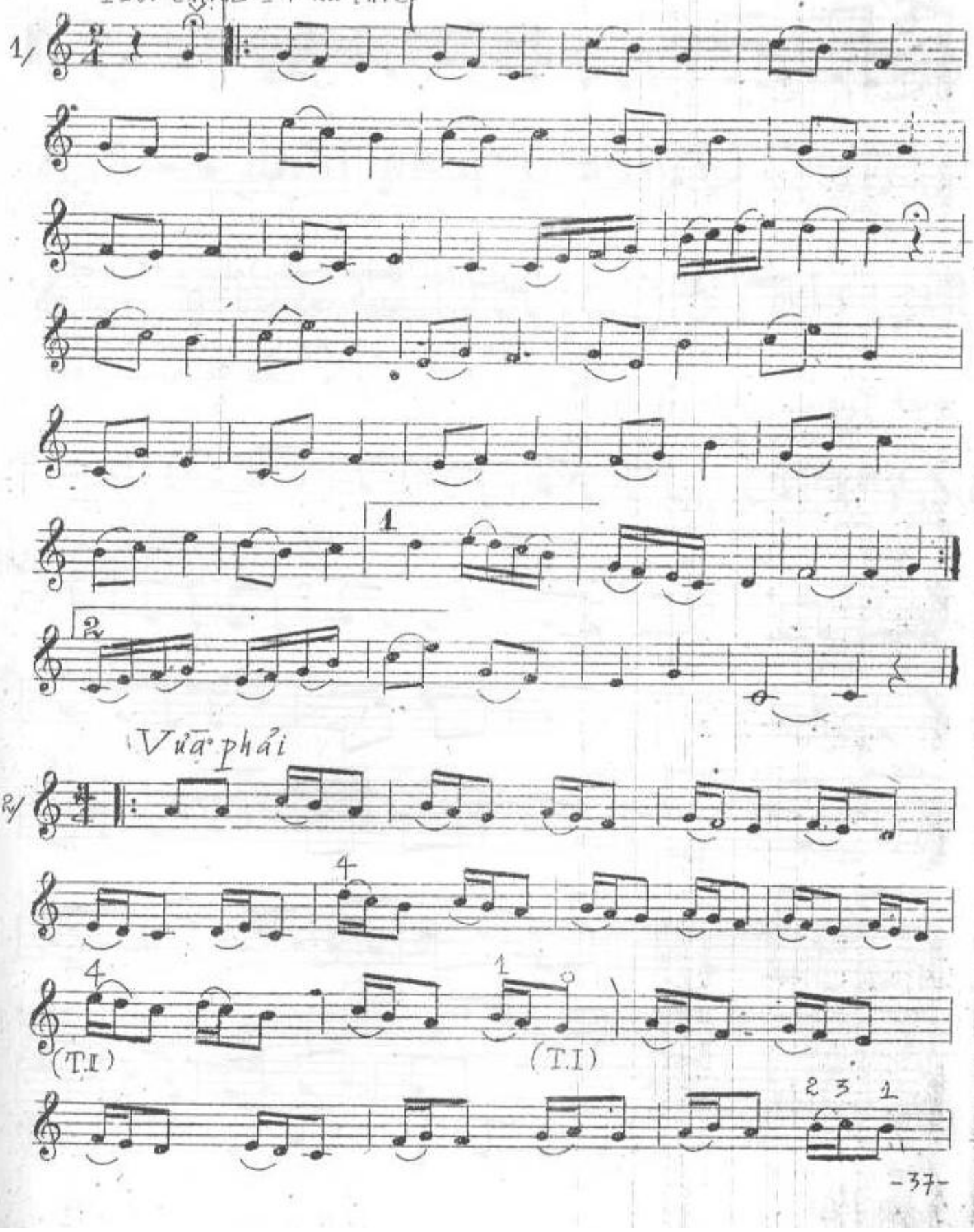
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
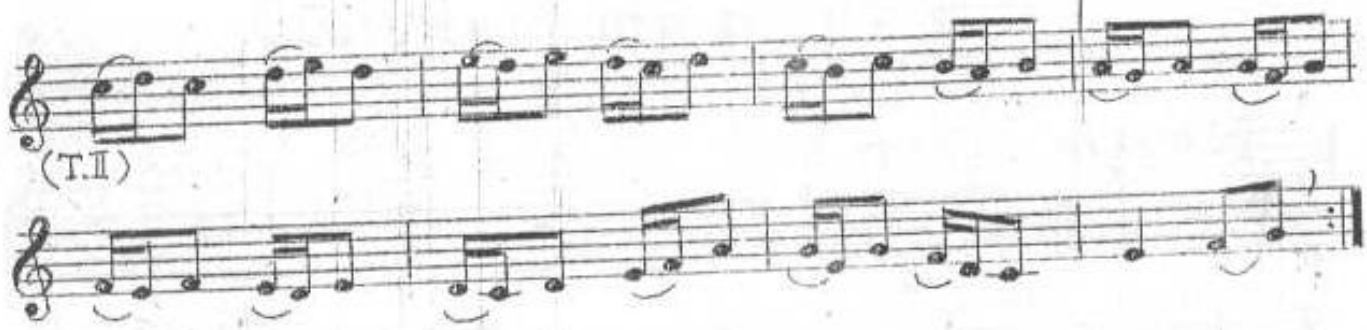
Giới thiệu âm hình ♪ ♩ ♪
(đảo phách câu)

Ghi chú : Bài dưới đây (B.1) chúng tôi viết cho đề diễn tấu, không phải để giới thiệu âm hình ấy (vì thực tế có khi 2 nốt ở giữa cao độ khác nhau)
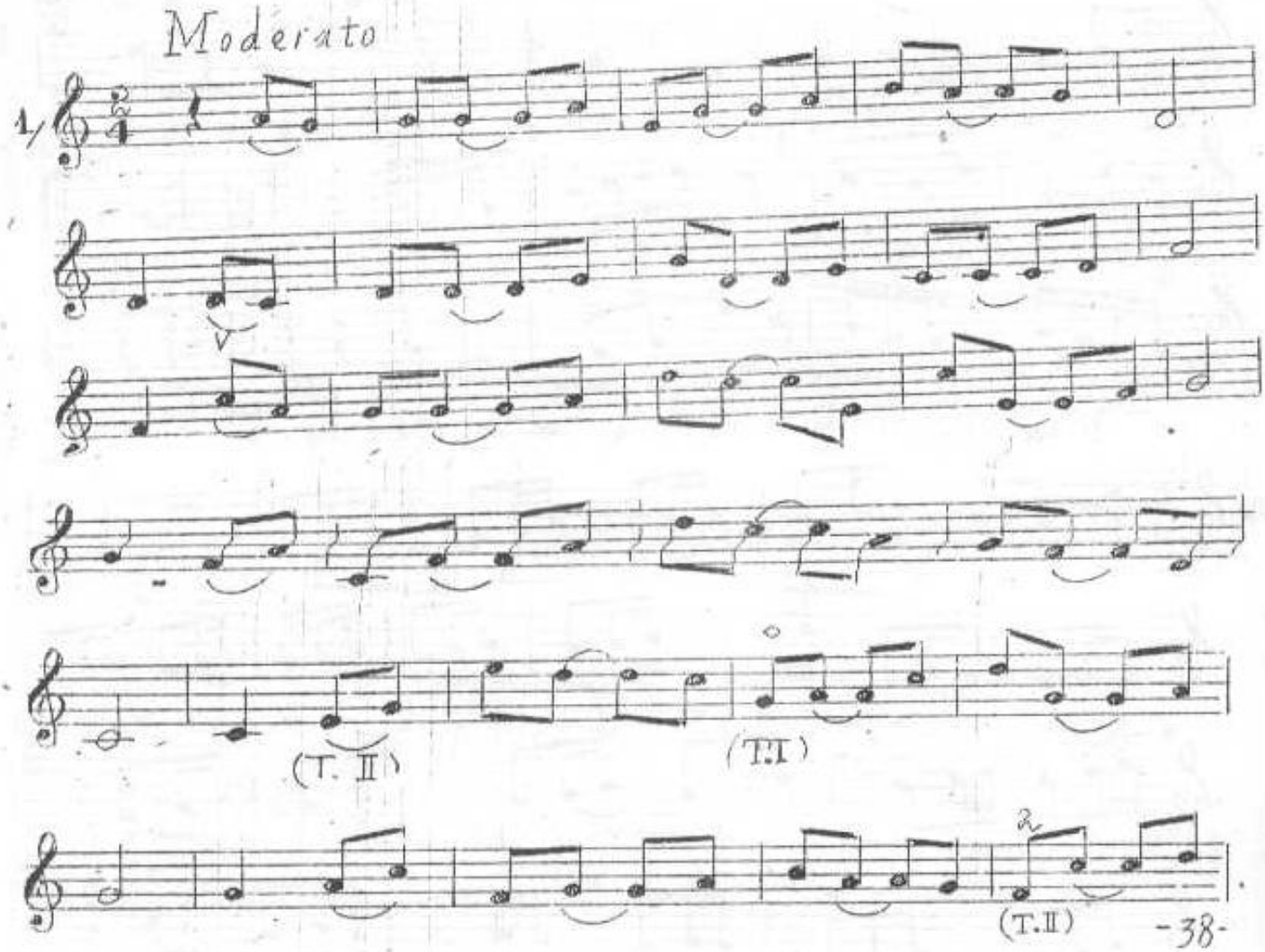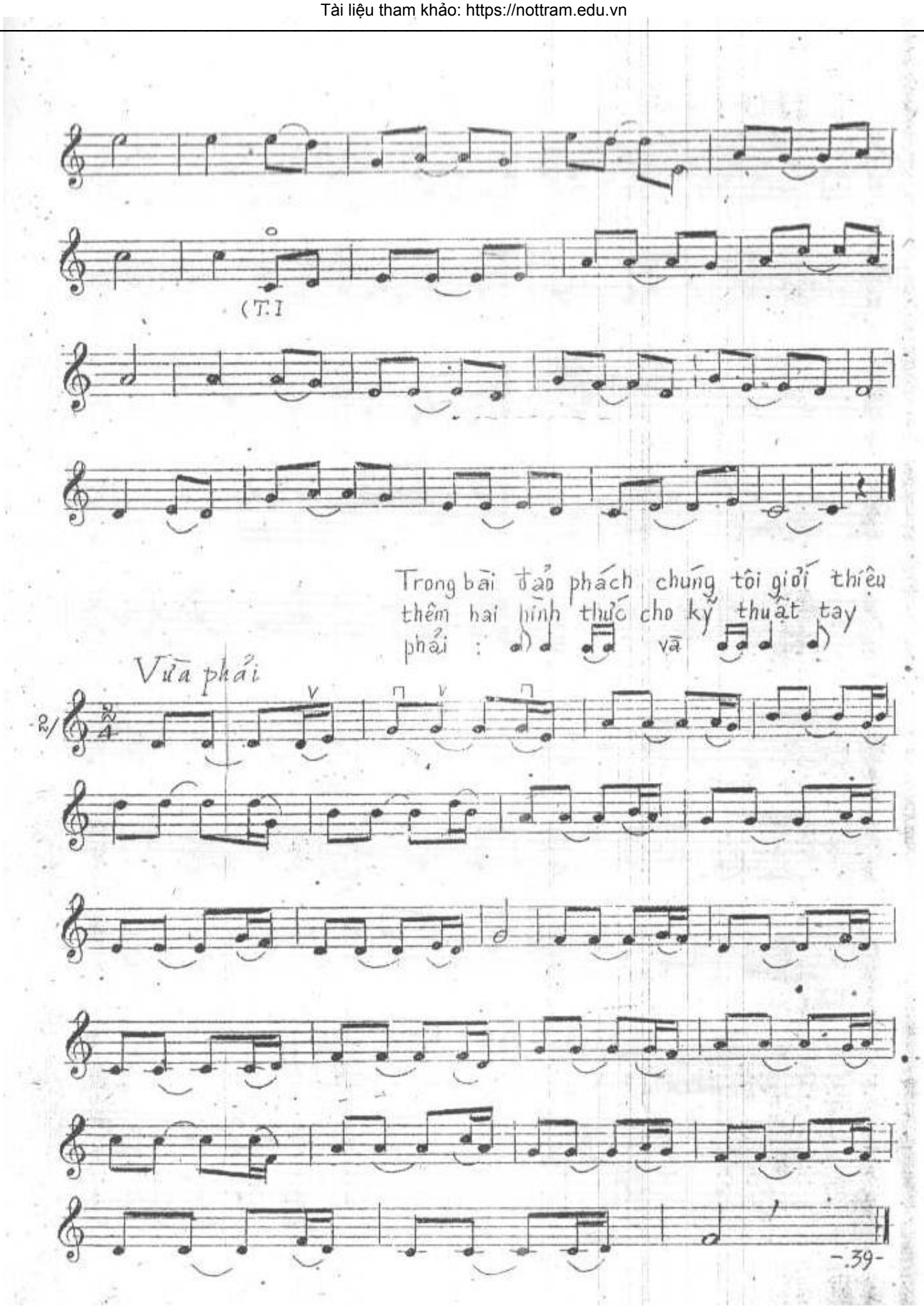
(T.I
Trong bài tạo phách chúng tôi giới thiệu
thêm hai hình thức cho kỹ thuật tay
phải : và
Vừa phải
V
V
-39-
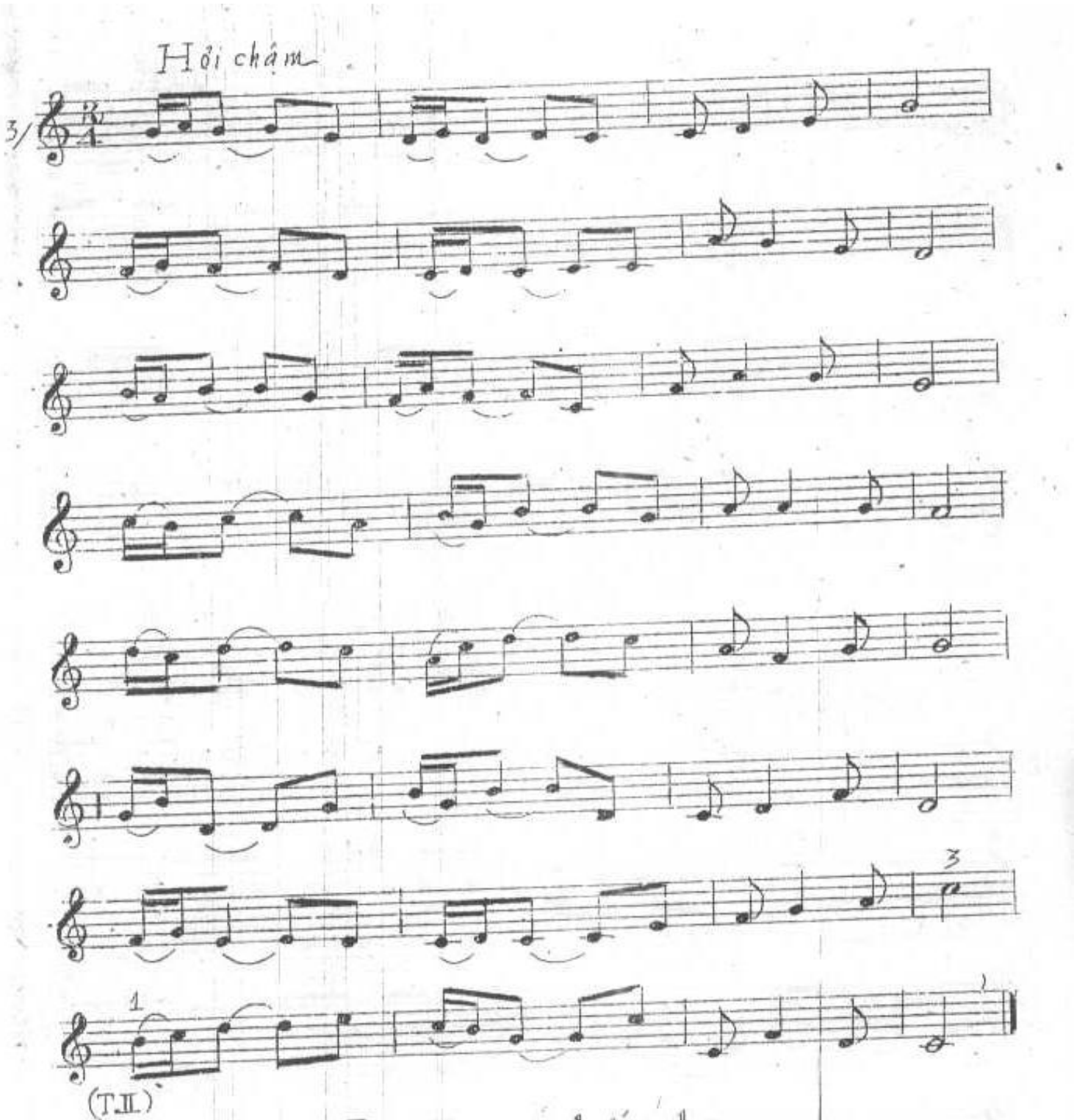
Bài tập kết hợp
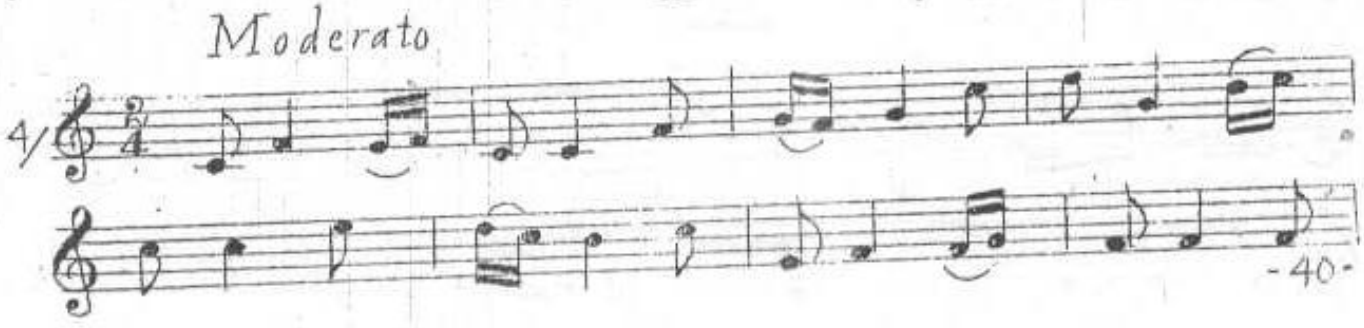
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
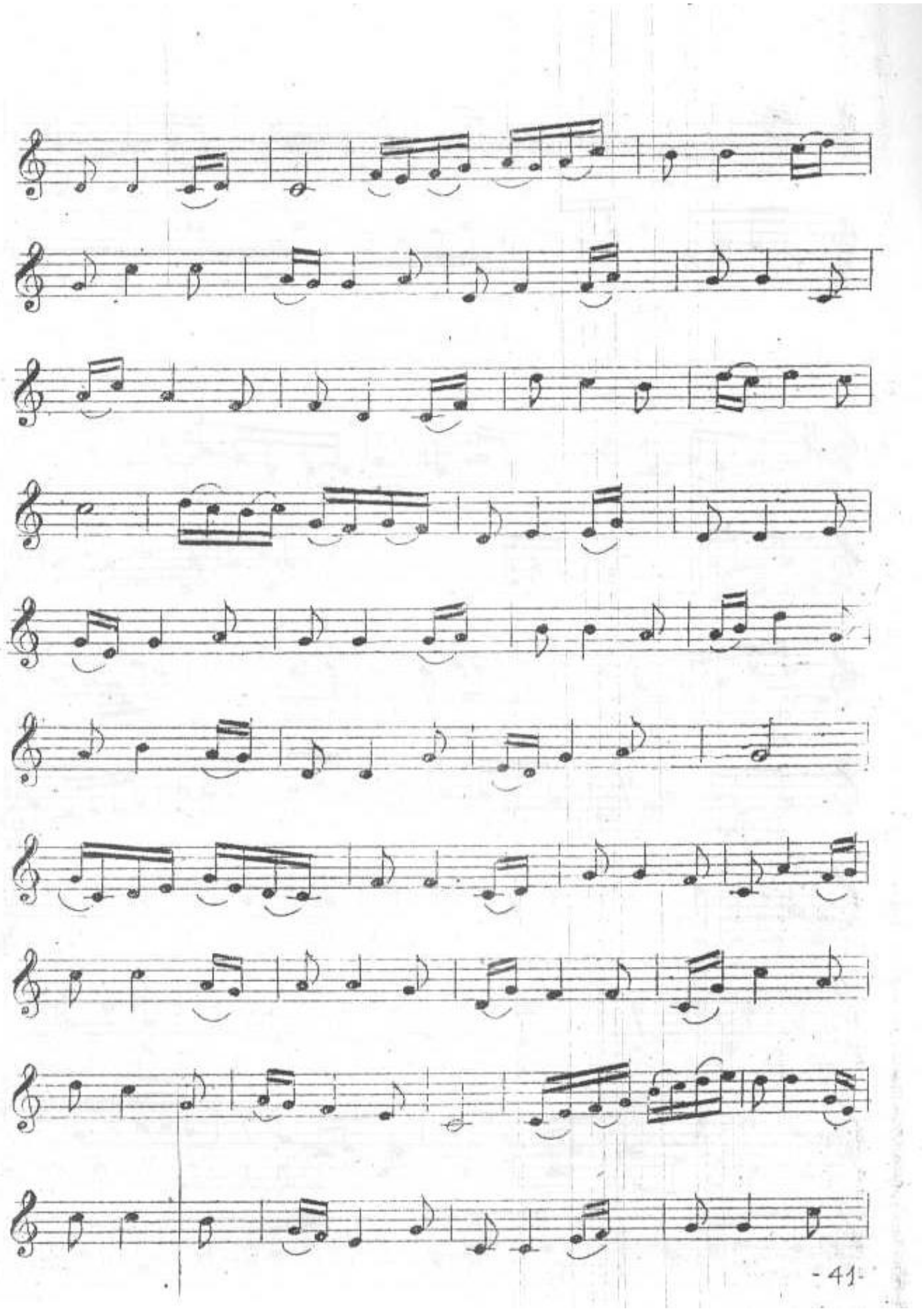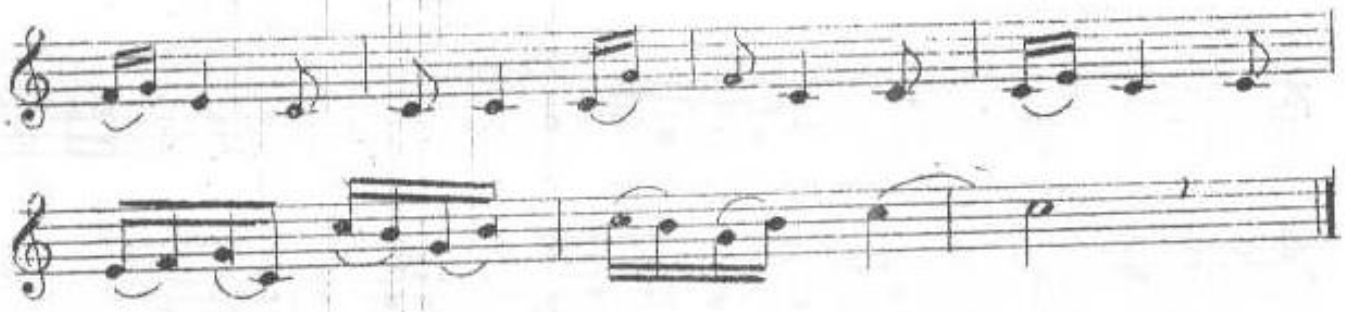
Giới thiệu âm hình ♪ 𝄾 ♪ 𝄾

(kỹ thuật tay phải)
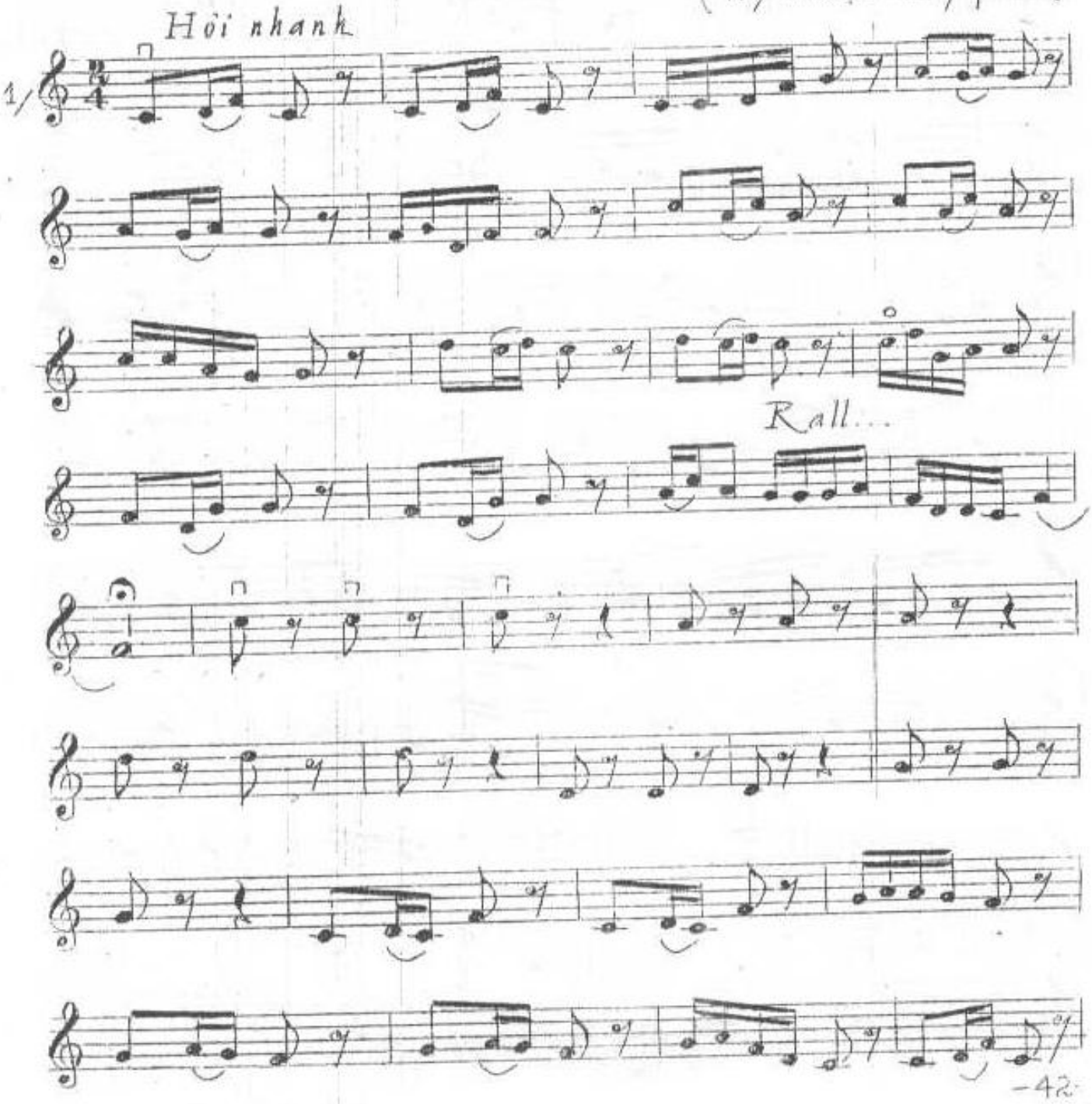
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
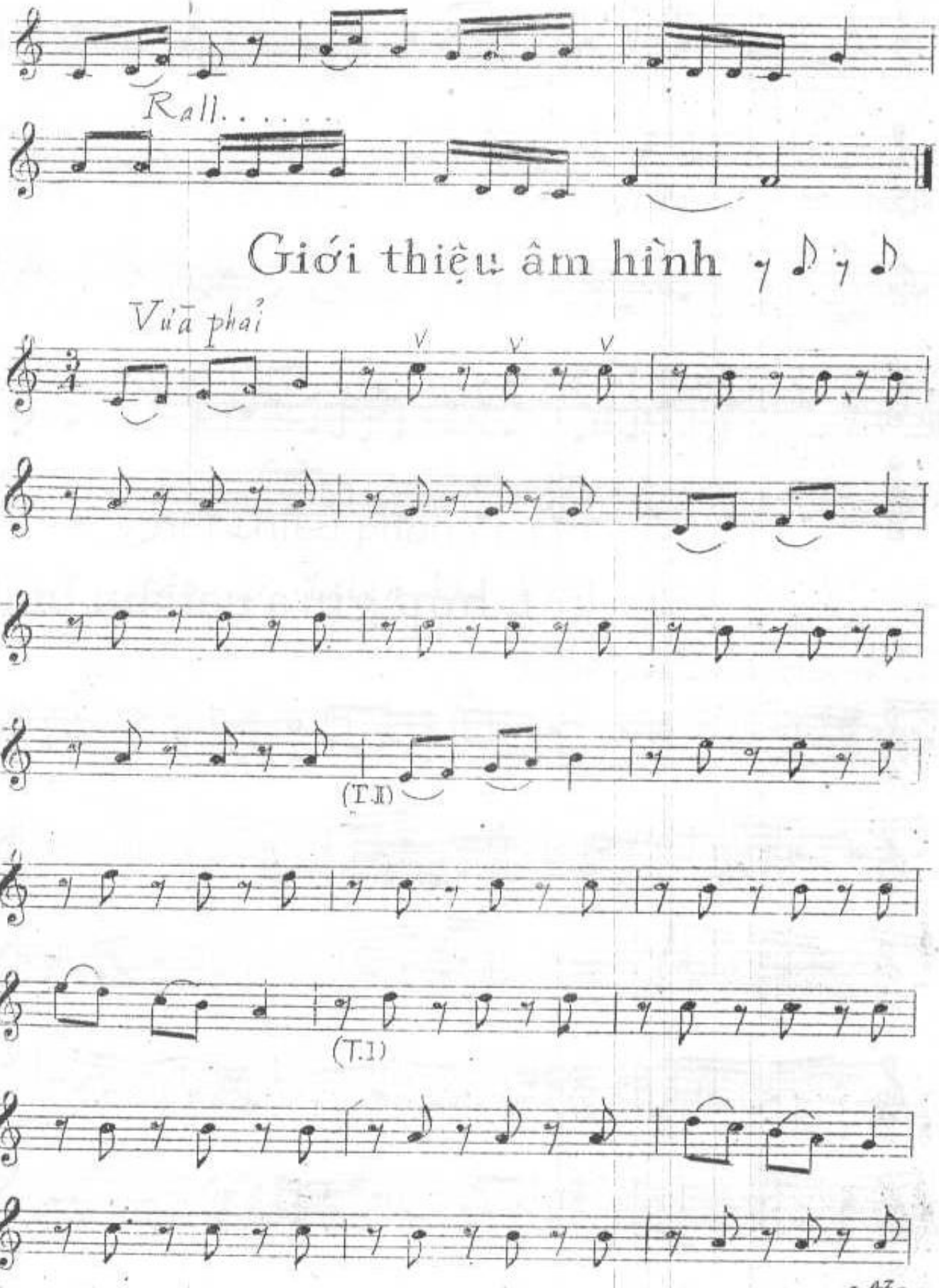
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
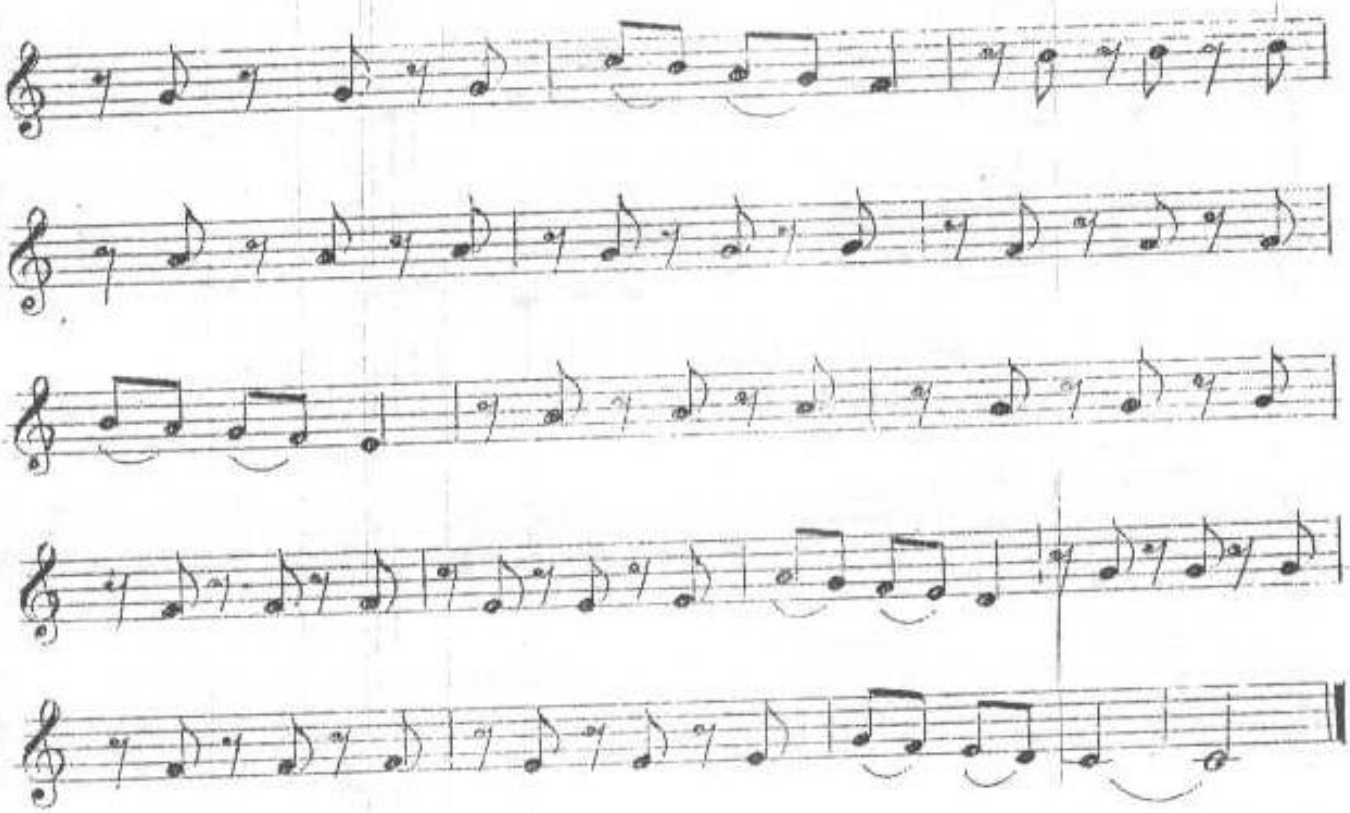
Sự kết hợp giữa hai âm hình
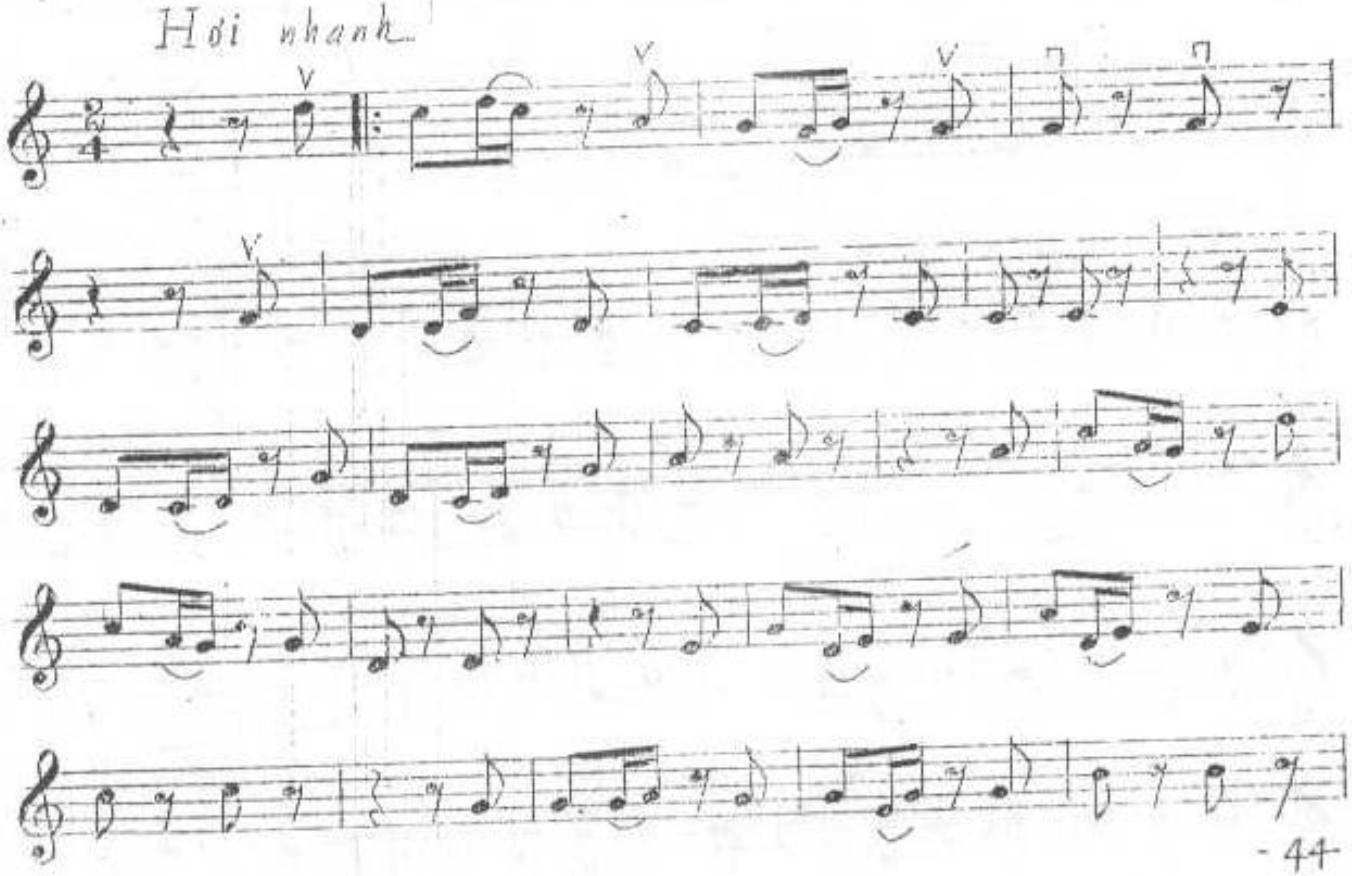
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
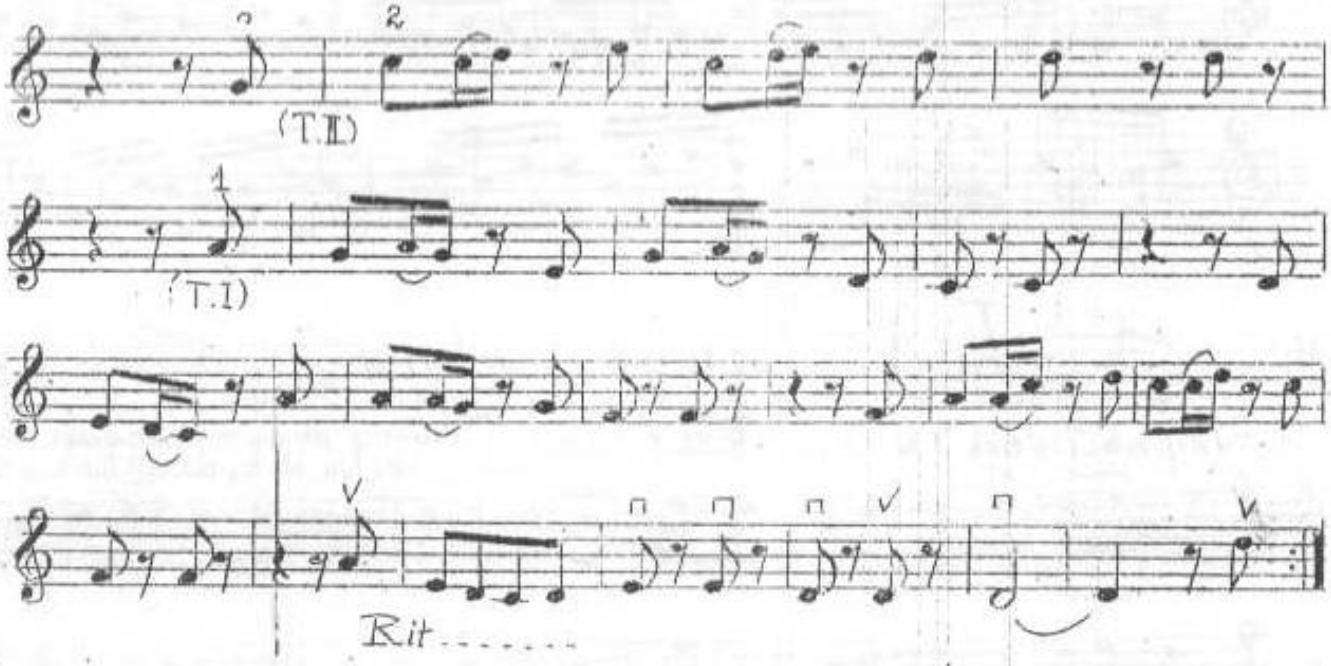
Giới thiệu phong cách dân ca Liên khu V

Ghi chú : Bài tập dưới đây vừa mang phong cách LK.V vừa cũng là bài tập để luyện các ngón ở tay trái nữa.
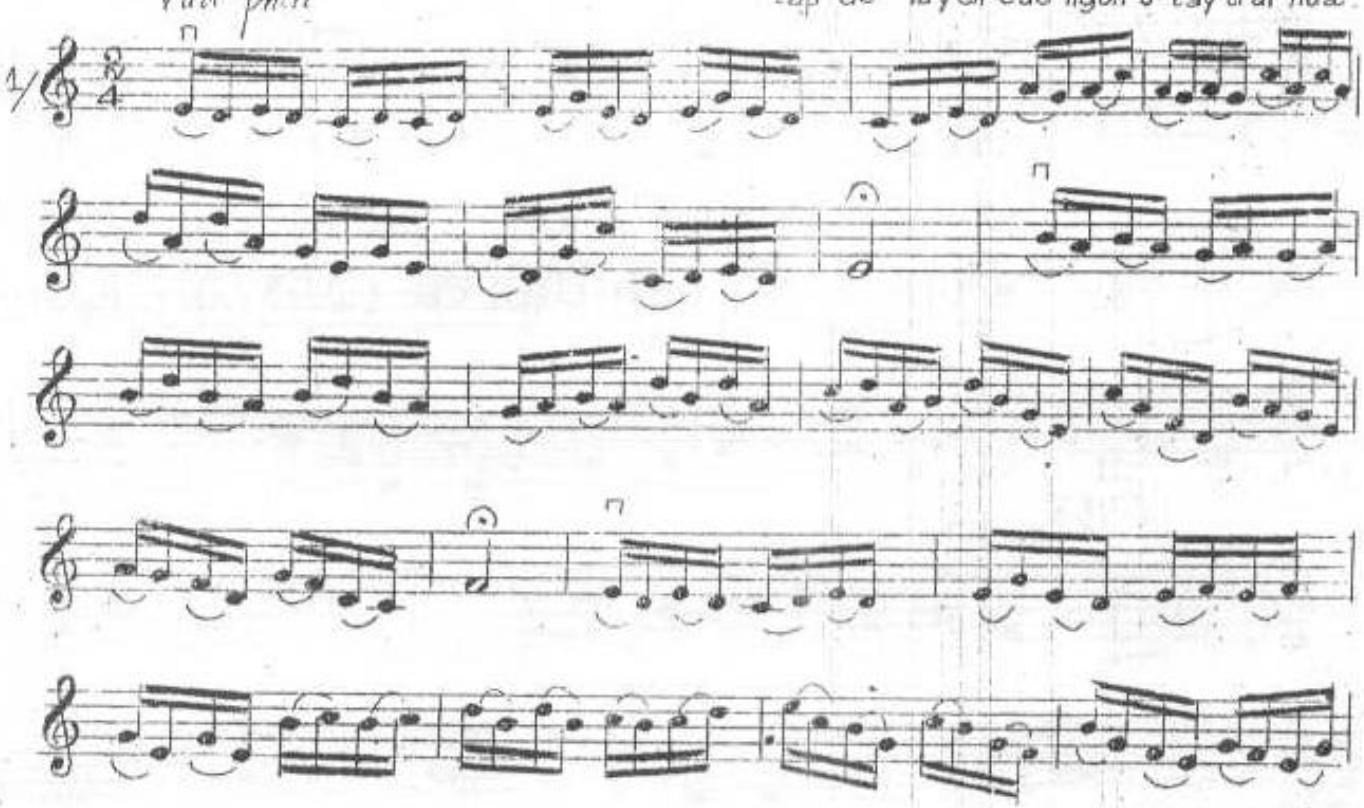
Lý thương nhau (dân ca LK I).

Nhịp vừa - Trữ tình - Thắm thiết | Đại ý lời ca: Thương nhau trường đoạn, đoạn trường. Lụy lưu, lưu lụy dạ trường kim châm

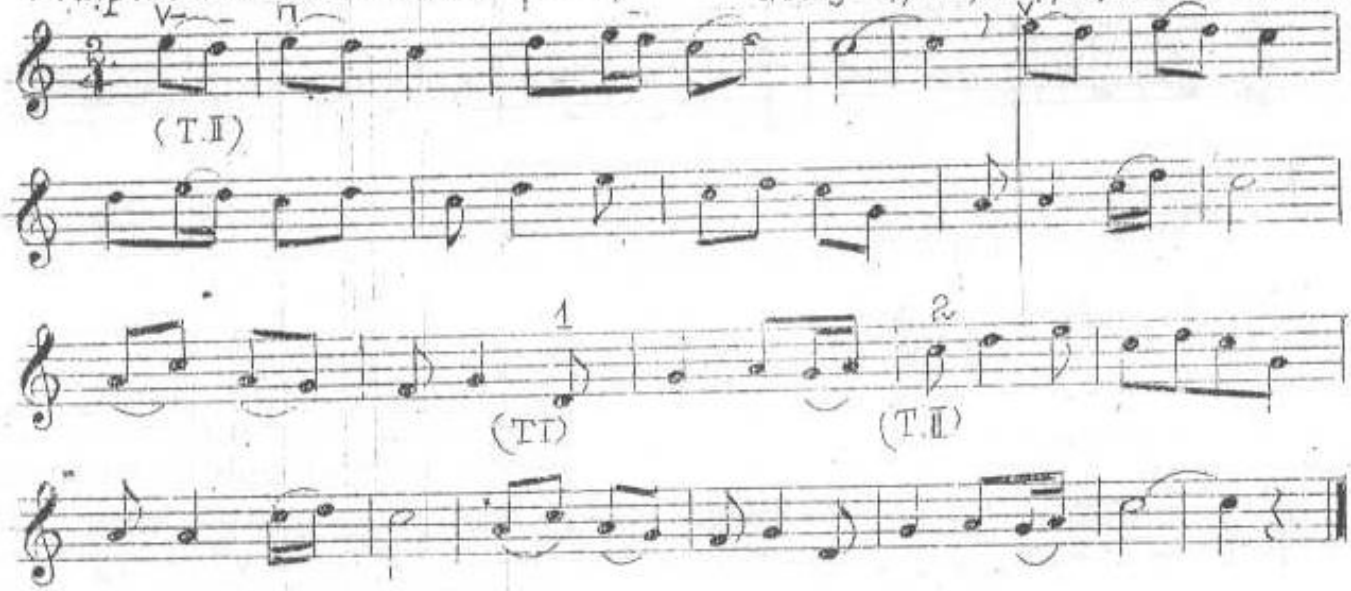

Giới thiệu 5 âm ở giọng Sol thứ và phong cách dân ca (Mèo trắng - Hà Giang)

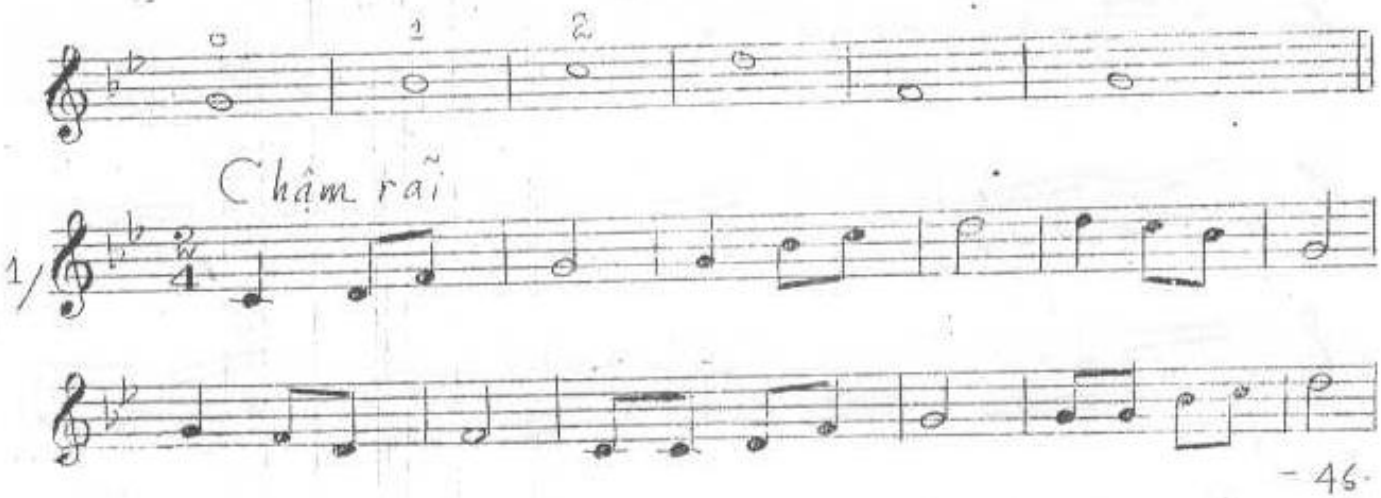

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn
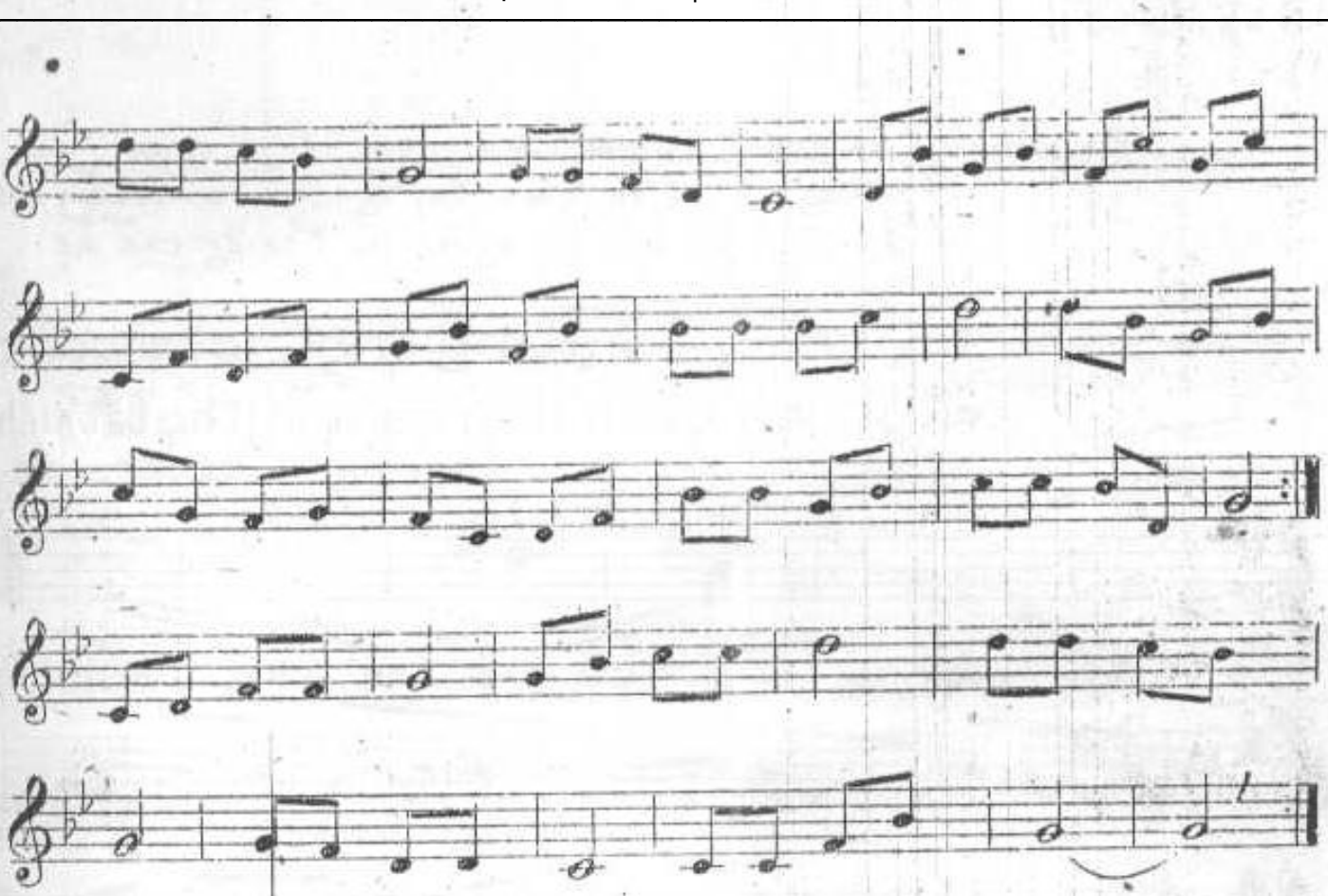
Khống mi nhữa *

(Dân ca Mèo trắng - Hà Giang)

Chậm vừa - Êm nhẹ
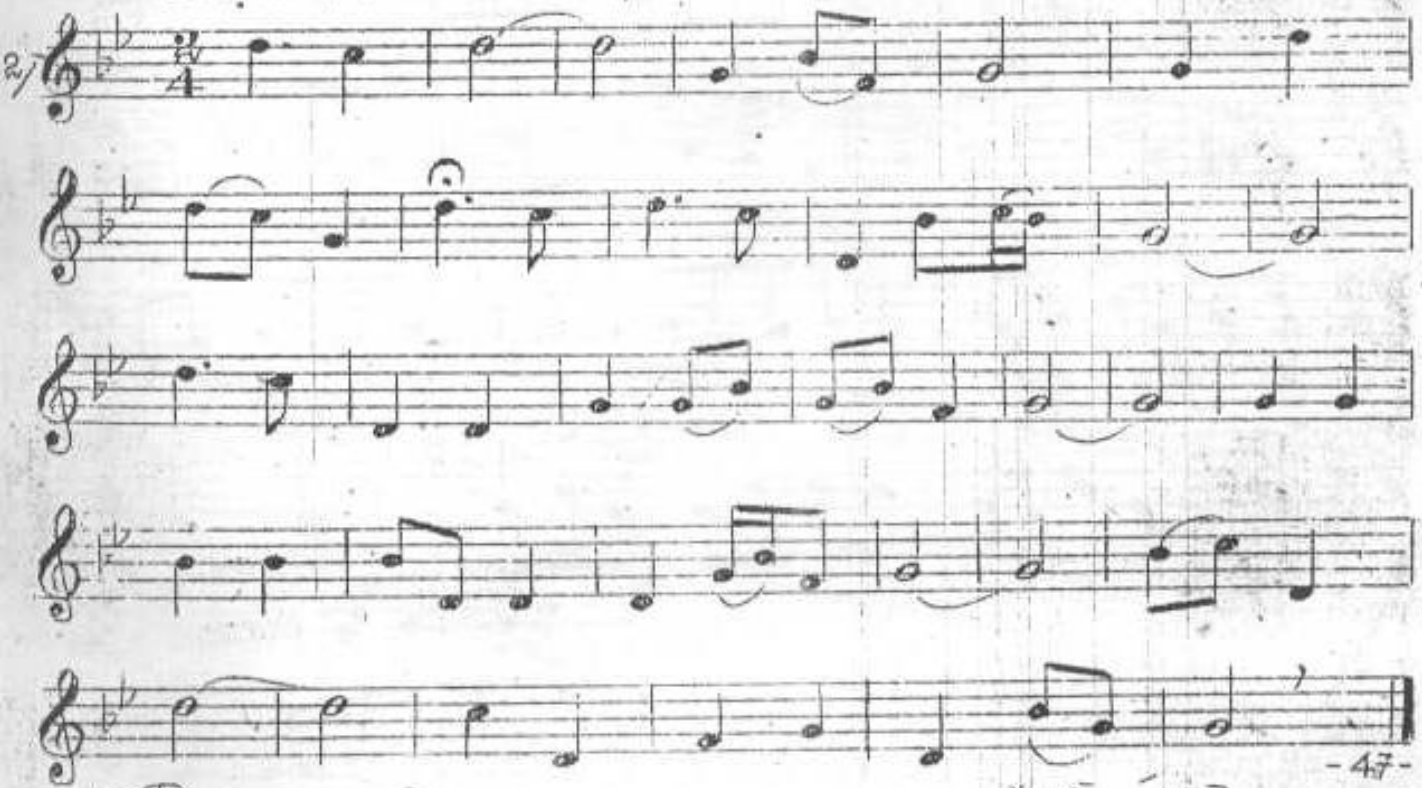
* Ru con

Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Đại ý lời ca (bài trên) Chim non ơi, hãy về với ngàn yêu thương. ... Con ngoan hãy ngủ đi, hỡi con hãy ngủ đi với tiếng hát ru ngàn yêu thương của mẹ

Giới thiệu 5 âm ở giọng Sol trưởng và phong cách dân ca quan họ Bắc ninh

Moderato
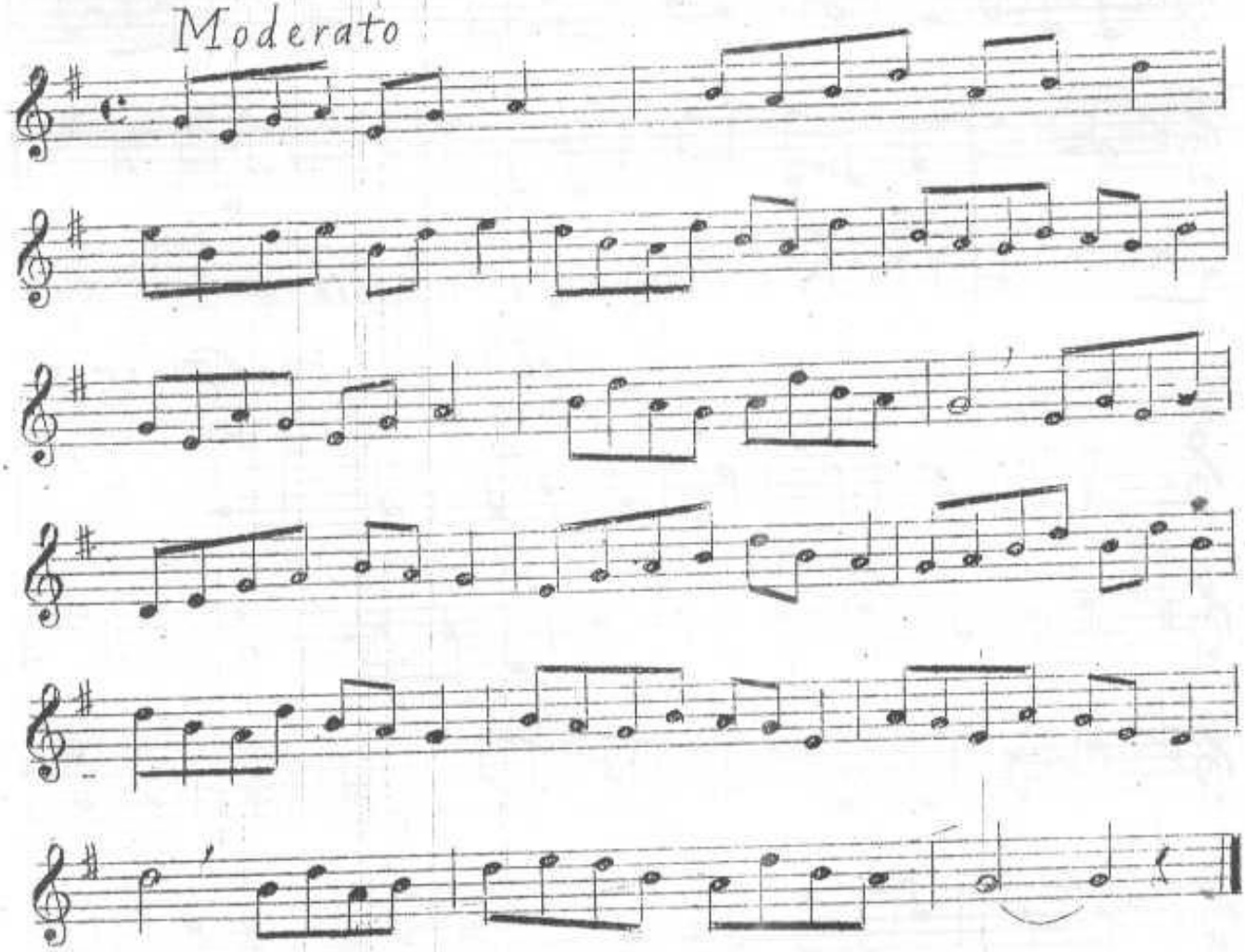
Tài liệu tham khảo: https://nottram.edu.vn

Ghi chú. Chúng tôi giới thiệu thêm âm hình ở bài 2 để bổ xung kỹ thuật cho bài Giã bạn
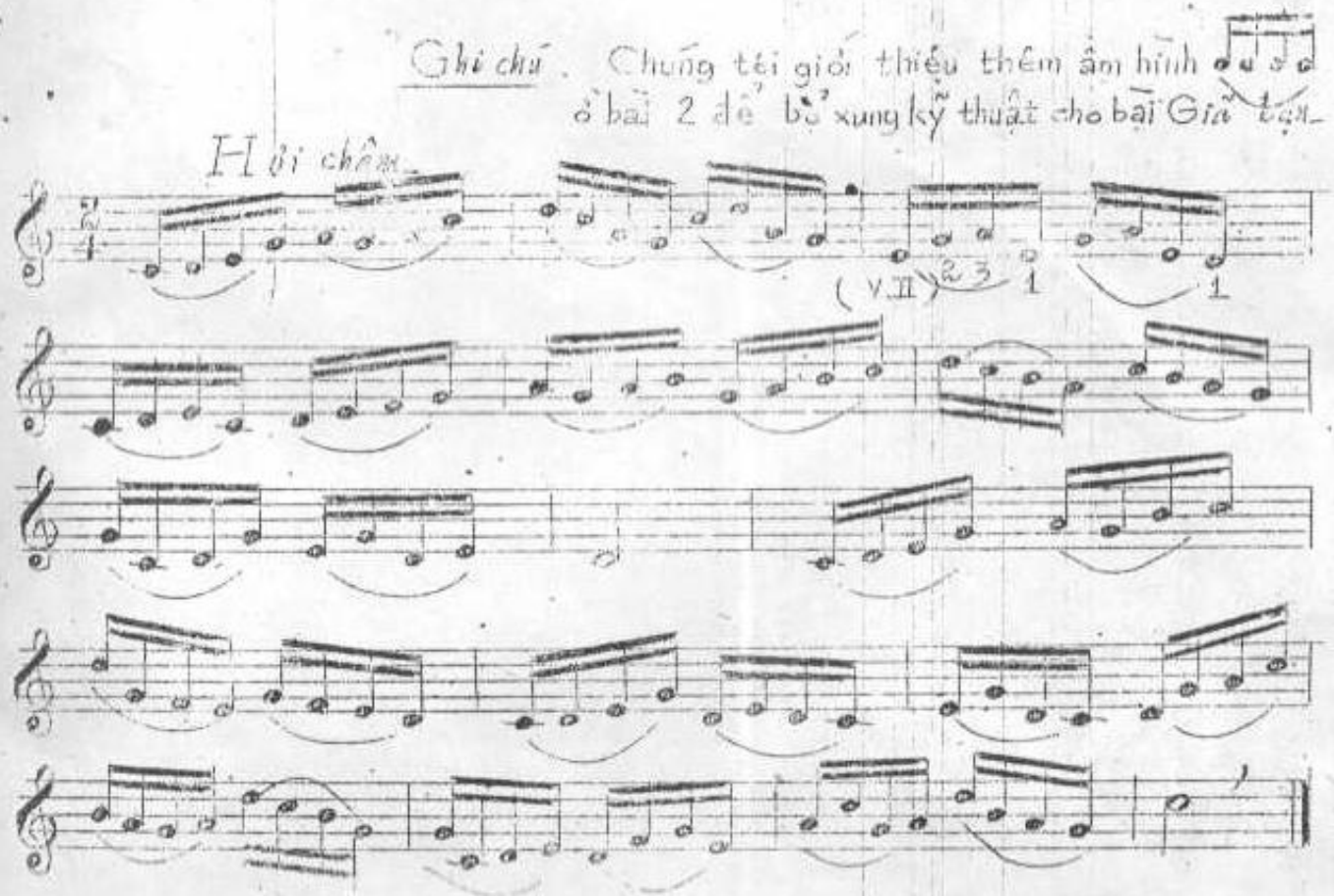
Giã bạn

(dân ca quan họ Bắc Ninh)
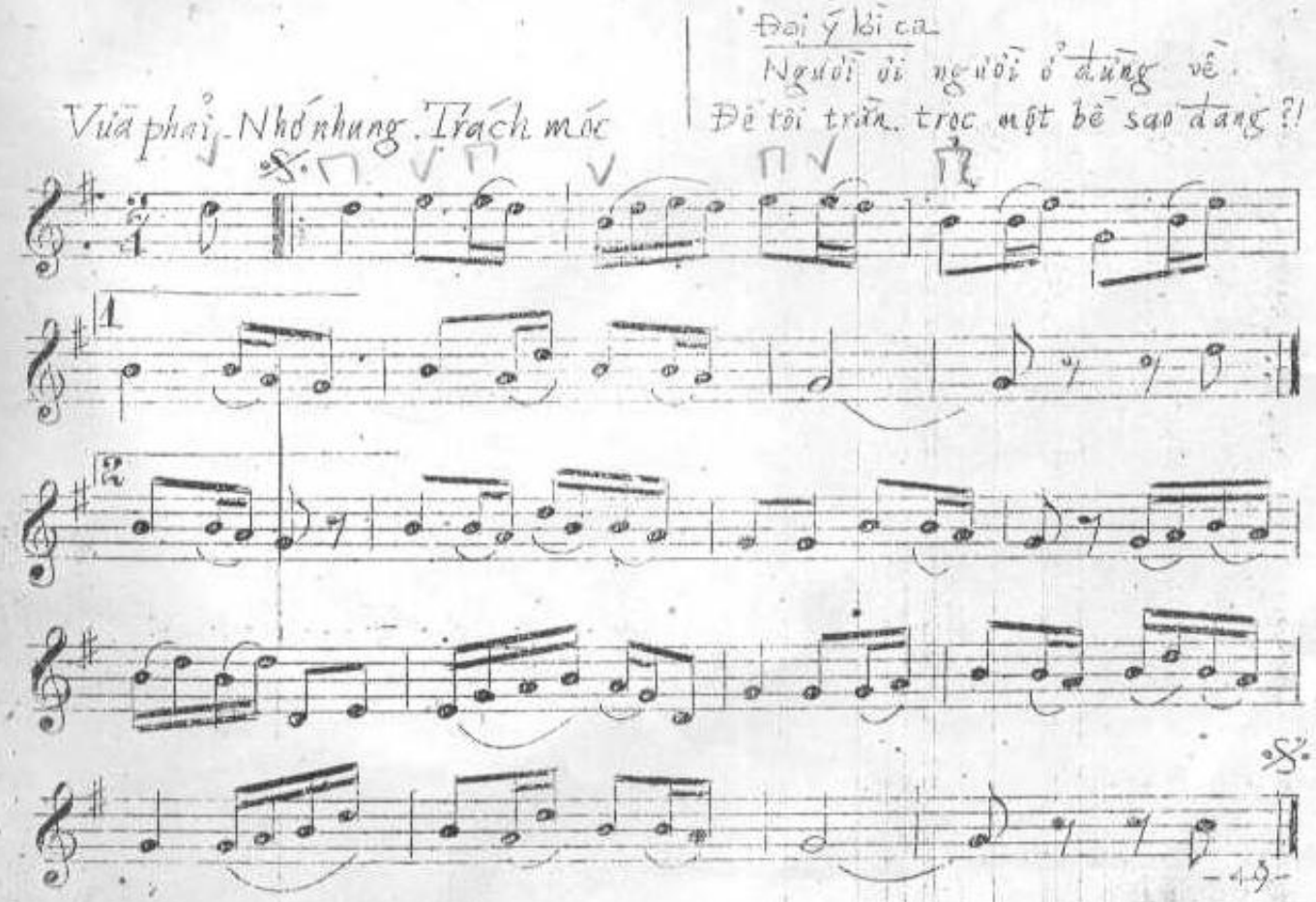
Đại ý lời ca
Người ơi người ở đừng về.
Để tôi trần trọc một bề sao đang ?!